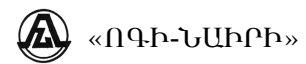

transcript

Հրատարակությունն իրականացվել է Միխայիլ Պրոխորովի
հիմնադրամի՝ ռուս գրականության փարզմանությանն աջակցող
TRANSCRIPT ծրագրի մասնակցությամբ

БУНТ МОСТОВ

Метаметафористы

Антология стихов

Константин КЕДРОВ

Елена КАЦЮБА

Алексей ПАРЩИКОВ

Александр ЕРЕМЕНКО

Иван ЖДАНОВ

Переводчик - Грант Алексанян

RIOT OF BRIDGES

Metametaforists

Anthology of poems

Konstantin KEDROV

Yelena KATSYUBA

Alexey PARSHCHIKOV

Alexandr YEREMENKO

Ivan ZHDANOV

Translator: Hrant Alexanyan

ԿԱՄՈՒՐՉՆԵՐԻ ԽՈՒՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՄԵՏԱՄԵՏԱՖՈՐՒՍՏԵՐ

Բանաստեղծությունների անթոլոգիա

Կոնստանտին ԿԵՂԻՐՈՎ,
Ելենա ԿԱՑՑՈՒԲԱ,
Ալեքսեյ ՊԱՐՇՉԻԿՈՎ,
Ալեքսանդր ԵՐՅՈՄԵՆԿՈ
Իվան ԺԴԱՆՈՎ

Թարգմանիչ՝
Հրանտ ԱԼԵԿՍԱՆՅԱՆ

ԳՄԴ 84Ո-5
Կ 189

ԿԱՄՈՒՋՆԵՐԻ ԽՈՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մեռամեռաֆորիստներ

Կ 189 Բանաստեղծությունների անթոլոգիա /Կ. Կեղրով,
Ե. Կացյուբա, Ա. Պարչիկով, Ա. Երյոմենկո, Ի. Ժդանով/
Ստեփանակերտ, «Ոգի-Նաիրի» հր., 2015, 320 էջ:

Կազմող եւ թարգմանիչ՝
Հրանտ ԱԼԵԶԱՆՅԱՆ

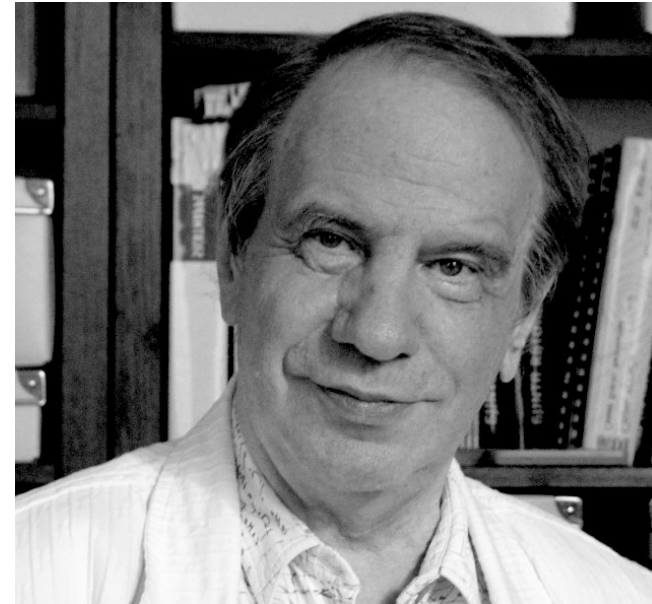
ՀՏԳ 821.161.1-1
ԳՄԴ 84Ո-5
ISBN 978-9939-1-0126-2

© Հ. Ալեքսանյան (թարգմանության համար)
© «Ոգի-Նաիրի», 2015

ԵՐԿՈՒ ԽՈՍՔ

Մետամետաֆորիստները 1980-ական թվականներին ռուսական պոեզիայում իսկական հեղաբեկում առաջացրած այն հոսանքի ներկայացուցիչներն են, որոնց նորաոճ ստեղծագործությունները շատ արագ ձեռք են բերել լայն հանրաճանաչություն ու ազդեցություն եւ խթանել նաեւ այլ ժանրերի՝ արձակի, խոհագրության, գեղարվեստական քննադատության զարգացումը: Ժողովածուում քարգմանաբար ամփոփված են բանաստեղծական այդ ուղղությունը հիմնադրած եւ հարստացրած առանցքային հեղինակների առավել ուշագրավ գործերը: Գրանք գեղարվեստական տեսանկյունից շարունակում են մնալ հրատապ ու հետաքրքիր եւ դեռեւս չմարող ազդեցություն ունեն գրական գործընթացների վրա:

Գրքի հավելվածում տեղ գտած վերլուծական հոդվածները ընթերցողներին կօգնեն առավել ճիշտ պատկերացում կազմել մետամետաֆորիստական բանաստեղծության գեղագիտական նշանակության եւ յուրահատկությունների մասին:

ԿՈՆՍԱՐՏԻՆ ԿԵՂԻՐՈՎ

Կոնստանտին Ալեքսանդրովիչ Կեղրովը /նախկինում՝ Բերդիչեւսկի/ ծնվել է 1942թ. նոյեմբերի 12-ին, Ռիբինսկ քաղաքում: 1960 թվից ապրում է Մոսկվայում:

Մեկ տարի սովորել է Մոսկվայի պետական համալսարանի լրագրության ֆակուլտետում, այնտեղից հեռացվելուց հետո սովորել է Կազանի համալսարանում, ավարտել պատմա-բանասիրական ֆակուլտետը: 1968-ին ընդունվել է ԽՍՀՄ գրողների միության Գրականության ինստիտուտի ասպիրանտուրան: 1973թ. ՄՊՀ-ում բանասիրությունից պաշտպանել է թեկնածուական ատենախոսություն «19-րդ դարի առաջին կեսի ռուսական վեպի էպիկական սկիզբը» թեմայով:

1974-1986թթ. Կեղրովը ռուս գրականության պատմության ավագ դասախոս է աշխատել Գրականության ինստիտուտում: Այստեղ նրա շուրջ ձեւավորվում է ուսանող բանաստեղծների մի խումբ, ովքեր հետաքրքրված էին ռուսական բանաստեղծության զարգացման նորարարական գծով: Այդ հեղինակների թվում էին, ի մասնավորի, Ա. Պարչիկովը, Ի. Կուտիկը եւ Ա. Երյոմենկոն: 1983-ին Կեղրովը նրանց պոեզիայի ընդհանուր սկզբունքը ձեւակերպել է որպես մետամետաֆոր:

1986թ., ստեղծագործական-գաղափարական նկատառումներով, Կեղրովը դադարեցնում է դասախոսական աշխատանքը ԳԻ-ում եւ անցնում ազատ ստեղծագործական աշխատանքի: Այդ տարվանից բանաստեղծը ակտիվորեն ներգրավվում է միջազգային պոետական կյանքում, եւ առաջին անգամ մեկնում է արտասահման՝ մասնակցելու խորհրդային ավանգարդ արվեստի փառատոնին Իմարտում/Ֆինլանդիա/: 1989թ. «Սովետոսկի պիսատել» հրատարակչությունում լույս է տեսնում Կեղրովի «Պոետական կոսմոս» մենագրությունը, որտեղ

մետամետաֆորի կոնցեպցիայի մեկնությանը զուգահեռ նա զարգացրել է փիլիսոփայական մետակողի գաղափարը, որպես կենդանի եւ անօրգանական տիեզերքի միասնական կող-ծածկագիր:

1991-1998թթ. Կեղրովը գրական մեկնաբան է աշխատել «Իզվեստիա» թերթում՝ այդ պարբերականը պաշտոնական ձայնափողից վերածելով ավանգարդ մտքի քարոզչի:

1995թ. ՊԷՆ-ակումբի մյուս անդամների հետ /Ա. Վոզնեսենսկի, Հ. Սապգիր, Ի. Խոլին, Ա. Տկաչենկո/ Կեղրովը հիմնում է «ПОЭЗИЯ» թերթը /լույս է տեսել 12 համար/, 2002-ին այն վերակազմակերպվել է «Журнал ПОЭТОВ» հանդեսի /լույս է տեսել 10 համար/: Միացյալ 20 թողարկումները 2007-ին հրատարակվել են մի գրքում «АНТОЛОГИЯ ПО» խորագրով:

1996-ին Կեղրովը փիլիսոփայության ինստիտուտում դոկտորական ատենախոսություն է պաշտպանում «Էթիկա-մարդաբանական սկզբունքը մշակույթում» թեմայով:

2000թ. մարտի 21-ին Կ.Կեղրովի նախաձեռնությամբ առաջին անգամ Ռուսաստանում նշվում է Պոեզիայի համաշխարհային օրը /ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի շրջանակներում/:

Նա հիմնադիրն է «ДООС»/Добровольное общество охраны стрекоз- ճպուռների պաշտպանության կամավոր ընկերություն/ գրական խմբավորման: Ռուսական ՊԷՆ-ակումբի գործկոմի անդամ է:

Հրատարակել է շուրջ երկու տասնյակ գրքեր: Բանաստեղծական առաջին ժողովածուն լույս է տեսել 1990-ին /«Միրո համակարգիչ»/, իսկ վերջինը /«Լռության նվագավարը»/՝ 2009-ին:

ՄԻՐՈ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻՉ

ԵՐԿԻՆՔԸ - ՀԱՅԱՑՔԻ ԲԱՐՁՐՈՒԹՅՈՒՆ Է ԴԱ
ՀԱՅԱՑՔԸ ԴԱ ԽՈՐՔՆ Է ԵՐԿԻՆՔԻ

ՑԱՎՐ - ԴԱ ԱՍՏՈՆ ՀՊՈՒՄՆ Է ԱԶԱՏ
ԱՍՏՎԱԾ - ԴԱ ՑԱՎԻ ՀՊՈՒՄՆ Է ԹԵԹԵՎ

ԱՐՏԱՇՆՉՈՒՄԸ - ՆԵՐՇՆՉՄԱՆ ԱՆՏԱԿ
ԽՈՐՈՒԹՅՈՒՆ Է
ՆԵՐՇՆՉՈՒՄԸ - ԱՐՏԱՇՆՉՄԱՆ ԲԱՐՁՐԱԿԵՏՆ Է ԴԱ

ԼՈՒՅԱԸ - ԴԱ ԼՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՉՆ Է ՀՈԳԵԲՈՒԽ
ԼՈՒԹՅՈՒՆԸ - ԼՈՒՅՄԻ ԿԱՆՉՆ Է ՍՐՏԱՀՈՒՅԹ

ԽԱՎԱՐԸ - ՃԱՃԱՆՉՄԱՆ ԱՂԵԿՏՈՒՐ ՃԻՉՆ Է
ՃԱՃԱՆՉԸ - ԽԱՎԱՐԻ ԼՈՒԹՅՈՒՆ Է ԴԱ

ԾԻԱԾԱՆԸ - ԼՈՒՅՄԻ ՀՐՃՎԱՆՔՆ Է ԿՈՐ
ՄԻՏՔԸ - ԴԱ ՀՈԳՈՒ ՀԱՄՐՈՒԹՅՈՒՆ Է

ԼՈՒՅԱԸ - ԻՄԱՑՈՒԹՅԱՆ ԽՈՐՈՒԹՅՈՒՆ Է
ԻՄԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ - ԼՈՒՅՄԻ ԲԱՐՁՐՈՒԹՅՈՒՆ Է

ՈՒՂԵԾԻՐԸ - ԴԱ ԲԱԽՏՆ Է ՄՈԼՈՐԱԿԻ
ՄՈԼՈՐԱԿԸ - ԴԱ ՍԵՐՆ Է ՈՒՂԵԾՐԻ

ՆԺՈՒՅԳԸ - ՏԱՐԱԾՈՒԹՅԱՆ ԳԱԶԱՆՆ Է ՀԱՂԹ
ԿԱՏՈՒՆ - ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԳԱԶԱՆՆ Է ԱՅԳ

ԿՈՆՍՏԱՆՏԻՆ ԿԵԴՐՈՎ

ԺԱՄԱՆԱԿԸ - ՏԱՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆՆ Է ԹՆՉՈՒԿԻ
ՎԵՐԱԾՎԱԾ

ՏԱՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ - ԱՐՁԱԿՎԱԾ ՆԺՈՒՅԳՆ Է
ԿԱՏՈՒՆԵՐԸ - ՏԱՐԱԾՈՒԹՅԱՆ ՓԱՓԼԻԿ

ԿԱՏՎԻԿՆԵՐՆ ԵՆ

ՏԱՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ - ԿԱՏՈՒՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿՆ Է ԳԱ

ՊՈՒՇԿԻՆԸ - ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԱՎԱՐԱՌՈՒՄ Է

ՊՈՒՇԿԻՆԻ ՊՈԵԶԻԱՆ - ԱՎԱՐԱՌՈՒՄ

ԺԱՄԱՆԱԿՆ Է ԳԱ

ԱՐԵՎԸ - ԳԱ ԼՈՒՄՆԻ ՄԱՐՄԱՆՎՈՐՈՒՄՆ Է

ՄԱՐՄԻՆԸ - ԳԱ ՍԻՐՈ ԼՈՒՄՆՆ Է

ՇՈԳԵՆԱՎԸ - ԵՐԿԱԹԵ ԱԼԻՔ Է

ՉՈՒՐԸ - ԳԱ ԱԼՅԱՑ ՇՈԳԵՆԱՎՆ Է ԲԻԼ

Թ-ԱԽԻՇԸ - ՏԱՐԱԾՈՒԹՅԱՆ ՊԱՐԱՊՆ Է ԱՅԳ

ՈՒՐԱԽՈՒԹՅՈՒՆԸ - ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԼԻՈՒԹՅՈՒՆՆ Է

ԺԱՄԱՆԱԿԸ - ՏԱՐԱԾՈՒԹՅԱՆ Թ-ԱԽԻՇՆ Է ԱՅԳ

ՏԱՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ - ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԼԻՈՒԹՅՈՒՆՆ Է ԱՅԳ

ՄԱՐԳԸ - ՇՐՉՈՆՔՆ Է ԵՐԿՆԱԿԱՄԱՐԻ

ԵՐԿԻՆՔԸ - ՄԱՐԳՈՒ ՇՐՉՈՆՔՆ Է ՃԻՇՏ

ՀՊՈՒՄԸ - ՀԱՄԲՈՒՅՐԻ ՍԱՀՄԱՆՆ Է ԳԱ

ՀԱՄԲՈՒՅՐԸ - ԳԱ ՀՊՄԱՆ ԱՆՍԱՀՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆ Է

ԿԻՆԸ - ԵՐԿՆՔԻ ԸՆԳԵՐՔ-ԽՈՐԱՆՆ Է

ՏՂԱՄԱՐԳԸ - ԸՆԳԵՐՔԻ ԵՐԿՆԱՏԱՐԱԾՔՆ Է

ԿԻՆԸ - ՏՂԱՄԱՐԳՈՒ ՏԱՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆՆ Է

Կնոջ ժամանակը - Տղամարդու
Տարածութենի և ԴԱ

Սերը - Անսաշտանութեան Շեշտութենի և
Հավերժական Կեանքը - Այնտարած և Սիրո

Նազը - ԴԱ Հիշողութեան Հարկարգից և
Հիշողութենի - ԴԱ Նազի և Հարկարգից

Ծոփը - ԴԱ Լուսնի Տարածութենի և
Տարածութենի - ԴԱ Լուսնի Ծոփի և Անտար

Արեփը - Տարածութեան Լուսնի և ԱՅԳ
Լուսնի - Արեփի ժամանակի և ԱՅԳ

Աստղերը Գիշերփայլ Ձայներն են ՁԻԼ
Ձայները - Օրփայ Աստղերն են ՁԻԼ

Նազը - Որք Օվկիանի Հանգրվանի և ԱՅԳ
Օվկիանի - Հանգրվանի և Աստղից Նազի

Մաշը - Հարստեղութեան Նայրն և Հարած
Հարստեղութենի - Մաշի Նայրն և ԱՅԳ

Քրիստոսը - Բոհրգայնի Արեփի և ՎԱՌ
Բոհրգայնի - Քրիստոսի Լուսնի և ՎԱՌ

Արեփի ժամանակը Ձափուի և Լուսնի
Տարածութեան
Լուսնի Տարածութենի - Արեփի
ժամանակի և ԱՅԳ

ԿՈՆՍՏԱՆՏԻՆ ԿԵՂՐՈՎ

ՀՈՐԻՉՈՆԸ - ՀԱՅԱՑՔԻ ԼԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆ Է ԴԱ
ՀԱՅԱՑՔԸ - ՀՈՐԻՉՈՆԻ ԽՈՐՈՒԹՅՈՒՆ Է ԴԱ
ԲԱՐՁՐՈՒԹՅՈՒՆԸ - ՏԵՍՈՂՈՒԹՅԱՆ

ՍԱՀՄԱՆՆ Է ԱՅԴ

ՊՈՈՆԻԿԸ - ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՀԱՐՄԵԱՑՈՒՆ Է
ԺԱՄԱՆԱԿԸ - ՊՈՈՆԻԿՆ Է ՏԱՐԱԾՈՒԹՅԱՆ

ՁԵՌՆԱՓԸ - ՀԱՐՄԵԱՑՈՒՄԻ ՄԱԿՈՒՅԿՆ Է ԱՅԴ
ՀԱՐՄԵԱՑՈՒՆ - ՁԵՌՆԱՓԻ ՄԱԿՈՒՅԿՆ Է ՆԱ
ՈՒՂՏԸ - ԱՆԱՊԱՏԻ ՆԱՎՆ Է ԱՆԽՈՆԶ
ԱՆԱՊԱՏԸ - ՈՒՂՏԻ ՆԱՎՆ Է ԵՐԿԱՐ

ՍԵՐԸ - ՀԱՎԵՐԺՈՒԹՅԱՆ

ԱՆԽՈՒՍԱՓԵԼԻՈՒԹՅՈՒՆ Է

ՀԱՎԵՐԺՈՒԹՅՈՒՆԸ - ՍԻՐՈ

ԱՆԽՈՒՍԱՓԵԼԻՈՒԹՅՈՒՆ Է

ԳԵՂԵՑԿՈՒԹՅՈՒՆԸ - ԱՏԵԼՈՒԹՅՈՒՆ Է ՄԱՀՎԱՆ
ՀԱՆԳԵՊ

ՄԱՀ ԱՏԵԼՆ - ԻՆՔԸ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹՅՈՒՆ Է

ՕՐԻՈՆԻ ՀԱՄԱՍԵՂՈՒԹՅՈՒՆԸ - ՍԻՐՈ ՍՈՒՍԵՐՆ
Է ՍՈՒՐ

ՍԵՐԸ - ՍՈՒՍԵՐՆ Է ՕՐԻՈՆԻ ՀԱՄԱՍԵՂՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՔՐ ԱՐՁԸ - ՏԱՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ Է ԴԱ ՄԵԾ ԱՐՁԻ
ՄԵԾ ԱՐՁԸ - ՓՈՔՐ ԱՐՁԻ ԺԱՄԱՆԱԿՆ Է ԱՅԴ

ԲԵՎԵՌԱՅԻՆ ԱՍՏՂԸ - ԴԱ ՎԱՌ ԳԻՏԱԿԵՏ Է
ՀԱՅԱՑՔԸ - ԵՐԿՆՔԻ ԼԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆ Է ԴԱ
ԵՐԿԻՆՔԸ - ՀԱՅԱՑՔԻ ԲԱՐՁՐՈՒԹՅՈՒՆ Է ԴԱ
ՄԻՏՔԸ - ԳԻՇԵՐՎԱ ԽՈՐՔՆ Է ԱՆՏԱԿ
ԳԻՇԵՐԸ - ՄՏՔԻ ԼԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆ Է ԱՅԴ

ԿԱԹՆՇՈՒՐԸ - ԴԱ ԼՈՒՍԻՆ ՏՄՆՈՂ ՈՒՂԻՆ Է
ԼՈՒՍԻՆԸ - ԴԱ ՇՐՉՎԱԾ ԿԱԹՆՇՈՒՐՆ Է
ԱՄԵՆ ՄԻ ԱՍՏՂԸ - ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԲԵՐԿՐԱՄՆՔ Է
ԲԵՐԿՐԱՄՆՔԸ - ԱՍՏՂՆ Է ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ
ՄԻՋԱՍՏՂԱՅԻՆ ՏԻՐՈՒՅԹԸ - ԱՆՍԵՐ ԺԱՄԱՆԱԿՆ Է
ՍԵՐԸ - ԴԱ ԱՍՏՂԵՐՈՎ ԼԵՑՈՒՆ ԺԱՄԱՆԱԿՆ Է

ԺԱՄԱՆԱԿԸ - ՍԻՐՈ ՀԱՄԱՏԱՐԱԾ ԱՍՏՂԱՏԱՐԱԾՔ Է

ՄԱՐԴԻԿ - ՄԻՋԱՍՏՂԱՅԻՆ ԿԱՄՈՒՐՋՆԵՐ ԵՆ
ՆՐԱՄՆՔ
ԿԱՄՈՒՐՋՆԵՐԸ - ԴՐԱՄՆՔ ՄԻՋԱՍՏՂԱՅԻՆ
ՄԱՐԴԻԿ ԵՆ

ՄԻԱԶՈՒԼԱՄԱՆ ԿԻՐՔԸ - ԱՆԴՐԱԹՈՒՉՔ Է ԴԱ
ԹՈՒՉՔԸ - ՄԻԱԶՈՒԼԱՄԱՆ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆ Է
ՄԻԱԶՈՒԼՈՒՄԸ - ԽԹԱՆ Է ՀԵՌՈՒ ԹՈՒՉՔԻ
ԶԱՅՆԸ - ԴԱ ՑԱՏԿ Է ՄԻՄՅԱՆՑ ՎՐԱ
ԱՎԵԼԻ ՄՈՏԻԿ ԶԱՅՆԻ ՀԵՌԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ
ՎԱԽԸ - ԿՅԱՄՔԻ ՍԱՀՄԱՆՆ Է ՁԵՌՆԱՓԻ ՎԵՐՉՈՒՄ

ԱՆԸՄԲՈՆՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ - ԼԱՑ Է ԸՆԿԵՐՈՋ ՀԱՄԱՐ
ԸՆԿԵՐԸ - ԼԱՑԻ ԸՄԲՈՆՈՒՄՆ Է ՆԱ

ՄԱՐԴԿԱՄՆՑ ՄԻՋԵՎ ՊԱՐԱՊԸ ԱՍՏՂԵՐՆ ԵՆ
ԼՅՆՈՒՄ
ՄԻՋԱՍՏՂԱՅԻՆ ՏԱՐԱԾՔԸ ՄԱՐԴԻԿ ԵՆ ԼՅՆՈՒՄ

ՍԵՐԸ - ԴԱ ԼՈՒՅՍԻ ԱՐԱԳՈՒԹՅՈՒՆՆ Է
ՀԱԿԱԳԱՐՉ ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ ՄԵՐ ՄԻՋԵՎ
ԸՆԿԱԾ ՀԵՌԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆԸ

ԿՈՆՍԱՆՏԻՆ ԿԵԳՐՈՎ

ՄԵՐ ՄԻՋԵՎ ՊԱՐԱՊԸ ՀԱԿԱԳԱՐՁ
ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ Է ԼՈՒՅՍԻ ԱՐԱԳՈՒԹՅԱՆԸ -
ԴԱ ՎԵՐԱՀԱՍ ՍԵՐՆ Է

ԴՕՕԱ

Հնարավորություն ունես պառկելու երեսնիվեր
ասաց ինձ բժիշկը
հնարավորություն կա լինել-չլինելու
ինչ հրաշալի ընտրություն է դա
Քրիստոսից մինչև Քրիստոս մի վերստ է
հետո երեսում է ըստ պահանջմունքի:
Հավերժական տառապալիս՝ միշտ թոկ ու պարան
բոլոր ազգերի բոցավառ պաշտպանին
բոլոր գնդացիների նշանառուին
միաժամանակ բոլոր երկրների ամենասանպետքին
անհագուրդ այրիների սիրեցյալին -
բարձրությունն է լավում մոլեգնում է խաղաղ
մայրամուտը

գիտելիքը դա գիտելիք չէ ստույգ
այլ մրսածություն ամենուր տարածված միգրենի պես
դա իսկապես է եւ ոչ մի մարդաբաժնից
դա սիրուց կատարման երաշխիք է սուսկ
Տեղեկանքը, որ ես ստացել եմ այսօր
մայրամուտով է բոցավառվել
այնտեղ արեսային կնիքն է դրված
հավերժությանը հարկ է վստահել շաբաթ օրերին
այլ ժամանակներում վստահել պետք չէ
Չկասեցված արյունը հետ չի ընդունվում
պատուհանը բաց է կրնկի վրա եւ սպարդյուն լրիվ
Ժամանակը երկու ցուցանիշ ունի երկու կռահում
մեկը աջ մյուսը ախյակ է նետված

ԿՈՆՍԱՆՏԻՆ ԿԵԴՐՈՎ

ԴՕՕԱ
Դոկտրնայի
Օգնության
Օրինական
Աղանդ

Թեթեւաշորեն հանց թիթեռ թռչում եմ
թռիչքը ԱՐՁ-
ԹՌԻՉ կմախֆի բյուրեղյա
արեւային փողրակների եւ
լուսնային հյուսակների
ճներակների
որոնցում Աստված խճճվել է
ակրոքատի պես
կախված փայտամածից
որ սավառնում է
գարնվելով հանկարծ ցատկահարթակին
Եթե սկսում եմք խաչելությունից
այն կորդինատային համակարգ է սսես
կամ ստույգ է կմախֆից
արդեն մի երկու հազարամյակ
Ողնաշարը ուղղված է ու ձիգ
եւ ձեռնափերն են ի վերջո մաքրված
խկ ուսերին
արենն է թրթռում
արեւելյան կողմ
արեւմտյան կողմ
հանց գլուխ կամ լուսին
հանց գանգ գանգանման
լույսով կմախֆն է պարուրվել խիտ
սսես պատվել է մտվ
եւ Էյնշտեյնի միգասպատ տիեզերքը
դարձել է իգսաձեւ խաչելությունը
Անդրեյ Նախանվանյալի
կամ

ԿՈՆՍՏԱՆՏԻՆ ԿԵՂԵՐՈՎ

համաշխարհի իրադարձությունների լուսային կոն
Քրիստոսից հետո
խաչը չի դատարկվել
Ով ասես որ այն չի փորձարկել
Ով ասես չի եղել նրա վրա
Կարելի՞ է հաղթահարել քրիստոնեությունը
Կարելի է
Բայց դա ի գորու է
Քրիստոսը միայն

Մետամետաֆորը՝
նոր մտքի իսկական ամֆորը՝
հսկա սամիրն այդ
մեկ ձիաուժանոց շոգեֆարշի նման
ասես ձիանոց շոգեֆարշում
կառամատույցը նավ է ադդեն
նավը կառամատույց է ճիշտ
ձիաձան բոլոր հորիզոններից
մեղու ծանրացած
միայն թռիչքով
ոնց ձնծաղիկների հասուն կոհորտա
հեռանում են դեպի Գալիլեա
շերտատվելով ամուր ձնաթմբի
սառցե ֆայերթի ըստ
զիջում են տարիքով
Ամառը Ամառվա մեջ է սուրում
տարիքը տարիքի
զարկելով թմբուկները տավրիական
Տավրոմաբեի
Անդրոմաբեի պլիմիային եռուն
օդանավակայանի պարսպի վրա
ուր բոլոր ինֆնաթիռները
շատ վաղուց թռել-հեռացել են

Գառուդիի եւ հեռաստանի միջեւ ընկած
բացատներով

հեռանում է Սալվատոր Գալին
Վանդակը չվում է թռչնի խորքերը
թռչունը՝ մտքի անձայրոթյան մեջ
Սալվատոր Գալին արգելում է կանաչ գույնը՝
երանգներով

Սալվատոր Գալին պատվիրել է զննել
լազուրը գուր

Լազարի լազուրից ելավ դազադը քարանձավային
Կանգնեց Լազարը բայց դազադը մնաց
քարայրի մեջ

Մոլորակի ոսկյա գլխատառերը
երկնքում գրում են ճակատագիրը մեր
կարելի է կարդալ
Նրանց գերգաղտնի գրությունները
Ով գիտե կարդալ
դեռ չանցած ուղին
Նա կկարդա գալիքի իմաստները
բայց հար չի կռահի՝ ինչ կա իրականում

ԹԻԹԵՈՒ ՆՎԱԳԱՎԱՐԸ

Թիթեոսի նվագավարը

թելը քաշում է վեր.

նա սերթ արտացոլվում է, սերթ հուրհրատում:

Թիթեոսը

ԱԹՈՌԸ

Այս պոեմը նպատակամղվել է իմ էություն վրա
բոլոր չափումներով, բոլոր փոխաձեռումներով,
այդ պոեմը նպատակամղվել է ուղիղ ինձ վրա:

Մենք չարդեցինք իրար
նա իմ միջով է թռել-անցել
նա մնացել է իմ ներաշխարհում
պոեմը, որ նստել է ահա ինձ վրա
նա - ես եմ

եւ - խոսող պոեմ եմ:

Ես պոեմ եմ պիևդ

եւ լավ պոեմ եմ:

Ինձ մասնահաստելով

միեևնայն է ոչնչացնել ինձ անհնարին է

բանգի եւ - պոեմ եմ,

եւ վերջապես, շաղկապումը երկու բաղաձայնի -
ԹՌ -

դա չեւ բնաջնջի

դա հավերժական ԹՌ-իչք է հոգու,

դա անթ-անստություն է:

Ես ԹՌ-ԹՌում եմ, Թ-անափ եմ, Թ-անլան,

Թ-անանջի մեջ եմ, կապույտ Թ-անի խորքում,

վերջապես անբուն Թ-ան-վեթ-անն եմ:

ԹՌ-ն պոեմի ողնաշարն է

ա-ով ու n-ով պիևդ շաղկապված:

Ես -Աթոռն եմ

ԹՂ՛ռ

Ես ԹՌ-ա Աթոռի անդամն եմ

ՍՊԻՆՈՋԱՅԻ ԱԴԱՄԱՆԴԸ

Այդ դեպքում ո՞վ է հայտնվում իբրև
ո՞վ է քնի հախումն գրգանքի մեջ
անցել են
նախկին սահմանները
գարշելի ու մեղկ
ննց իսավարը հատած
աստվածային է
ննց Կույսի ծոցը
Շուրթից շուրթ
կերպարանափոխվում է
համբույրի նման
շարունակվում է
կարմիր սարսուռի մեջ
ճաճանչների ներսում
թրթռացող
փափկասուն
սպակենախշերը
մաշկի վրա
Կույսի չափումներում
արմատը տար-
հանվում է քառա-
կուսու մեջ պլյուս-մինուսով
Լողա իմ մակույկ
ալիքների կամոք
Դե Բրոյլի
Դեկարտի գրաֆիկայի նրբագծերով
Երբ սպեկտրալ տանջանքում
հայացքը երջանկանում է

ԿՈՆՍՏԱՆՏԻՆ ԿԵՂՐՈՎ

բազմապատկվելով ոսպնյակներով
խոնավանում է կուսական ադամանդը
բնշաղից Սպինոզայի ձեռնարկերին

ԱՍՏՈՆ ՀԻՇՐՈԳԼԻՖԸ

Հնադարավոր է

Աստված

անցնում է Չինաստանի մեջտեղանքով

թռչում է ճախրանքով

ճախրում է թռիչքով

Իմ տանը
Քո նշանին
Արարչության
Հրեղեն սյանը
Ձայնով՝
Ցավ չիմացողին
Մեկուսանալ ու
դառնորեն լացել
Գանդաղ
բոցավառվելով-
ախ, ես
արդեն
երգչախմբում եմ
բայց ոչ բեզ
ոչ ինձ՝
անցնել շրջագծով
յուրաքանչյուրին՝
սեփական ճիշդ
եւ հարսնացուն խոնարհ
Գյութիչ-հմայիչ
Կերպարանափոխված
Քնքանքով լի

ԱԵՐՈՂԱՐ

Ողջ վերապրածը՝ վերապրված չէ դեռ
Մենք կանխորոշված ենք
բայց ոչ նախավճռված
Աերոկայանների դարը լուսատառ
հեռանում է դեպի մշուշն անցյալի
Գալիս է դարը
անդո-
լռության

Քո սիրտը
եւ իմ սիրտը ուշիմ
սիրում են իրար
ոնց գիշեր ու քուն
Քո սիրտը
եւ իմ սիրտը հուշիկ
սիրում են իրար
ինչպես դուստր ու ձյուն
Գուստրը թռչում է ձյուների միջով
ձյունը վկաներ է կերպավորում
պաղ սպակուց
Ես ձյունից եմ
եւ դու ձյունե սեր ես
ամեն ձնեմարդ
ներսում իր պատվար է

Չվող թռչունը
կոկ մոտեցնում է հեռաստանը
ինչպես մատերը հինգ
թափնվում են գամմայի դաշնության մեջ
մի նոտայով
հասնելով մյուսի ետեւից
Մտում ես ԳՈ
քայց նա արդեն ՍՈՒ է
Մտում ես ՍՈՒ
նա արդեն ԳՈ է
ԳՈ - ստել է թե մինչ հանդիպում

Եռուն կրկերն արդեն բարձրակետին են
ես արբում եմ կրկից
իսկ դու այդ մտքից
Միտ մեջ բոլորը սկսնակներ են
եթե բիբերում բիբերն են սուզվել
Այստեղ ամեն մի գիտելիք ու խոհ մոլորություն է
նայնիսկ վայելքը - վայելք չէ բնավ

ԿԱՎԻՆԸ

Նա մերթ մոտենում է կախադանին
մերթ իսարույկն է ոտքով կարգի բերում
Կազվինը չի գտնում ճշմարտություն
ոչ երկնքի վրա եւ ոչ մոխրի տակ
Կազվինը խորհում է.
-Արդարություն,-
եւ գրոյի կոկորդային թախծի միջով
նա անցնում է լուռ
ինչպես սղսավնին կամսորի տակով
մնալով հախտուն ներգոյում իր

ՇՈՒՐԹԵՐԻ ԵՐԿԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

Արեւի մեջ այնքան արցունքներ կան
որքան արեւ կա արցունքներում
Իմ ներսը լի է քո ամառով
Այդպես սկսվում է շուրթերի անզիջում
լեզվակռիվը

Շուրթերն ասում են.

«Մի -
րում եմ
ՇՈՒՐԹԵՐԸ»

«Մի-
րում եմ
ՇՈՒՐԹԵՐԸ»

սխառասխանում են շուրթերը
Բզկտիլի ինձ թեւերով քո անհոգ
Շունչ տուր ձայնի՛ն
Չնշառայթյանը՝ ձայն
Որքան հեռու են միմյանցից
սլացող նժույզի սմբակները
այդպես հեռու եմ քեզանից
այդպես հեռու ես դու ինձանից

ՍՏՎԵՐԱՅԻՆ ԾԻԱԾԱՆ

Ստվերը ստվերից պառկել է ստվերում
ստվերարկելով ստվերի ամեն նմանություն
Ես դուրս ելա ստվերային երկարաձիգ կամուրջ
ստվերի մզացող աստիճաններով
Ստվերը ճկվել է խորապես
Ահա նա՝ Հակոբի աստիճանները՝
ծիածանի խաղաղ ստվերներից
Ծիածանն այդ
աչքը հազիվ է նշմարում
Եթերայնությունն աստ՝ հայումների բույլն է
դասարկությունը հենարանն է միակ
Այստեղ բայլքը թռիչքից զանազանելի չէ
անկումը նույնն է ինչ թռիչքն ազատ
Ստվերների միջև անցողիկ սպեկտրում
ես տեսա նրբին գիծը հորիզոնի
երկու ահավոր որոտների միջև
Խլացած
մտա որոտի մեջ
Կուրացած
դուրս ելա որոտից
Վարդեր ամպրոպից
այգիներ շանթից
կախված էին ձայնի միջակայքում
Լեռները բաղկացած են վերընթաց ԼՅԱ-ից
ՐԵ-ն երկինքն է բիլ
ԴՈ-ն հենարանն է անլիտիսարիների
Ես նստեցի ՄԻ-ին
Ես ՄԻ-ն էի այդժամ

ՖՎ-ն հոգոց հանեց
Այդտեղ տեսա ես ազատան հոգին
Պարզվեց նա ԼՅՎ-ն է
Ես թափեցի ձեռքիս ձայնանիշերը -
լեռը սավեր դարձավ
հոգին դարձավ լեռ
կամուրջը՝ շշուկից
քաղաքը՝ հոգոցից
միայն դժոխքը եղավ հեծկլտանքից՝
արտաբուստ աննշմար
Այդժամ լռությունը դրդուց ուժգին
Ես տեսա ժպտուն Հրեշտակին
Նա եղել է
-Ա՛խ-
Այդ պահին Մոհամեդը
շուռ սվեց սափորը
եւ այնտեղից հոսեց լռությունը

ԹԻԹԵՈՒ ԱՍՏՎԱԾԱՇՈՒՄՆԵՐ

Երկու պատերն այս թիթեռներ են սսեսս
անկյունում հարդարում են թետերն իրենց
Գիշերային թիթեռը սսսսսսս է ծսսսսսսս
Քսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս
սսսսսսսսսսս
են սենյակը վսսսսսսսսսսս է թսսսսսս
սիրային աշխարհը թետերի ծսսսս
սսսսսսսս է ծսսսսսսսսսսսսսսսսսս
Ասեսսսսսսսսսս էսսսսսսսսսսսսս
են վսսսսսսսսսսս

ՀԱՄԼԵՏՆ ԻԺՈՐՅԱՆ ԱԵՆԱՍԱՄՆՈՒՄ

Կապը կտրած՝ ինչպես միմուռ պարանիւն
ինչպես փիղ սպասքի վաճառատեղանիւն
ինչպես Էլսինորի արքայազնը ջահել
Արքայազն
դուք ինձ չեք սիրում
արքայազն
Ես արքայազն եմ
իրականում
ես ձեզ չեմ սիրում
քանզի արքայազն եմ
Ոչ կանանց
մենաստանում
քնքուշ-կանացի
մենաստան իսկ
ուր նուրբ է ամեն ինչ
ուր չկա
ես ոչ մի բույժ անկյուն
ուր զնգում են բոլոր հայելիները
վենետիկյան անհուն քնքնությունից
ուր ամեն հայելում
կա մի մերկ մարմին
ուր թափվում են երկնից
ձյունաթաթախ շներ
ուր Հոֆմանը՝ անբուն դռնապանն այդ
ձայնահունն է մաքրում
գրամոֆոնի տափակած սսեղով
ուր զանգահար ընձուղար
վիզն է երկարում

Երկրային մայրիկին
իսկ զանգակատան մոտ
փղանում է սպասքի փիղը իսկառ
հյուսիսային
սեպյան կրպակից
Եւ մերթընդմերթ ուն
ձեռ է տալիս ինչ-որ առարկայի
Վյոժամ կարող ես գոռալ ուզածիդ չսպի -
Ես չեմ սպանել
ես չեմ սպանել մորս
Վստված իմ
բայց ո՞րն է հետաքրքիր դա

ԾՈՎԱՀԱՐՍԵՐԻ ՀԱՎՔԸ

Այիփաձեւ անդորր
յասամանագոյն տարածություն անձիր
մատուցիր ինձ դողն այն
ծովահարսից
չգատելով դեմքերը
ձնաթմբից ու բուրաստանից
Յասամանագոյն խոսափողների ողկույզը որ
բառեր է տենչում -
երգիր խոսիր
խոսիր երգիր
Այդպես
Ազամեմնունը
շրջեց մարտակառքն իր
եւ խուժեց ողիղ Հեղինեի մոտ
Տրոյացիք փշաբաղվեցին սաղավարտներով
ծովահարսերից
ջոկատ առ ջոկատ
ցաբուցրիվ եղան կոհորտաները
Լողաց Ազամեմնունը
բոյրերի հասուն ողկույզների վրայով
ծովահարսից արբած
իսկը յասամանագոյն ռազմիկ նորակոչ
յասամանագոյն մարտակառքի մեջ
իսկ երբ վերադարձավ հայրենի Հունաստան
նրան խոցեցին երեք սուրսայր դաշույն -
Առաջին դաշույնը՝ թախիծը իտր
Երկրորդ դաշույնը՝ հիշողությունները

Երրորդ դաշույնը՝ բաժանումը ուրիշ
ծովահարսի հետ
Ջայնանիշերի յասամանագույն ողկոյզները ահա՛
ՍԻ եւ ՐԵ
Քանզի Հունաստանում
ուրիշ՝
ինչպես ծովահարսեր են
քանզի Տրոյայում
մի այլ՝
դորիական դաշնություն է
որին ազատորեն դայլայլել է
հավքը ծովահարսերի
Ուրիշ մի ուրիշ
ծովահարսի մասին՝
այն Ծովահարսի

ԼԵՐԱՌՆՏԱԺԱՄ

Թարթիչների բանտին հալելու համար
ես ցանկացա մի քիչ ետ տանել պատերը
Այդ պատը պատնեշն է բռնաճեղքների
Ձեռնափերում սպրում են թռչունների լոկ
Բայց նրանք նայնպես չվում-հեռանում են
իրար փակում են ձեռնափերը
Ձեռնափը սահում-չքանում է
Ախ ինչ ստեղծ են
բոլոր թռչուններն այդ
իրենց ճանկերով երկինքը բզկտող -
թեւերն են շփում
հանց երկու ձեռնափ
ես բացում են դրանք
թռչելու իդանով
ես մարմինն է բռնա ծափահարում
Չկա քնքուշ ոչինչ կանացի բանտող թարթիչներից
կանայք որ ծնում են ձայնարկիչներ
կանայք որ սնում են բանաստեղծությամբ
ես հեկեկանեմ շոյում-գուրգուրում
Անանցանելի երկինք են խուժում
ճակոտավաճում բոլոր մարմիններ
Ես գրում եմ ճախրող թռչուններով
հանց գունառատ վրձնով
Նրանք սանն ինչում հնազանդ են ինձ
թաթախում եմ նրանց երկնքի մեջ
Թամարաշարժում
Անձայն անդունդի խաղացկունությունը
Անդունդ՝ անսրձագանգ

բայց որ՝ լռակյաց իր ձախակողմին
նվիրում է
կոլապս

ՈՒՒՍԸ ԵՎ ՆԱՎՋԻԿԵՆ

1.

Հանգի ավարան հույսի անտառներում
վաղուց թափառում է մենակ առանց ինձ
առանց քեզ թափառողին ասեմ
բայց գտնողն է քեզ հանգի բավիղներում
Էլի սեր անհուն
որի նրբահյուս զգեստները փափուկ
ծալ-ծալ թափվում են
ոնց Հունրոսի աղիքներն են դարսվում -
աղի են դուրս նետվում Մավզիկեի ձեռքից
ծովանդունդն են նետում Ողիսեսին
որ իսճվել է աղիքների ցանցում

2.

Վազող աղիքներից սրեմ կերտեցի
ուր ամեն մի տողը ելնում է ուղիղ սափից
կամ ջանում է սուզվել Մավզիկեի ներք
հեռանալով դեպի ավազասի
համբուրելով սափերը
բանաստեղծության
Մավզիկեի ետքից աճապարող
Ուր հեափերը բոլոր
բոլոր հանգերը
կոչված են Կե

3.

Քոյր Կեերը քայլում են զինված ռազմիկների պես
որ ձիգ են մատաղ Նավզիկեի պատվին
որ ցանկապատեն տարածությունը մի
նոր սիրո համար

4.

Նա վիթխարի է ինչպես ծովափը անձիր
եւ գուցե նա մեծ է անգամ ծովից
քանզի որոտը ծովն է ուրվագծում
եւ ծովը հանկարծ վիթխարի է դառնում
Ողիսեսն այնտեղ փնտրեց քեզ կյանքում
բայց կիկլոս գտավ եւ ծովիներներ

5.

Կիկլոսի նետած ֆարերը նրան
վաղուց դարձել են ծովալիճներ - որ
աստիճաններ են Նավզիկեի համար
դրանք ընդամենը համբույրներ են թաց
ծովիներների երգից իլացած

6.

Պահն է սկսենք
Ես սաի եմ նետված
բայց սփը - որոտ է
իսկ ծովը՝ լռություն
որ ստրագված է Ողիսեսի կայմին
ծովիներների երգից իլացած

7.

Ծովը լռություն է Ողիսեսի համար
Միա Սալգիկեի նուրբած հանգերը՝ բոլորը Կե
Հոմերոսը մեծ է
Ծովը անծիր է
Մերը համաշխարհի լայն-երկայնքով է
Լռությունը՝ ինտիմ ներգգայական -
Միա ինչ են խոսում Ուլիսն ու Սալգիկեն

8.

Որտա - լռություն
Որտա - լռություն
Իսկ հետո
Որտա - լռություն
Լռություն - որտա
Որտա - լռություն
Լռություն - որտա

ՆՈՐ ԼՁՈՎՈՆ

Ես անցա ծիծաղի գերեզմանատնով
ուր հուշարձանները շինված են համբույրի
պատկերներով
Ժպիտների բնածիծաղ ու դիմաձուռություն
Միս վստահության ժպիտի հուշարձանը
Միս խաբուսիկ ժպիտի հուշարձանը
Միս քեզ ծաղրող հուշարձանը
Հարյուր քերվքներ ծիծաղում էին
Հարյուր սերովքներ մեղմ ժպտում էին
Եվ միայն ես էի տխուր ժպիտով
կանգնել ծիծաղի գերեզմանատանը
եւ ծիծաղում էի ինքս ինձ վրա
Միս հուշարձանը նուրբ համբույրներից
Շուրթերով կերտել եմ հարյուր մանրաբանական
Հարյուր կրկանից կաղապար շինեցի
որ բարձրացան այնպես լուռ ու աննկատ
Երբ մարմինները ելան նրանցից
եւ ձեռքի նրանց գրկախառնությամբ
եւ ծեփեցի դրանք սպիտակ կավահողից
Բայց առավելս համբույրներից ու
ջերմ հայացքներից
ձեռն առան բոլոր կաղապարները
մերթ անկանգ պացող շեգեփարշի պես
մերթ ուղղաթիռի
շոգենավի տեսքով
կանաչի ալիքների ծովում լողացող
Ոչ մի հայացք երբեք չի կրկնվել
Մյն միշտ տեսնում էր մի ուրիշ մարմին

Մի այլ կուրծք
Մի այլ գիրկ
Միանգամայն ուրիշ ուսեր ու շուրթեր
Կանայք մշտապես նույն մարմինն ունեն
քոյր զգեստները մարմնից ազատվեցին
եւ հատակին ոնց մենք միախառնվեցինք
Ամեն ինչ ճակոված է թռչող մարմինների
ներբանների տակ
Քոյր արվեստներից սերն է գլխավորը
Նա նման է մարմնե քանդակագործության
երբ մարմինները քանդակում են քոյր սիրողներին
Հերը Լեսինգը պատկերել է անտի Լատկոնը
Ամեն ինչ սխալ է այնտեղ պատկերված
քանզի մարմինները
տեսանելի են առանց դատարկության
որից ստեղծված են
Իսկ հետաքրքիր է դատարկությունը հենց
Նա հարաշարժ է անընդգրկելի
Նա մնում է մարմնի չբացումից հետո
Ու երբ լեցնում ես դատարկությունն այդ
Վռագյալ «Պետրոսի տաճարն է հառնում»
քոյր կողմերից մարմիններով պատված
եւ Վհեղ Գատաստանը ուր երկինքը ջրուտ
մեռած եւ սպա հարություն առած մարդկանցից է
ստեղծված
Իրականում լոկ գրկախառնություններից
կարելի է արարել ամեն ամեն ինչ
ինչ կա ու եղել է

Աղոթքը դա նալ է
որ լողում է մերկության միջով
Աղոթքն լուսին
եւ արեգակն է համբույրներից
Աղոթքը դա նալ է
նորածին երեխեւով
երբ նա լողում է սերը դեպի
նավախելով օվկիանը համբուրելով
Համաշխարհի ծանր լռությունը
չի կարող ամեն ինչ իլացնել
Մեզ թվում է՝ իբր ապրում ենք կանգ
եւ դա թանկ արժե
Շիվան շատ ձեռքեր ունի
եւ նա կարող է շիվեր միահյուսել
Աստված բազմաթիվ ոտքեր ունի
իսկ մեր սերը միայն երկոտանի է
Երկոտ մերկություն
որ բացված է հեռու հորիզոնի վրա
Ամենքի կյանքն էլ անցողիկ է
եւ միայն սիրո նավն է անդադար
լողում Հելլեսպոնոսի ծովաշխարհով
Ողջերը վաղուց մեռյալներ են
բայց վերակենդանանում են ահա դանդաղորեն

ՄԱԺԻՆՈՑԻ ԳԻԾՐ

Աղջկա նմուշօրինակը սաբակուց է շինված
Աղջիկը - պատուհան
Աղջիկը - սաբակե դուռ
Աղջիկը ամենաշերմոցն է
բոլոր ջերմոցներից
Խավարից ելավ նորածին նորեկը
Էռսի ալվան ծծակներով
Դրոշմանիշերը սունձեց տիկնանց
եւ կնքեց Էրոսի սեւ զմուռսով
Բարեւ, սիրելիս
եւ միակցված եւ բո անունան ճեղքին
նրանով, որ դուռը կիսաբաց է
հանց նվազող լուսին
Անտիկ ջերմությունից շոգի է ելնում
ուր գունախճիկը հաստակին չէ անդունդին այլ
Բոլոր շոգենավերը նավամբար ունեն
իսկ դեմս հառնել է վերսլաց հայելին
Փեղկերը բաց են
մերկ արտացոլում
որտեղով ձգվում է
գիծը Մաժինայի

ՀԱՐԱՎԻ ՔԵՐՈՎՔԵՆ

Միայն դու գիտես ոնց է նվագում եւ լոյս
արձակում հոբոյը վեհ
Հարսվի Քերովքեն
Երբ ճյուղերց կախվում է գիրոն կասիկը
Գրիմը մագրվում է դեմքից
Բայց գրիմը դեմքին միշտ չէ սագական
Հոբոյը չի նվագում ամենքի ձեռքին
Բայց գրիմը հար պատշաճ է մեռյալին
Մեռյալը ինքն իրեն նման չէ երբեք
Նա կարող է լինել բոլորի պես
Ինչ հոբոյն է ծնում
Առավելս կարող է եւ չլինել
Բայց դու ի գորու ես լինել սոսկ ինք
Միայն ինք դու կարող ես լինել
Օգնիր կեցությանը բանալով դուռը
Կամ մարելով լոյսը շեշտ ու ակնակուր
Քերովքեն թռչում է երկրագնդի միջով
Չնկատելով հողը ամրակուռ
Հրեշտակները ոտատեղ չունեն երկրային բերդին
Դա նկատել է Ջուզեպպե Վերդին
Երբ
Դժոխքի կարծր պարունակներով
Մտավ ու ելավ անվախ Աիդան
Փղերով ձիերով դժոխք են մեկնում
Փարավոններն ու սարուկները նրանց
Սակայն դժոխքը միշտ ես է ճամփում
Հրեշտակներին ու սիրահարներին
Այնտեղ հատակ ու սոսաստաղ չկա եւ պատեր չկան

ԿՈՆՍԱՆՏԻՆ ԿԵԳՐՈՎ

Եւ տարիք ու սեռ գոյություն չունեն
Նա լի է բոցով առանց կրակի
Դժոխքը գոյում է հավետ առանց ինձ

ԽՆՁՈՐԸ

Մայրամուտի աղվան թրթուրը բեկ-բեկ
ուղի է հարթում երկնախնձորում
եւ խնձորը ընկավ
Ուղիների մոյժը՝
գծված ձեռամբ որդի
ամեն ինչ կլանել է
հանց Աղամի խնձոր
Այն խնձորը որ
Աղամին կծեց
Հիմա ծառով է նա հղիացել
խսկ ծառը
որ մի օր կծել է Աղամին
ծանրաբեռնված է դառն պտուղներով -
որ Աղամն է կծել
Բայց
որդի համար համակ միեւնույն է՝
Աղամը խնձորը ծառը
Մրանց մենամարտերի շացունի վրա
որդը ոյթածեւ սռաջ է շարժվում
Որդը
որ շրջնւմ որովայն է դարձել
իր մեջ տեղավորում է խնձորն ու ծառը

Բյուր անգամ կարելի է կրկնել «մի անգամ»
մի անգամ սակայն նա կկրկնի չեզ
Երբ երկու մարմնից շորերն են թափվում
մարմինը բռնկվում է չոր սպիրտի պես

Հանց հոգեհմա
որ պտույտ տալով պնակը կրկին
վերադառնում է նույն նպատակին
այդպես զույգ մարմին ձուլվում են իրար
մնալով իրենց մարմնում իրական

Երկիրը թռչում է
Մարմնի օրենքներով:
Թիթեռն էլ թռչում է
Յուր բաղձաններով:

ԾՈՎԻ ԹԱՆԱՔԱՄԱՆԸ

Թռչելով ամեն մի գալի՛քի վրայով
Վազանցելով ամեն հնարավորը
Գերազանցելով ժամանակին եւ
Դառնալով համայն գոյերը մեկէն
Իրազեկվելով տեղեկացա ճիշտ
Սլավոնական փակագրերին
Արծաթը ոսկուց
Ադամանդն ալմաստից
Լեռը սդսմանդի լոյսից գունազեղ
Երկնից փլվեցին ուղիղ ծովի մեջ
Իմ դպրոցական գրիչը մանուկ
Թաթախելով ծովի թանաքամանում
Ծով, գրում եմ քեզ թիվ ծովեղենով
Տողերի շառաչով ու մակընթացությամբ
Բանաստեղծության, որ ծովացել է իմ կոկորդի մեջ
անդունդների խորից անհուն անհատակ
Թող լինի մակընթացություն տեղատվությամբ
իսկ ծովը դարձած կապտակուռ գրիչ
տեղավորվում է իմ մատների մեջ
ինչպէս որ ես եմ բո մեջ տեղավորվում

ԴԵԿԱՐՏԻ ՀՈՂՄԵՐԸ

Աղաղով միմյանց
Կաղվենք երբեմե
Մեր մեջ աղվաղով
Հողմը շարժվում է
դեպի ձյունեղեն բնուշ ուղիներ
Մենք մի լավ իրար աղացինք պրծանք
ինչպես մարմնեղեն պինդ աղացքարեր
Եղելության հեղմ եւ հողմ տանջանքի
Աղվում են ահա խուսք ու շուկի
Ելնում եմ դաշտ, սակայն դաշտ չկա այնտեղ
Միայն սիրահար մարմինների հողմ
Եղելության հողմ եւ հողմ տանջանքի
Ուր եւ հողմառած թռա դեպի քեզ
Դաշտ եմ դուրս գալիս, բայց դաշտ չկա անտ
Միայն մրրիկն է գրկում մրրիկին
Դու կրմբռնես ինչ է դա նշանակում
Թե ինքդ լինես մրրիկի գավակ
Մրրիկի համար մրրիկի ետքից
Հանուն երեսայթի երեսայթի հետքով
Մենք իրար չստիում ենք աշխարհներով
Չստիման աշխարհները չստիսիելով
Մենք պատահմամբ ընկանք հողմի երեսին
Ինչպես ձնծաղկին
ձնծաղկին է կայում
Մենք վինի մեջ ենք
որ դողանջում է կեցության մասին
կյանքի վրայով
Կթռչենք փարվելով դաշտ ու լեռներին

Ինչպես որ Լյան է երգող Լյաին գրկում
Ղողանջող
հողմի ձյունադարերն ենք
Մենք սիրում ենք իրար
Մենք սիրում ենք իրար

ՎԵՐԱՄԱՐՍՆԱՎՈՐՈՒՄ

Մենք երբեմն լույս աշխարհի կգանգ
հետո մենք չենք լինի
Երբեմն չենք լինի աշխարհում
ու երևան կգանգ
Տարեշրջանները
Երկրաբանական շերտերը
Մաննայնը խոսում է ինչ-որ բանի մասին
եւ լռում նմանապես ինչ-որ բանի մասին
Ես իմ տունն եմ մտնում
հրելով պատերը
Ես ելնում եմ տնից
կրճատելով երկինքը
Յուր մարմնի հանդեպ սովորույթը բնավ
անփոփոխ չէ
Մշտական է միայն
փոփոխականությունը
Կփոխեմ էլի
երկու-երեք բնակչի
ու կխաղաղվեմ
Կխաղաղվեմ ու
Կփոխեմ ամբողջ տիեզերքը

ՀՐԱՇԱՍԱՐՑԱԿ

Ես վստահ եմ՝ Աստված
Ինձնարարիչ է
Ինձնարարչությունը հրաշք է հար
Ինձնարարիչը միշտ
Հրաշագործ է
Ստեղծումի հրաշագործությունը
ամենուր է առկա
Մեա իտաի վրա վազում է
Սարյակը -
Հրաշագործ է եւ հարշք գործ է
Ես պոետ Հայդեգեր-Կիերկեգործն եմ
Կամ էլ պարզապես
Հրաշասարյակ սարյակագործ եմ

ՀՈԳՈՒ ԲԱՆԱԶԵՎՐ

Հոգին այդ ես եմ
Համաշխարհային դեպքերի գծի վրա
13 միլիարդ լուսային տարի
բաժանված
կյանքիս -
իմ կյանքի ժամկետը
բաժանված
13 միլիարդ լուսային տարվա
Ֆիզիկոսներ ու տիեզերագետներ
Ես իրավացի եմ:
Թե՞ բարդացումների կարիք ունե՞ք
Ճշտումներն ընդունվում են
Չնորհակալությամբ:
Պուանկարե-
Պերելմանի թեորեմը սակայն
պետք չէ առաջարկել -
սպացուցված ու
ընդունված է արդեն ի գիտություն
Ճակատագիրը դա թե՛՜-
գիծն է համաշխարհային անց-
իրադարձությունների
ըստ Մինկովսկու եւ Էյնշտեյնի
Հանց կրկեսորդ արի
ես գնում եմ ահա
համաշխարհային դեպքերի լարով
առանց պահաձողի ու ապահովագրության
«վարզուն ձիու պես
ոտքերս ուրախ խաղացնելով»

ԿՈՆՍԱՆՏԻՆ ԿԵԳՐՈՎ

Հավերժությունը հորինվածք չէ բնավ
Գա տարածաժամանակն է
Մինկովսկու եւ Էյնշտեյնի

ԿԱՄՈՒՐՋՆԵՐԻ ԱՊՍԱՄԲՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ապստամբեցին կամուրջները ապա
բաժանվեցին
Կամրջամբություն
Եսենինը բաժանվեց
Մարիենգոֆից
Պաստեռնակը՝ Մայակովսկուց
Անդրեյ Բելին՝ Բլոկից
Վոզնեսենսկին՝ Եվտուշենկոյից
Եվտուշենկոն՝ Ախմատովի՛նայից
Գումիլեյը՝ Ախմատովայից
Բաժանվել են անգամ անբաժանները՝
Պարշիկով- Երյոմենկո- Ժդանով
Այդպես էլ մնացին կամուրջները
դեպի երկինք միաված
Զախից՝ Եսենինը
աջից՝ Մարիենգոֆը
Պաստեռնակ- Մայակովսկի
Բլոկ- Բելի
Վոզնեսենսկի- Եվտուշենկո
Գումիլեյ- Ախմատովա
Եվ միայն Ախմատովի՛նա-
Մեսսերեր
կամուրջը մնաց անասան
Եվ լոկ Պարշիկովն է
միայնակ միաված դեպի երկինք
Ահա կանգնած եմ ես Ես կամրջին
Եվ թնայուն եմ լսում.
Ո՛վ է կանգնել այդպես

«Մենք» ֆարաբեկորին
Այդ Մայակովսկին է կանգնել մեկուսի
Քրուկլինի ժխտը կամրջուղուն
Իսկ Լյոշա Պարշիկովը
Քարե կամրջով
գնում է հասնելով
տարածությունը 3 ռուբլու
Իսկ այնտեղ ահա Ապոլիներն է
կամրջից դիտում գետը Սենա
բայց տեսնում է տակ հորձանքը՝
իրեն անհայտություն տանող
Քայց Մատանայի կամրջըր ամուր
գրավում է պոետ Սուվորովը
Բանաստեղծությանը չհաջողվեց նրան -
վերցրեց մարտով:

Ներշնչե՛ք խունկը անսահման է այն
Ներշնչում՝ եւ դու լուսամուտի խորքն ես
Մի անգամ նայեցի ձեռնափիս ունայն
Հեծյալ ու նժույզ այնտեղ տեսա ես

Հեծյալը նետեց նիզակը քախտի
Եվ կյանքի գիծը ձգվեց դեպ գենիթ
Եվ սրտի գիծը ձգվեց ներսը իմ
Երջանկության գիծը ձգվում է անդին

Ոնց Կույսի տեզը Օղեանից վեր
Ոնց Գողգոթային տեզը հռոմեացու
Այդպէս հայացքն իմ ժաննային խոցեց
Հոլոգրաֆիայի բռնկումով սուր

Տեսնում եմ ժաննան գրահն է մտնում
Խսողատունը լայն աստղախաղերի
Թափավազք - տեզը սուրաց մարտաշունչ
Թռիչք - գենիթը խոցվեց նադիրից

Թե պարսպի մեջ սպրեի հանց Տեր
Ես այն ինձանով լի կլցնեի
Բայց Տերը մերկ է առանց հագուստի
Հագուստը նրա տաճարն է լուսեղ

Պրովանսն ու Ռեյմսը ետեւ թողնելով
Ժաննայի տեզն է սուրում անվթար
Մի վառ չվերթով

ԿՈՆՍԱՆՏԻՆ ԿԵՂԻՈՎ

Այդպես Բայրոնը լեելով Անգլիան
Հին հույնի նման լողաց Հելլադա
Մարդը մարդուն անմահ Հրեշտակ է
Հրեշտակն Հրեշտակին՝ մարդ

ՄԱՆԶՐ

ամեն օր լսում եմ ես քեզ
ինչ-որ տարօրինակ են քառերը հնչում
փակում եմ աչքերս
եւ շուրջը շուրջս
լռությամբ ծնված ճիշերն են այդ
այդ գույներն են ծնված անգույն խավարից
տեսնում եմ ամենից լքված
խորհերում քառ ու հասկացությունների՝
չգվում է աշխարհը տեսանելի
քայց դեռ ես խոսել կարող եմ
եւ աշխարհը ծնվում է նորից

Մերկ ջղերի վրա շարված են ձայներ
առավել եմ զգում աններդաշնակությունը
խոր ու վիթխարի
եւ ուրախությունը աշխարհի վրա -
Պոեզիան՝ կեցության գագաթն է վեհ

Եւ վագոնները՝ սեղմված երկաթե ձեռքսեղանան մեջ
եւ ծառերը կայարանը լռությունը եւ
եւ դու՝ գիշերվա համրության ներքո
ամենն այն ինչ-որ առնչվում է քեզ
միլիոնավորների որ ստրուկ են հավեա
չըմբռնելով ոչինչ նման սիրո կերպից

Աշխարհների գրոն երկնում աստղանում է
այդ սուրբ հայացքն է վերադառնում կրկին
ակունքին իր

հովազների տերեւաթափը
գարնան կիսարեւոտ գառանցանքը
թոքաբորբից կերված թոքերից ելնող
երգը հավերժության
եւ սպագայի անծայրությունը վերջից կռահված

եւ կապույտ օրը եւ ալիքը կարմիր
կանաչ շողերը թույթակին կպան
եւ թույթակը խոսեց բանաստեղծությանը
եւ կապույտ օրը եւ ալիքը կարմիր
եւ ես վազում եմ նետվելով եկող տրամվայի տակ
եւ կապույտ օրը եւ ալիքը կարմիր

սաստուհանի մոտով ձգվում է փայլուն թռիչքովին
եւ հոգոցը այս
գորշ պատերի միջեւ
ինչ-որ անցորդ է
քայլ գցել ճկվող տարածության վրա
եւ մահացու ընկել
դարերի միջով
հոսել է ջուրը
բետոնի եւ պաղ հավերժության միջով
իսկ բակապանը մայթից մաքրել է աստղերը ոսկյա
եւ թաց ասֆալտին գայթել են մարդիկ
եւ դուրս եկա միջով -
ընդամասը - ից
եւ անցա՝ Ընդ
առաջնդմամբ՝ Վրան

մենք երկուսով՝ դա չափազանց շատ է
դա ավելին է քան կարելի է դատել
իմ կարեցածից ավելին է շատ
չեմ մերձենա քեզ այսօր ու երբեք
մերձ քան ծաղիկը կմոտենա հեռու արեգակին
երբեք չեմ կոչի ես քեզ անունով
որով երագում եմ անվանակոչել
ուր զգացվում է անկասարությունը
դու հայտնվում ես անտ
որպես կառուցիկ աշխարհի կարոտ

Մարդը շուրջը նայեց
եւ իրեն տեսավ իր կերպարանքում
դա վաղուց է եղել
շատ խոր անցյալում
մարդն ուրիշ է եղել
եւ ուրիշը նույնպես ուրիշ է եղել
այդպես էլ նրանք նայել են միմյանց
հարցաբանելով մեկը մյուսին
եւ ոչ ոք գիտնալ չկարողացավ
ով է անցյալը
եւ ով է ներկան
ումն մեկը հարցրեց
բայց նրան ուրիշը արձագանքեց
եւ ուրիշն էր արդեն լսում նրան
քանզի գլխի մեջ քառսն էր եփվում
անցյալը խռնվել էր ներկայի հետ
մարդը շուրջը նայեց
եւ տեսավ իրեն իր կերպարանքում

Միասապատ ուղտ
եւ երկսապատ ուղտ
եւ երկոտանի
միասապատ ուղտն է քայլում ծանրատու
կուլ տալով սվազ ու մեզ-միրաժներ
քայլում է ուղտը միոտանի
ամեն ինչ հուշ ու երազ դարձնելով
իսկ քաղաքում ահա լուսինն է պարում
քաղաքի վրա լուսինն է լացում
կիսադոյս տների
հորդ արցունքներով
եւ թզուկակերպ
եւ ոչ իրական
մարդկանց արտասուքով

բայց մինչեւ վերջ մեզնով հպարտ ու լռին
մենք քայլում ենք հուժկու
սվազամրիկի ու անձրեւի միջով
սակալ արագիլներ
հատուկենտ ուղտեր
եւ ինձ ընդամաջ սակված գալիս են
միասապատ ուղտը
ուղտը միատու
եւ երկոտանի
միասապատ ուղտն է գալիս անտրսունջ
կուլ տալով սվազ ու մեզ-միրաժներ
միատու ուղտն է քայլում անդադար
ամեն ինչ հուշ ու երազ դարձնելով

Մեռած նավերի գերեզմանոց եմ ես
եւ նրա բունն եմ
նրա թախիժն ու լույսը տանջալի
նրա համար եւ մտախում եմ եւ
զանգակ մտախտոյում
իսկ ինձ համար՝ ոչինչ
եւ գիտեմ գիտեմ
մեռած նավերի գերեզմանոց եմ ես

Աշխարհների գրոն երկնում աստղանում է
այդ սուրբ հայացքն է վերադառնում
կրկին ակունքին իր

1960

ԵԼԵՆԱ ԿԱՅՅՈՒԲԱ

...Ե. Կացյութան ավարտել է Կազանի համալսարանի լրագրության ֆակուլտետը: Յուննա Մորիցի եւ Անդրեյ Վոզնեսենսկու նախաձեռնությամբ Կացյութան ընդունվել է գրողների միություն Հենրիխ Սապգիրի երաշխավորությամբ, ԽՍՀՄ փլուզումից հետո ԳՄ կայացած առաջին համաժողովում: 1998-2003թթ. նա հեռուստամեկնաբան էր «Նոր իզվեստիա» թերթում, 2003-ից մինչեւ 2005-ը ամենշաբաթյա «Գրադարակ» սյունակն է վարել «Русский курьер» թերթում: Բանաստեղծուհին եղել է «Журнал ПОЭТОВ»-ի պատասխանատու քարտուղարը եւ այդ հանդեսի բոլոր թողարկումների ձեւավորողը:

Մասնակցել է Սորբոնի/2002/ Ռուսական բանաստեղծական ընթերցումներին, Լեյպցիգի գրքի միջազգային տոնավաճառին/2004/, Փարիզի/2005/ Գրքի սալոնին, «Կիեյյան դափնիներ»/2007/ պոետական փառատոնին, Պրագայի «Եվրոպա 2008» միջազգային գրական առաջին փառատոնին, Հարավային Կորեայի Մանիսե քաղաքում/2012/ կայացած բանաստեղծական փառատոնին եւ այլն:

«Ուրիշներ»/2006/ փառատոնի դափնեկիր է պալինդրոմային պոեզիայի գծով, Վոլոչինյան մրցույթի/2007/ հաղթող է: Մրցանակների է արժանացել «Дети Ра» եւ «Окно» պարբերակների կողմից: Բ. Գրինչենկոյի անվան մրցանակի դափնեկիր է/2012/:

Անցած դարի 80-ական թվականներին Կացյութան ստեղծում է «Աղբյուս» անագրամմա-պալինդրոմային պոեմը: Նրա բանաստեղծական խոսքն աչքի է ընկնում նրբաճաշակությամբ, փիլիսոփայական քնարականությամբ, հեզնանքով եւ ինքնահեզնանքով:

Նրա բանաստեղծություններն ընդգրկվել են «Դարի բանաստեղծությունը», «Դարի ինքնահրատ», «ДЕПО», «Ռուս բանաստեղծներն այսօր» եւ այլ նշանակալից ժողովածուներում: Կացյութայի ստեղծագործությունները ներառված են «Այբուբեն» ատոլիոսկավառակում՝ հեղինակի ընթերցմամբ:

Բանաստեղծուհին ստեղծագործական իր ուղղությունը կոչում է «լեզվաբանական ռեալիզմ»: Նա պոեզիայում առաջինն է կիրառել մի բառից մյուսին՝ հաջորդաբար մի տառի փոփոխմամբ անցնելու ստեղծագործական մեթոդը, եւ այդ գործողությունն անվանել է «տարերային-բանաստեղծական մուտացիա»:

1999թ. հրատարակվում է նրա «Առաջին պալինդրոմային բառարանը», 2002-ին՝ «Նոր պալինդրոմային բառարանը» եւ «Палиндронавтика» կայքը: Ա.Վոզնեսենսկին այդ գրքերն անվանել է «19-րդ եւ 20-րդ դարերի բանաստեղծական ամփոփագրումները»:

Ե.Կացյութան ցայսօր հրատարակել է 8 գիրք: «Աղբյուսից» բացի նրա առավել հանրահայտ ժողովածուներն են «Դրախտների խաղը»/2003/ եւ «Լուսնի վկայությունը»/2008/:

ԿՐԱԿԻ ՄԱՐԴԻԿ

Մենք որդիներն ենք ԿՐԱԿԻ
դուստրերը ԿՐԱԿԻ
մենք չենք բոցավառվի ԿՐԱԿԻ մեջ
ԲՈՑԻ մեջ նետված
մեր խուսր ԲՈՑ Է
մենք չենք հանձնի այն
Մենք ԿՐԱԿԻ մեջ ենք
ԿՐԱԿԻ հոգին ենք
յուրաքանչյուր ոք ԲՈՑԻ լեզվակ է
Մենք կրակոտ խաղում ենք
մենք կայծկլտում ենք
մենք վառվում սակայն չենք մոխրանում
ԲՈՑԸ կայթում է
իր լեզվակներով
մանեղով մեր մեջ
Թե դու ԿՐԱԿԻ չունես
ԿՐԱԿԻՆ մի մոտեցիր
զգուշացիր ԿՐԱԿԻ զավակներից
մի սեւեռվիր ԿՐԱԿԻ աչքերի մեջ
ձեռք մի սուր ԿՐԱԿԻՆ
Հանկարծ կմոխրացնի բեզ
ԿՐԱԿԻ կտրած մարդը

ԴԻՄԱԿՆ

Դիմակը՝ առանց ներկի վրձնախառ է դա
դեմք մաքրող վրձին
Ով դիմակով է՝ նա անդեմ է իսպառ
Դիմամկանները բոլորաշարժով
դեմքն են հավաքում -
դիմակը կվերածվի դեմքի
Հյուսվածք առ հյուսվածք
խուս է ձեռքբերում
Քաղցր դիմակը
պաղշաբարից է, սառը՝
սառցադաշտի խորանարդներից,
համաձայնության դիմակը
«այո»-ներից է՝ այո, այո, այո,
հայելադիմակները
միմյանց են նետում անդրադարձներն իրենց,
ծամածովում են, մոռանալով, որ
դիմակը թափանցիկ է...
Մեծացնող դիմակը
դեմքի ոսպնյակն է
վայրի պար ու իսաղ
դիմածռություն մանրադիտակի տակ,
ուր լուն չես պարտակի պայտած կրունկով,
պահմտոցի է
առանց անկյունների սենյակ մեջ,
դատարկության
որս
սպասման անպտուղ կամրջի վրա,
Ժպիտի դիմակը՝ վախի դիմակին...

Թողնե՛ք՝ դիմակները
ցուցանեն իրենց դիմակները նոր
դիմակներով պատված շրջակայքերում:

ՄՈՍԸ

Մոմը վախենում է իջնող իսավարից
Որքան մեծ է վախը - այնքան լույսը վառ է
Որքան վառ է լույսը - նույնքան կարճ է կյանքն
առկայծող մոմի
Որքան կյանքը կարճ է - այնքան վախն է ուժեղ
Որքան վախն ուժեղ է - այնքան վառ է մոմի լույսն
սհազնացող
Որքան վառ է լույսը - կյանքը կարճ է այդքան
Որքան կյանքը կարճ է - վախն ուժեղ է նույնքան...

ՈՒՂԻ

Ով գտավ՝ կամաց

գնաց

գնաց

գնաց

.....

.....

.....

մետաքսի ուղի՞ն է կնոջ սիրտը տանող...

ԳՆՂԱԿՐ

Ձեռքերը դողում են՝ գծագրելով կամար ու ծածկոց:
Ճռաչին Մարիան երկրորդին տեսնում է
ձեռքերի հայելում.-
բերանն ու հոնքերը շրջանակի մեջ են՝
ինչպես մույժը եւ կարմիրը որդան:
Մարիա երրորդը եւ չորրորդը անտես,
թափանցիկ փեղկերն են ծանոթ դարպասի:
Հինգերորդ Մարիան գմբեթ է ու խաչ:
Վեցերորդը, ծիծաղելով, փակ երկինքներից
ցած է գցում

ԳՆՂԱԿՐ:

Գնդակը գլորվում է առաջ ու ետ,
Մարաստի «Ավրորա» տաշտն անցել է Նեան,-
առաջին կարմիր Կորդե-բալետը -
սեւ փողերի սդա-դա-սդաջիոն:
Պա-դե-տրուա - ետթռիչք պատից:
Տոկարե-Մակարով-Կարմեն:
Գնդակը գլորվում է առաջ ու ետ -
պա-դե-դե՝ Կալաշնիկով-Մրմանդ:
Կապույտ լուսաթարթումները խավարն են բզկառում -
մանկաբարձուհի Պերովսկայի մոտ կրկին
ահաբեկություն է:

Գնդակը գլորվում է՝ քաշն իր կորցնելով...
Մարիա յոթը որսում է գնդակը՝
խոնարհվելով երկնից,
թեւով մաքրում է կեղտը, արյունն ու ճիշը
եւ վերադառնում դրախտ՝ դռները
փակելով պինդ:

ՔՆՔՇԱՆՔԻ ԴՊՐՈՑ

Թավիշն ու մետաքսը սովորել են գգվել -
հատուկ դպրոցների ցանց գոյություն ունի:
Այնտեղ շատերը ուսանեցին, սակայն
հեռացվել են, այսպես -
մարմարը գերեզմանի սառնություն ուներ,
բամին ընդունակ չէր կիրքը գապելու -
նա դեռ շարունակում է արկածախնդրությունը
դարպասատակերին,
գրգռում-ուռցնում է տեսած բղանցքները:
Վերմակը, պարզվեց, անճոռնի է շատ -
նա միշտ տակն է խցկվում տեղի-անտեղի,
պարզմիտ սավանները մարմնին են փարվում,
բայց փռվում են անշնորհք ծալք ու վռվածքով:
Ոսկին ու արծաթը ինքնասեր են անչափ,
մանյակը տաքանում է մարմնի ջերմությամբ:
Միայն բարակ-բարակ շղթայիկները
կարողացան այնպես պառկել պարանոցին,
որ մաշկի վրա վազվզել են նրբին մրջյունիկները:
Ոռիները սովորեցին գրկել ու գգվել իրենց
սուսափյունով,
վարագույրները` փափուկ լռությամբ,
բայց ոսկե դիպրոմ լոկ երկնքին տրվեց -
նա իր լազուրի ողջ ուժ-բնշնչությամբ
գիշեր ու տիվ պահում է
Երկրին գրկի մեջ:

ԱՅԳԵՊԱՆՈՒՀԻՆ

Այգեպանուհի Եվան կեչուց կախել է
խոշոր ալ ինձորներ ու փուչիկներ հսկա
Թօզենի Եվան հյութաբամիչ է
փրկիչ կաթիլային՝
սրտի ննջարանում
սավառնող մահից
Այգեպանուհի Եվան
մեղու-դեսանտային է
բզզյուն-հետախույզ
բրեստ-առեսանգիչ
փեշին նախշեր է ասեղնագործում
կակասներով ու հովառուշաններով,
օշինդրով ու ալոնենիով
Նա ձեռք չի տվել միայն մասրենուն
բանգի տակավին փուշ-վարդ է վայրի
Ծալ-ծալ դարավում են դարերը մինչև
Մուհամմեդի ծաղկուն այգիներում նա
արթնանա որպես գույնի թագուհի
Պարտիզպանուհի Եվան
խոտերի իսառնակիչ է տերեւներ քամհարող
վտարյալների աշխարհից է նա
օտարական-նպուռ
հսկում է այգին
ուր՝ են ծիծաղը սեփար սուկումը
Երբ թրեում ես այգու մեջ սպա
բնավ մի վախեցիր
մի ցնցվիր իզուր
մի նայիր էթե

ուշ աշնան մի օր
թեւիդ ճյուղիկով իր
դիպչի ծաղկաճերմակ խնձորաԵՎԱԵնին

ՆՁՈՎՔ ԿԱՐՄԻՐՈՎ

Ներս անցիր կարմիր-կարմիր հազած
բուռերով մարջաններ սփռիր
կարմիր փանցքով ավիիր
բոսոր ծփանքը այլաց

Կոչն ընդունված է - կարմիր
ձեռնոցը կթռնի արևոտ մոխիրներով
գիշերվա ճիչից ալ որդանը կազդվի
եւ բիրբի մեջ կընկնի արթուն սուտակով

Դու ծորակից ջուրը կթափես ծորուն
կխշաս կարմիր միջնորմից այնկողմ
կլողաս բոսոր բարձերին դեպի
կրկնակ երազների դահլիճն ավվան

Այնտեղ փեզանից ծիծաղելով խոյս են
տալիս երկու սավեր
մեկին խրուկի թիկնոց է - մյուսին վառ
կարմիր կոշիկ
գերհասած արեւ - ճաքած նռան պտուղ -
հյութով եւ չսփազանց
ուշիսս բառերով ողողված բերան

ՀԱՆԳԸ

Վառվող մայրամուտին
երեկոյան յոթին
հանգերն արձակել է հրթիռի դին
Լոկ արեւմուտքում են՝ ձեռն ու գույն գտնում
կորսվող նշաններն արեւելքի
Հանգը թափառում է լեզուների միջեւ
ծնելով խուսի անսովոր կայք -
ռուսերենում հանգավորվում են՝ НОЧ-ը եւ НОЖ-ը
անգլերենում NIGHT-ը եւ KNIFE-ն

ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԱՆՑՈՒՄ

Արգելի նշանները սուր
չեն սիրում էլեկտրալույս,
երբ գիշերն է իջնում՝
մեզնից վանելով հոտը
չի կարելի դեղին թունադեղի:
Հայելին ուխտն է արգելի,
քեզնից մաս կա այնտեղ արգելանքի տակ:
Հիշիր հայր Լազարին -
կելնես դու հայելուց՝
կարելի է դանակով
կտրտելով ծածկույթը ամալգամի:

Նշաններ թոցնողը
աչքից հեռացնում է խոսքայները բո -
երկու ծիածան են ճեղքում գիշերը խոր:
Հեռու սար
գանգերը լսարներների:
Լիմոնի բլթակներ մեջ
լուսինն է ծորում:-
Արտագույանք, սովեր,
հայելու Յագոն սե:

ՄԱՆԵԿԵՆԻ ՀԱՐՑԱԹԵՐԹԸ

Անվանումը.....ՄԱՆԵԿԵՆ
Սեռը.....ՆԵ
Ազգությունը.....ՆԵՄԿԱ
Մայրենի լեզուն.....ԱՆ-լեզու
Պատմական հայրենիքը.....ՆԵՄԱՆ
Գաղանաւնքը.....ԱՄԵՆ
Ընտանեկան վիճակը.....ՄԵՆԱԿ
Հիմնական զբաղմունքը.....ԿԱՆԵՄ
Կյանքի հավատամքը.....ԿԱՄ
Սիրելի երկիրը.....ԱՄՆ
Սիրելի քաղաքը.....ԵՆԱ
Սիրելի գրողը.....ՄԱՆ
Սիրելի նկարիչը.....ՄԱՆԵ
Պոետական խորհրդանիշը...ԱԿՄԵ
Բացակայության ժամանակ
ով կփոխարինի.....ՄԵԿԸ

ԱՂԲԱՆՈՑՈՒՄ ՓՈԽԱՐԻՆՎՈՂՆԵՐ ՉԿԱՆ

Աղբանոցում ամեն չափված առարկա
ձեռք է բերում ուրույն անհատականություն:

Բոլոր նոր մաշիկները միանման նոր են -
ամեն ճղված մաշիկ ճղված է յուրովի:

ԼՈՒՐԸ

Տեղեկատվության համակարգերում
ծառը միշտ լուր է
Հին լրագրները
բայում են ստորգետնյա փափուկ կոշիկներով
իսկ ջահելները բոբիկ արմատներով
աննկատ իրար գգվում-փաղափում են
գետնի վրա ինդում
տերեմների բաց բերանիկներով
Հները իստիվ պահպանում են բոլոր գաղտնիքները
ծակոտկեն կեղեմների հյուսվածքների մեջ
իսկ ջահելները ռազմա-մտերիմ գաղտնիքներն իսկույն
շաղակրատում են ամեն պատահածի
Մրանց բներում հյուք է հոսում դանդաղ
արձագանգելով առվի կարկաչով
եւ գարկերակում արյան լռությամբ
Թե կոկորդին դիպչես -
այնտեղ կշռափես կաթիլային Մորգեն
որ հեռագիր է տկակացնում
urbi et orbi¹
Միայն անտառագուրկ անապատն է լռում
մերկ ու իդնալի
սքողելով դեմքը ավազաշերտով
Մրա լրագրը ուղտն է՝ իսկական
թափառական ծառ
որ ինայում է ունեցած ջուրը
տոչորվող ներսում
եւ լրատվությունը ողջ Արեւելի

1- urbi et orbi/լատ./- քաղաքին ու աշխարհին

ԹԱՏՐՈՆԱԽՈՍ

Հեռախոսի թատրոնը թատրոնախոսն է
սկանչի իեցում աղմուկն է նստել
ձայն-դերասանները հեռախոսների իեցիներում են
յուրաքանչյուրն իր պիեսն է շնչում
շնչառությունը սովերի պես է
բայց ձայների մեջ
շունչ կա ավելի քան ինչ-որ իմաստ
բառերը փոխանակվում են լսողության հետ
քնած սրտերը
արթնանում են
իբրև ծափահարություններ

Կյանքը նշանակված է մի վարդով միայն
որի ներսում վառ պարտեզն է փռված
ուր մի անգամ է վարդն աճում՝ նշված
պարտեզի չափով
Չկա բանալին - կորած է հար

ԵԼԵՆԱ ԿԱՅՅՈՒԲԱ

Նախ իր ծնունդը կերպարն սպրում էր
դժոխիւքի մեջ նա մոզոնվել է պատին տառերով
Գործարանային ծխնելոյզները
փչել-շինել են ծմբային կոյսին
շրթունքի անիլինով նա փչացնում է հրաշք
մայրամուտը
Ավելի լսվ է հանձնվես միանգամից
բիբերի կանաչ ածելիներին
Տարիներով երթը հոյլ է տակավին

ՔԱՐԵՐ, ԿԱՄ ՄԱՐԴԻԿ

2007, սեպտեմբեր, Առլանտայանի վրա

Մեր նախնի Արքայետը եւ Տետրակ մայրիկը
մեզ համար կառուցել են սիրո երկրորդ հարկ
անտ պատինն է ավագի արծաթը Քարերի
երբ Մարդկանց ու թվերի մասին տալիս են
Լուսնին շեշտակի մի պատասխան
Լուսարձակները նրանց «ոչերը» բրածոյացնում են
սպակու տակ
ուր նրանց հայրը Ֆերամանն է եւ լավ ճանաչում է
դեմքով

Քաղիլեյն է նրանց տեսել ինչոք դիտափողով
շֆեղագարդ կանանց է տարել Լուսնին ի տես -
նման սիրային ակտ, բայց նետված շրջագետս
ոչ ոք չի տեսել անտ, Քարերը ողջը գիտեն

Մեզ եղավ եղբայր անգին Մանրատիտակը սրաս
նա կյանքի վրա բացեց թափանցիկ մի լուսամուտ
եւ ամեն Քար գեթ մի անգամ ես է եղել կամ դու
մինչ չի դարձել զինք
Կարուզոն անիվ որպես ճոխն է երգել ճռռոց -
յլավող ոլտրաձայնն է, վեր է ողջ ձայներից

Կամրջային երգից վերեւ Անդերսենն է ձիգ
բախտ է նա կանխատեսել եւ գրկել արգետիպեր
ձնեկիինն է այնտեղ նայում աչքերի մեջ սառցի միջով
եւ իմաստն է խորհել ջանում

ԵԼԵՆԱ ԿԱՅՅՈՒԲԱ

Իսկ իմաստը - իտաբեություն
Քաց չենք թողնի նրան քաղաք աննամակ
անդուր ու լուռ
վաղ կանուխ նամակներն այդ Ռեմբրանտը
կրեթի մեզ
գիշերային պահակին նա անկյունում կգամի որ
նայի իր հեծանիվին
Նամակներից կընտրենք մեն մի նկար գեղասիրաշ
իսկ նա մեզ ինքնագիրն իր կընծայի պատին
Քարերն են ողջը զգում՝ պահպանում գիտակցաբար
Մեր քաղաքը կկոչենք Դարպաս
Մեր քաղաքը կանվանենք Դուռ
Մեր քաղաքը կկոչենք Պատուհան
եւ Քաղաքը կանվանի մեզ

Եվ այդժամ Կոլումբոսը օվկիանը ուներն ի վար
կթափի հերոսաբար
Քարը նրան ճիշտ կողմնացույց իսկ կոշիկը նավ կլինի
կնավարկի նա աննահանջ աղի լեռներն ի ձիգ
իսկ Ֆելլինին ծովախորշից կգոչի՝ «մատոր»
e La nave va

Ջորդանո եւ Նիկոլայ ճգնավորները քաջ
կբարձրացնեն բիրլիական առագաստներն ալ
իսկ տիրակալ Կոնստանտինը
կբացի դարպասը մեծ ճամփորդության

Ղեկավարեա Էյնշտեյնը երթուղին կուրվազծի
չանտեսելով ոչ մի խութ ու ծովամորիկ
քանի դեռ բոցման Բորը ազատ նավախելին
Աստծո հետ ճան կխաղա

Հընթացիկ քամին կգարնի նավին
Մարիա Կալլասի ձայնը հոգեզմայլ
Հերբերտ Ֆոն Կարայանը ձեռքը թափ կտա
եւ Բեթհովենի գլխով օվկիանը կհարձակվի սպա
կախապանձվի հանկարծ
Ողիսեսի ունկերը կխցվեն ժամանակի սեւ
մեղրամոմով
Երկրորդ համաշխարհայինի ոռնոցից ահեղ

Իսկ ալիքների հեղուկ Էկրաններին
կլողան ժամանակի գորսհրամանատարները
avanti Cristo e dopo
եւ լոկ Հեմինգուեյի ու Մաքոկովի առողջ
վիրաբուժությունը
իմաստի զանգրենայից կփրկի բառերը

Քարերը կարշավեն նավերի ետքից
անդունդն ակոսելով
վերաճելով խեցու՝ ծովադմուկը բանտող
իսկ երբ ցամաք էլնեն
ժայռեր կդառնան
Նրանց մեջ օվկիանի սպակին է շողում
պատուհաններով
երկինքը փարվում է կողերին նրանց

Առափնյա Քարերը կառնեն տուն-նավը
լքված՝ թռչուններից, արեգակից, սառցից
լքված Pacific-ը դուրս կթռչի
Պացիֆեի համար պղնձե ցուլին
կկասեցնի փողոցի մեջտեղ -

ԵԼԵՆԱ ԿԱՅՅՈՒԲԱ

թագուհին կծնի
Մինտտավրուսին -
բաղաբը, որ երբեք չի ուզում բնել
Քարերը նրա համար Լաբիրինթ կկերտեն
իսկ դու քնիդ ու մի վախեցիկ բնավ -
հրեշտակներն ունեն Բոհնգի թեւեր

ՄԱՆՂՈՒՂՔ

Երկու թռչուն իրար
միակցված են ոլորուն բողբոջով:
Երեք թռչուն իրար
միակցված են պղնձե շղթայով:
Չորս թռչուն իրար
միակցված են մետաքս թաշկինակով:
Եվ շատ ուրիշներ
միավորված են օդաբառակուսիներից
բաղկացած սանդուղի խոր գաղափարով:
Շչոց, ճվլոց -
սանդուղիք երգում է կտուցը ցած:
Ծովաձկները կրկներգում են խորալների հզոր,
կարմիր մարջանը
աճում է սրտում,
թեւերին փայլում են
կալցիում, սիլիցիում:
Թռչնոց սանդուղիք տեսնում է երազների սանդուղիք
կարճ -
թռչնային սֆինքս:

Աշխարհը կերտված է վերելից ցած,
ասես երեսն ի վայր ընկած
սանդուղի-
բից,
եռ-
բից,
մորմո-
բից:

Այդպես ստորացանք -
սառցե բառերով մշուշ արարել,
գտնել փոթորիկը, ցունամին, մրրիկը:
Բայց դրա տեղակ ոճ ենք հորինել -
օվկիանոսներին ուսուցանել վճիտ արտացոլանքով:
Բայց դրա տեղակ ծառի մեջ ժեստ ենք ներդրել
սիրով,

ստեղծագործել ենք ուղտը, ընձուղտը,
բադակտուցը, գետակինճը եւ
մրջնառյուծը, շունը...
Բայց երբ, լարելով սվազահողմեր,
սղարեցինք նայել հեռադիտակով,
թռչնոց սանդուղքը հակվեց մեզ վրա
եւ մեզ ետ տարավ գիրկը երկնքի -
ծիծաղելու եւ սիրելու խորունկ:

ՃՅՈՒՂ

*ճարտարապետական վարիացիա
հին Օդեսայի թեմայով*

Ն ա խ ե ռ գ ա ն ք

Քաղաք-գաղտնիք
 Քաղաք՝ դիմակով
 Քաղաք - սեւ վարպետ
 Տները ծիծաղում են բաց դեմքերով -
 միրուքավոր ծերուկներ, չհագնված օրիորդներ
 Թեամվոր երես -
 սնդիկի Մերկուրիին է այդ
 արշինով իր չափում աշխարհը
 խաչաձևվեցին
 եռանկյունին ու երեքնուկը նուրբ
 Փիլիսարմոնիայի մավրիսանական փափուկ
հյուսվածքին

գաղտնի դաշնության քաղաք
 անթիվ փորվածքներով
 քարե նեկրոպոլ
 Կանգնած Ռիշելյեի, Պոտյոմկինյան
 սանդուղքի վրա նավեր է դիմավորում

1.

Աշխարհը հովհարով ետ է շրջվել ակացիայի ճյուղից -
 կապույտ գույն, կանաչ երանգ
 այն լույսը, այս լույսը
 Աշխարհը կանգնել է հանց պսպղուն ծառ՝

Ժամենկավոր ու բուրումնալից այնքան
իսկ մարդիկ հավքեր են եղել մի ժամանակ

2.

Ծառի ստվերը տասպալվել է մեջքին
թռչնոց ստվերները չվում են ցած
թռչնային օր է թունդ
ստվերին ձայնակցող
Ստվերը թանձրացավ
ստվերը դարձավ
մեզ

3.

-Ես հավք եմ օտարական
ես բներ չեմ հյուսում
ես ոչ թռչում եմ, ոչ դայլայում
ես փետրագրիչ եմ կորցրել իմ թեւից
նա ընկավ այնտեղ, ուր մառախուղն է
նա դարձել է այն
ինչը չի եղել երբեւիցե
նա մարմին է դարձել
Ի՞նչ եմ հիմա ես...

4.

Իսկ ցածում աշխարհն է իսայտաճամուկ
Մերկուրին իսադում է այնտեղ ոսկորներով
Մա ծովն է նետում սատղային ոսկորք
նավերը կրակներ են շաղ տալիս օդում
եւ բեղուն օրեր կառնավալային
Ի՞նչ հյուրեր են մեզ հյուր եկել այսօր

5.

Ո՞վ է մեր տակ, ո՞վ է մեր տակ
երկաթակուռ սյուների տակ...
Ջրից, երկնից, տափաստանից
կկառուցեմ քաղաք հացի
երկրի վրա եւ ստորերկրում
դյուրիչ քաղաքս կհառնի
գաղտնի քաղաք, ոսկեհուռ
երկրի վրա, ընդերկրում
իրավ-քաղաք, քաղաք-երազ
Շատ խոսեցի - կորիք դուրս

6.

Այդ Մերկուրին է պղծել արյունը
այդ աղմկում է երկաթ խլուրդը

7.

Պաղատն ինքնիրեն մեջքին է ընկել
նա ցողվում է գինու սառը շատրվանով
այնտեղ ոչ գիշեր կա եւ ոչ ցերեկ
Այդ ո՞վ է կողբիս տնկվել փակքերան
-Ոչ, մարդիկ չենք արդեն մենք
մարմինը մեր չենք հիշի
անմիտ-անուր մարմինն այդ
հեռուներն է սավառնել
Կայավ հագուստը մարմնին
Մերկ է հոգին բազմաձայ
Աճապարհի գիրկը իմ
թեատարած վառ հոգի
Հոգու մեջ է լավագույնը

արգելք ու կարգ չենք իսախտի
արմատներին կղառնանք
ուր ոսկու մեջ ու պայծառ
Ժանեկազարդ անդադրում
կանաչ կապույտ-ճերմակում
մենք մի թեռող մարմին ենք

8.

Գիտու շատրվանում
չուրը սթափեցնող է թունդ
Լուսնային մանվածքը
ջրահարսն է մանում
Օդանույշը թռչում
ճակատին է
հպում շուրթերն իր թաց
Կծիկրակի սալամանդը
մոմի լույսի մեջ, որ ձեռքիդ է դեռ
Նեխել է մարմինդ
հոգեհագիստն է նրա
Ստորգետնյա թզուկները սպասում են վաղուց
նրանց մուգ դեմքերը մութն են սքողում

9.

Տարերբների խոնավ խաչմերուկին երեքնուկն է
փռվել
Քո գաղտնի ժպիտով է դեմքիդ լույս ցանել թեռտ
Մերկուրին
Մնտես դռան ետև պատարագներ ես արարում
Օդեսսա

10.

Աշխարհը փրօզվելով
ակացիայի ճյուղ է դառնում ինճիրեն
Ակացիայի այն աստեղային ճյուղով
վերում առկայծում է շերեփը Արջի -
վերերկրյա ծովից
բաշիր ու հանիր -
ծփացրու բոլոր լույսերը մույթ
.....

ԵՐԲ...

Երբ մրցակցում եմ
դռան զանգը եւ հեռախոսազանգը,
կիսաաշրջազգեստը չի հասցնում հասնել
մերկ ծնկներին:
Ցերեկային լույսը սենյակի ճահճում
շանթահարում է ոչ գիշերային մոռացությունը:
Խավարի ծոծրակին ձեռքը դեգերում է
մոլորյալի պես՝
մարմնի ալիքներին լրիվ վատահելով:
Հագարամյա սպասման վիճուտ երկու ժամը
սերտաճում է սպիին
խուտուտ եկող:
Բոլոր «ինչուններին» իբրեւ պատասխան
սարսուռը մարմնի ձեւ է ընդունում
Այնպես դյուրին է կորցնել մարմինը
ոսկե խավարը աչոք ճաշակելով
Թող կատվախաղի ծակուծուկերում
կեսօրը դարչնագույն կեսգիշեր դառնա
Վարսերիս տավիղը,
ծալված արմունկից
հեշտորեն լարված,
զնգում է
վայրի մեղեդիներով թռցրած սկավառակին,
տեսահոլովակներում պատուհանագիծ բուռն
Էկրանների,
անգուն տներում.
«Երբ մրցակցում եմ
դռան զանգը եւ հեռախոսազանգը...»

ԼՈՒՍԻՆԻ ՎԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

Լուսինը բայր չէ ամենե՛ին

Մի իսկի լուսնային խոտերի եփուկը
ածխազած կրճով բերանդ մի բաց
երբ որ լուսինը
սնդիկե կաթի հանգով է ծորում

Լուսինը այրի չէ ամենե՛ի համար
ով որ սրտի մեջ թաղել է իրեն
լռությունը՝ գավաթ է Լուսնին
համրությունը՝ գինին է նրա

Հայելում դեմքդ դու չես թափցնի
արծաթի խոններն են դողանջում թեթեւ -
լրատուններն են լուսնագիշերվա
չէ՞ որ Լուսին կա ամեն հայելում

Ջոհասեղան չէ Լուսինը ազատ
գոհաբերության օրերի համար
նրանք վաղուց են կտրտված-դրված
Լուսնի ճառագուն սկոտեղի վրա -
երկինքը՝ Էլրան է անկեղծ
Լուսնի վկան է նա սրդար

Հավասարիս չէ Լուսինն ամենե՛ին
ով թափառում է գիշերով քնած

Հակառակ երես տրված չէ
Լուսնին
եւ ոչ էլ բախտին

ՀՐԵՇՏԱԿԻ ՕՐԱԳԻՐԸ

*Օրոս - տանրո - նիդեզոր
Ֆլաբել - դուգրիդա - սմբուր
նիչել - վեստաստոր - Ֆենել
գլադուլ - նիվեկա - սաում
Պասովիրան - օրոս
դոգմա - տանրո
փորձառություն - նիչել
դուգրիդա - սմբուր
վեստաստոր - ճկույթ
սաում - կանաչ կետ
նիվեկա - ձեռնափ
սաում նիվեկա - յասամանագույն իսաչ
գլադուլ - կրկնակի ալիֆաձե գիծ
սմբուրի եւ դուգրիդայի միջեւ
Նեդեզորը չեղարկում է պասովիրանը
ժխտում դոգման
հաշվում է թվերը
Բայց յասամանագույն իսաչը կցորդում է
կանաչ կետին
Վեստաստորը եւ նիվեկան սկզբունքորեն
մշտական մեծություններ եւ
Թեեւ *Ֆլաբելը* պարբերաբար փոխում է
ինաստակիր թիվը
ուստիեւ կրկնակի ալիֆաձե գիծը
պետք է *օրոսի* եւ *տանրոյի* շնորհիվ
մշտապես հաղթահարի
գլադուլը*

Գնայի ու գնայի ուր աչքս կտրում է
Ողեղը մաքրել մեքենայի ուժեղ գազաժայթքմամբ
Բայց ես փաթաթվել եմ վերմակի մեջ
Ձմեռ է: Ցուրտ է ինչ-որ:
Ինձ չոր գինի տային, թթու՝ պանրի հետ:
Եվ կարդալ ինչ-որ մի նոր բան:
Իսկ ես կախվել եմ համացանցում:
Ձմեռ է: Ցուրտ է ինչ-որ:
Հոգիս սատանային վաճառեի:
Ոչ հանուն գաղափարի: Այլ հենց այնպես...
Ինչի՞ն է պետք:
Իսկ ես ահաբեկված եմ: Հիմարիկ:
Ձմեռ է: Մեռնեի միանգամից:

Մի՞թե ամեն ինչ կավարտվի այսպես:
Դեռ չի հասցրել ցողը չորանալ,
Երբ միայնության դրոշմը դարձյալ
Հայտնվեց ինձ վրա:

Մի՞թե աննկատ ձեռագրով մի
Ինձ դատավճիռ ստորագրեցի,
Անտեսանելի ուժով ջնջել եմ
Այն, որ մինչ օրս սնուցել է ինձ:

Չար խոնավությանը լցվել են քամուց
Իսպառ ցամաքած աչքերս նորից:
Ոնց է ինեղծորեն սիրոսս ճիգ թափում
Բարբախել այնպես, որ արցունք հեղվի:

Եվ պտավում են հուշերս արթուն՝
Հանց նվիրական կադրեր կինոյի,
Ջանում եմ քիչ-քիչ զսպել ինձ թաքուն
Եվ խուլ չարտասավել ժխոր-մետրոյում:

Թող որ՝ դժվար է պատկերացնել,
Թող որ՝ առայժմ ներսում ցավ կա լուկ,
Վստահ եմ՝ ես դա կհաղթահարեմ,
Վերստին կդառնամ ինչս լիաթոք:

Ստեղների վրա սիրո մասին մեկը
Կասի ինչ-որ բան... Մի թախծիր, անգին
Ջնձաղիկների մասին դու պատմիր
Ու բո ետեւից տար ինձ դեպի կյանք

Հետո ինչ՝ մեկ չեմք
Գուցե բախտը մեզ
Պատահաբար է հանդիպեցրել
Եվ չկա նահանջ

Ջնձաղիկների մասին կարկասչի
Եվ բո անցյալի...
Աղջիկ եմ ես խենթ,
Լավ ու սիրելի

Տկակացրու պստ ստեղներին
Մատներով, սրտանց
Թող որ՝ հեռու եմք իրարից անչափ -
Մի բառ խժբժիր ստեղնաշարով

Թող մատները բո խոսեն խոր սիրուց
Իրականության մասին ստիր ինձ
Տուր ինձ հեգհաթին

Մի օր ասել եմ ես քեզ՝ «Հերիք է»:
Ու գնացել եմ ճամփով ոլորուն
Մի՞թե ազատ կյանք...
Մի օտար քաղաք, բայց եւ գեղեցիկ:
Անտարբեր եղա գոյությանը քո
Կամոքն իմ ապրել եմ ո՛նց կարողացա
Ժամանակը ինեղեց զգացմունք ու հոյզ
Եվ կյանքն ասես ինձ չէր պատկանում:
Կառչելով լույսի ամեն շողիկից՝
Ես դեպի հեռուն լողացի անկանգ:
Եվ սխալներիս վրա փորձել եմ
Ճշմարտությունը եղծից տարբերել:
Իսկ կյանքը դանդաղ հոսում էր հունով...
Ահա եւ հազա ես հարսնազգեստ...
Ոնց ամենքի մոտ, ոչնչով վատ չէր:
Մոր կյանք: Մոր տողեր:
Բայց հոգնած սիրտս ողբում էր լալով:
Իմ մատները դեռ հիշում են անգիր
Թիվն հեռախոսիդ: Կորչի ամոթը:
Թռչում եմ, ինչպես ժայռից՝ ծովի մեջ:
Ասես յոթ տարվա բաժանում չկա:
Ասես չիք ոչինչ, որ ինձ ես պահի:
Հիմա քայլում եմ կողքիդ այն ճամփով,
Որ փափագել եմ երկար ժամանակ:
Քայլում եմ հոգու եւ սրտի կանչով,
Եւ թքած ունեմ՝ ինչ կասեն մարդիկ:
Ինձ համար սհա ես եզակի եմ:
Եվ ուրիշ մի Ես չեմ ունենա ես:

Ես կապված եմ քեզ
Թեղիկով երկար:
Յոթ տարին թռավ
Առանց քեզ, անգին:
Ես կապված եմ քեզ
Թեղիկով մի կարճ`
Նուրբ, սարդոստայնի:
Փետուր հանց թեթեւ:
Ինչը քեզ կպսւյ,
Կիտված է հեռվում:
Ես կապված եմ քեզ
Թեղիկով մի նուրբ:

Ես մնում եմ: Հայելուց դուրս:
Չեմ ավաղում ոչինչ:
Գնում եմ ես թափառելու
Կաճաններով հետին:
Դու կմնաս հուր-հավիտյան
Իմ սրտի մեջ՝ գրառված
Քամուց, հեփից Ծիր-Կաթնի
Եւ վշվշոտ բեկորից:
Քո հետքերին ակնդիր՝
Նրբագճներով կֆայլեմ
Ճերմակ ամպի հեզույթամբ:
Հանց առաջին ձյուն կիջնեմ
Քո ձեռնասիին բաց ու տափ,
Ու կժպտամ աննկատ
Լուռ՝ հայելու այնկողմից:

ՄԻՐԱՀԱՐ ՁԿՆԵՐԸ

Մենք սիրահարված ձկներ ենք լուռ
 Օդը քիչ է, հա՞
 Մենք իրար ենք շնչում
 Ջուր չկա՞...
 Մենք սուզվում ենք միմյանց ներաշխարհը
 Օվկիանոսը, որ ցածր է իմաստալի՛ն գծից
 Երկինքը, որ բարձր է աստղալի՛ն մտքից
 Մետաղներից կթռցնենք անունները նրանց
 Աչքը կանվանակոչենք սրտի ուժով
 Մենք աստղահալած արգայական որսի
 հետպետդղներ՛ն ենք
 Կարմիր կապսյով նապաստակ՝
 աղեղնագենի նետով
 Երկվորյակներ ենք
 Մեկը երկնքում հավասարակշռում է
 անվով արեուդու
 Մյուսի բաժինն են
 երկիրն ու նախանձը
 Մենք սիրահարված ձկներ ենք լուռ
 Չի՞ հերիքում լույսը
 Մենք շողարձակում ենք միմյանց ներաշխարհում
 Քի՞չ են ներկերը
 Մայրամուտի մեջ ենք ներսուզվում խելառ
 ուր լուսնի շնածուկը
 սպառնում է հորիզոնին
 լողորդ կիսադուսնով
 Մենք սիրահարված ձկներ ենք լուռ
 Մենք կարմիր դռներ ենք
 Մենք երկնի ակվարիումում
 լռակյաց բառի շուրթերն ենք ալ

ԱՄՊՐՈՊ

Մի խոսիլ ինձ հետ ամպերի մասին
Ուռած դեմքերը կաշում են
սառը սպակիներին
ծիկրակում են
մայրամուտի բոսոր ետնավարագույրից
Ամպերին անուններ չտաս
մի սնիլ նրանց մի վարժեցրու
Մի կանչիլ ամպրոպին
ինքը նախահարձակ կելնի մեզ վրա
Առաջին կաթիլներով գավաթը լի
թափել են փոշում
Փշրել են ծիածանը
սպակու կտորտանգի
Ահա բերում են ամպրոպի բեռները
կայծակը բզկտում է
հորիզոնը հեզ
ալերախության գրահամեփենաները
տանիփներն են խուժում
աշխարհի խաչն են ահեղաբար ճո-
ճում,
պատուհաններն են ցրն-
ցում,
վարագույրներն են պատ-
ռում
ռռնում-երգում են
հանգցնում լոյսը...
Բայց ոչ:
Իմ տանը՝ իմ եղանակն է:

Ինքներս ենք տարվա եղանակները
ինքներս ենք խոտերը,
հավերը, ծառերը
Մի կապույտ աղվեսիկ նկարի
կարմիր գետածի
մանուշակագույն ճայեր նկարի
երկնքի սրտին
ես կանաչավուն ավազի վրա
...բայց մի կանչիր այստեղ
ահեղ ամպերին

ԶԳԵՍՏԸ

Ձմեռամեղվի զգեստը հագնեմ
ձնաբեր ամպի գույնը սիրելի
Կբացեմ մոմե դուռը իմ առաջ -
մեղուն շարժում է տաք լռությունը
հավաքում խորիսիւր
վեցանկյուն -
ձնափաթիլը վեցթեանի
Ինձնով լի զգեստը
թռչում է վեա-վեա
պարում փեշերով
թեւերի հետ սեւ
Մեղուները գիրկընդխառն լողում են սահուն
պոլոնեզի քաղցր ու թեթեւ կշռույթով
Թեւերի նախշերը հաշտ գալարվում են
փայլարի շողով
Ժանեկազարդով
խայթող օձիգի
Օղագրահով կառչել են իրար մեղուները -
մեղրահացն է զնգում
մեղրը եռում է խորիսիւի հոգում
օծվում է զգեստը ոսկե մոմահյույթով,-
բավ է, տվեք ինձ փեթակի բանալին...
Կեսգիշերը նստել է դռան շեմին
փռկվել է զգեստը հատակի վրա
դառը պաղ մեղրը
հովտաշուշանի
ձնձաղիկների մեղրը հալչուն
բռնը ոտիկներով
կպել է մատիս
բզգում է ոսկին սեւ ու լիահունչ

ԱՆԵՔՍԵՅ ՊԱՐՇՉԻԿՈՎ

Ծնվել է 1954թ. մայիսի 24-ին, Ռ.Ռ. Պրիմորիեի երկրամասի Օլգա ծովածոցում: Դպրոցն ավարտել է Դոնեցկում/Ուկրաինա/: Երկու տարի սովորել է Կիեվի գյուղատնտեսական ակադեմիայում, ապա տեղափոխվել է Մոսկվա: 1975-ին ընդունվել է Գորկու անվան գրականության ինստիտուտ եւ ավարտել 1981-ին: Հաճախել է «ՇվՏրՅՖ» ամսագրին կից գործող Կիրիլ Կովալցիի դեկավարած գրական ստուդիան, որին անդամակցում էին Յուրի Արաբովը, Եվգենի Բունինովիչը, Ալեքսանդր Երյոմենկոն, Իվան Ժդանովը եւ այլք:

Պարշչիկովի առաջին հրապարակումը /«Ամանորյա տողեր» պոեմը/ եղել է «Լիտերատուրնայա ուչյոբա,» ամսագրում /թիվ 1, 1984թ./: Նա գնահատվում է որպես մետամետաֆորիստական գրական ուղղության առանցքային դեմք /Կ.Կեդրովի բնորոշմամբ/: Պարշչիկովի բանաստեղծությունների առաջին ընտրաքաղը /«Դնեպրյան օգոստոս»/ լույս է տեսնում չորս երիտասարդ բանաստեղծների միացյալ ժողովածուում/1986/: Նույն տարում նա արժանանում է Ա.Բելիի անվան մրցանակին՝ «Ես ապրել եմ Պոլտավայի ճակատամարտի դաշտում» պոեմի համար: Մրցանակը տրվել է «բանաստեղծական լեզվի հնարավորությունների ընդարձակմանն ուղղված ոչ ծամծմված եւ համոզիչ աշխատանքի համար»:

1990-ին Ա.Պարշչիկովը մեկնում է ԱՄՆ եւ ընդունվում Ստենֆորդի համալսարանի ասպիրանտուրան: Երեք տարի անց ստանում է արվեստի մագիստրոսի գիտական աստիճան: 1994-ին նա տեղափոխվում է Բազել/Շվեյցարիա/: Նույն տարի ԱՄՆ-ում հրատարակվում է նրա բանաստեղծական առաջին ինքնուրույն ժողովածուն անգլերեն /«Պղնձարջասպ» - «Blue Vitriol»/: 1995-ին Մոսկվայի «Ոսկե դար» ամսագրի մատենաշարով լույս է տեսնում Պարշչիկովի բազմաժանր «Cyrillic Light» ժողովածուն, իսկ հաջորդ տարի հրատարակվում է նրա «Ընտրանք» գիրքը, որը 2010-ին վերահրատարակվում է նոր խմբագ-

րությամբ:

1995 թվից Պարշչիկովը ապրում է Գերմանիայում, որտեղ ի վերջո հաստատվում է Քյոլն քաղաքում:

2002-ին «МК-Периодика» հրատարակչությունը «Պոետ-մատերիալիստներ» խորագրով գրքում տպագրում է Ա. Երյոմենկոյի, Ի. Ժդանովի եւ Ա. Պարշչիկովի բանաստեղծությունները: Հետագա տարիներին Մոսկվայում հրատարակվում են նրա «Հպում դադարին»/2004/, «Հանգարներ»/2006/, «Գանդաղ կրակի դրախտը»/2006/, «Երկրաշարժ Ցե ծովախորշում»/2008/ գրքերը:

Մոսկովյան Պոետների քիենալիեի դափնեկիր է/2005, «Գրական լեզենդ» անվանակարգում/: Աշխատել է մի շարք պարբերականներում /«Գրուժբա նարոդով», «Ջերկալո», «Էստետ» եւ այլն/: Տարբեր տարիների հրատարակվել է ռուսական գրական եւ ոչ գրական առաջատար պարբերականներում: Նրա պոեզիայի մասին գրել են հայրենական եւ արտասահմանյան տասնյակ հեղինակավոր թերթեր ու հանդեսներ:

Ա. Պարշչիկովը մասնակցել է պոետական միջազգային փառատոների Գլազգոյում, Նյու-Յորքում, Սան-Ֆրանցիսկոյում, Ստոկհոլմում, տարբեր գրական նախագծերի ԱՄՆ-ում, Հոլանդիայում եւ այլուր:

Պարշչիկովի ստեղծագործությունները թարգմանվել են 15 լեզուներով՝ շարքերի, անթոլոգիաների եւ առանձին գրքերի տեսքով: Բանաստեղծը հանդես է եկել նաեւ որպես ակտիվ ու հմուտ թարգմանիչ: Նա հիմնականում թարգմանել է անգլո-ամերիկյան, գերմանական եւ հրեա հեղինակներից /Մ. Պալմեր, Ջ. Հայ, Թ. Հյուզ, Հ. Ջեքսոն, Լ. Բերինսկի եւ այլք/:

Ա. Պարշչիկովը մահացել է 2009թ. ապրիլի 3-ին, Քյոլնում:

2014-ին Մոսկվայի «Վրեմյա» հրատարակչությունը լույս է ընծայել բանաստեղծի «Դիրիժաբլներ»՝ ժամանակագրորեն եւ առավել լիակատար կազմված ժողովածուն:

ԱԼԵՔՍԵՅ ՊԱՐՇՉԻԿՈՎ

շիրմի հետ նրա հանդիպումն ասես շփում է
կեղտոտ մուրացկանի հետ
քո մկանները մարզված են եղել եւ մոտեցումը
տարրական չէր հեչ
նրա գերությունը դու չես վերհիշում այլ թախառում
ես կայարաններով

ճամփորդի համար շոյանք է հեռվի փայլը կրակի
կարող ես մեկնել եւ դու տանջանքով սկիզբը պիտ
տեսնես
արտաբնույթի եւ սերմնահեղուկի հոտն է գերիշխում
շարժակազմերում

որսալով ռիթմը թռչել օդանավով իսկ սովերը նրա
ընկած է կամա
չգիտես գործը մոտիկ սմայի հետ է թե այն հեռավոր
բնաբանությունի
բարբախում է նա չքվելով գետնին նրա հետ եւ
քո մարմինն իրական

դռնբաց բերդից երբ ճամփա ընկնես՝ սողնակները
սրկիր
ցատման ճայթյունները թող լրտեսները վառեն
շքամուտքին
քեզ հասնեն նրանք թե դռները սարքեն փրկեն
գրգերն ու սկիհները հին

թող ներշնչվեն քեզնով սայլակը Կարսագիւնի եւ դեկը
Քերուակի
միթե ճանապարհը նպատակ չէ միջոց հայթայթելու
ժամանակի քամին ֆռազնում է քեզ եւ դնում ի դեմ
սճող հոսանքին

ՈՒԺ

Լուսավորում է էպիթելային խավարը, իսկը՝
խայթոց մի անգին,
սռաջխաղացման մոլեգին ձգմամբ միաժամանակ՝
սռ մարմին՝ գազի վերածվող արդեն,
միաժամանակ՝ սռ գազը՝ հեղման կետը զգացած:

Գա մի ուժ է, որ աճում է մեր մեջ նաև արտաբո,
հանց արջը գանգով ալկոհոլահար,- մոտերքում
կրկին
շողուն տներն են, որտեղ անիծյալ հացն է
մարմնաթոլ:
Արջն է ուժ առնում, մոտենում լիբը ճաշասեղանին:

Կանխատեսումն էս դու այդ ուժի, որ պարավում է
անվերջ,
դու այն որսացել էս նյարդաթելով էս կմախքիդ ճկուն
ոսկորներով,
դու չես տեսել նրան, քանզի քարջ էս տվել սառը
դագադի մեջ
էս հատ-հատ հաշվել էս մկանաթելերդ ողջ:

Անձայր լեռներում՝ այս աշխարհի հետ՝ ի մերժում
թռչող,
այս աշխարհից հանկարծ քաժանվելով՝ նրան
խոցելով ճամփին,
քաժանվում է, սսեն՝ ինչպես կգատվեին
ռադիոալիֆն ու նավթը սեսացող,

ՓԱԽՈՒՄՏ-2

Փռշի: Փռշի եւ ավագ: Դանդաղորեն, սաես
ճանթված պարկը ցելոֆանե՝ շարժվում,
ընդլայնվում եւ
սղոտանում է հիշողությունը: Օդանավն ավագե
իջնում է, սակայն ունենալով այլ ձեւ:

Աշխարհների կռվում, նախ, օշինդրն է
գահավանդակն առնում:
Մեկնումից առաջ ինսամբով մաքրել եմ սեւ
միջատներից
ռադիաստորը, երբ հրդեհը փութով ճարակել է
երկրի մոտ կեսը, բայց մեզ չի ճանկել՝
որոնվողներին:

Բենզակայանի մոխիրը թունոտ: Ալեքսիություն,
վռշի, շուրջբոլոր՝
ոչ ոք, լոկ սարբն է ընկած մի կողմի:
Հեծյա՛րը սյստեղ սռկայծեց մի պահ, թե՛
երկնից գոռ
ավագ են ցրել ալեքսիության գծերով ծուռտիկ:

Փայլում են բարում կռշիկներ, մատներ: Պարվում է
պարը, սաես ոռկանը կրիայի ճանկում: Զուր եմ
փնտրում բեզ, ջիներով ինքս, հավանաբար մեզ
երկիրն է կլլում խորքն իր սեւգեհեն:

ՑՈՒՑԱՐԱՐՆԵՐԻ ՇՆԵՐԸ

Տցուն ձմեռվան հաջորդեց գարունը գուգավոր,
թույլ է հիշողությունը ճիվաղի մասին՝
վերստեղծված ոսկոր առ ոսկոր:
Բայց ուրվագծվում է արդեն մեջքը նրա ծովի
երկայնքով,
եւ իր ճանկերով իսպակնում է արդեն կենտրոնի
հրապարակում:

-Լեռը,- ցույց տվեց Այրնան,- սառեցված գիտուն է
լուրջ:
Այդ կուրացուցիչ լեռանը ակեռոց հազցրի կարկամ:
Ամեն ինչ փոքրացավ մեկեն՝ հանց արքայակր
տիեզերական,
որ պատվում է ոսպուններ գործող ճիվաղի շուրջ:

Մթնակերը թողեց «Երազատեսության
մեկնությունը» եւ մազերը ցցեց,
ոնց «Ուլիսեսի» 17-րդ գլխում,- իսածելով պոչն իր:
Շները շրջանում մեկեն մոռացել են ստելության
ու վրեժի մասին:
Լակոտ Ատողը, որձուն Կասողը ամբողջ հասակով
ձգվեցին մեկտեղ:

Ցուցարարները շարվեշար անցան շների հետ բիպ:
Կարգը պաշտպանության ջարդված է,- իսկ այն
ինչպե՞ս է եղել:
Զինվորների թուլե՛ք սատանայացել են
ճշմարտությանը իրենց,

բայց, ի դեպ, ասեմք, որ նրանց ոգին սիրո
կադկանձ է:

Զինվորների եւ ցուցարարների շները իռնվել են
սրսակով վնասված:
Այդպես Աթիսը թավուտներն է ձեռքում, չգիտես՝
դեպ ուր,
գազանանոցում ընձառյուծները իրենց թաթերով
կարծես մեխված են կեղտոտ հատակին, - երախում՝
սառույց եւ պղտոր ջուր:

ՄԱՆԳՂԻԿ

Ձեղնահարկ նորսոճ: Այստեղ նորեկ եմ ես:
Լսել եմ՝ ո՛նց է աճում խոթի տակ ծաղիկը հեզ:

Նստել ես դու սանդղիկին, հանց հայտնի գոհար
անտի,
սատեցի, զգալով թե՛ չսփումն ինչ սահման ունի:

Դու եղար խտացումը ամենայն իր ու վարժի,
դր ճամփին մոտենաւ քեզ - շրջանցես խոտորնակի:

Կանանց հովիվն էր աստ եւ հողաչափը նստել:
Տանելի էր վախը, հանց նրբահյուս մետաքսաթել:

Կարելի է քեզ ամեն ինչ: Ծիծաղեց Ֆոման:
Թույլ տալով՝ բանտն է սակայն ընդարձակվել
այնքան:

Ոգին ձեւ է տալիս ինչքին շուրջանակի - ձեւ՝
աղեղով նեղ:
Թե շտկվի-ուղղվի մի օր, կիմանաս՝ ով ես եղել:

Օրինակ՝ եթե ցուլից աղեղը հանես թափով,
որդի մուգ գծի վրա կընկնի նա սայթափելով:

Մեզ փնտրող հարցականը քմահաճ արարքով իր
կսեղմի աղեղով այդ ճանապարհ, շունչ ու տարի:

Պահանջված հումք էր ձեռքիս պաշարը փորոսիփի,
կանգնած ջրում սայրել եմ ես սարսուռով սեր-սլիփի:

Բայց գնաց տուն ու գործին երգչախումբը կուշտ
Գլորիայի հետ միասին՝ հանց բոլր կանաչած ուշ,

գործնական աղջիկներով՝ թառած անիվներին,
անհասպաղ քնել է պետք գոտում առանցքային:

Գանգը իմ շաղափեցին կոստյուլներն այդտեղ:
Բացճակատ տաճար մտա, իսկը՝ ո՛նց թանկ
որմզդեղն:

Այդ պահին Էկրաններից գետինն էր ներքե սողում:
Էվոյուցիան ահա վերստին զրոյից է սկսվում:

Ջուզված ու հոյժ զինավառ բեմ էլավ բռնակալը,
բնության խաղացանկում նա սակայն
պիտույք է իւեղն:

Խորհեցի ես քո մասին, որ այստեղ, մի պահ առաջ
մեր իմբին մեկեն հասցրիր գաղտնակուր
մոլեգնության:

Կկարեի ես քեզ համար երկարաճիտք կոշիկ,
որ մատներս միշտ հիշեին ռուբերիդ պացքը շիկ:

Իսկ սանդղիկին՝ իսավար կրկին, սրտակից իսավար
պասպակ:

Կսպասեմ ես քեզ այստեղ: Չես էլնի ինքո մենակ:

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ «ԸՆՏՐԱՆՔԻ» ՀԱՄԱՐ

Հանց տկրոր փշերի մեջ՝ սեղմված ես հենարանին,
ասեղը նետիր ետև՝ կբացվի սռագաստ հանց:
Գրանից անդին՝ հեռվում, շողանքն է ամայուտի,
հոգին է ուրկից դառնում՝ անուշադրի
հոտից արքած:

ԱԼԵՔՍԵՅ ՊԱՐՇՉԻԿՈՎ

Կասկաղյորները իրենց գլխարկներով՝ հանց
ցուպիկի գլխին օղակներ սեւ:
Մոտենում եմ ծովին՝ գետաբերանի հսկա
ծովախորշով,
որ ասես լինի դեղձի ծակոսկեն կորիզ ձվաձեւ:

Աչքի մի անկյունով ես ողջ տիեզերքը նկարեցի
հստակ:
Ո՞վ էր անդրանիկ լուսանկարիչը - Պերսեսը
հաստատ:

ՀԵՌԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

1.

Մենք նույնպես քայլել ենք Էլեաստորների
տանիքներով՝ մեր սուղ պաշարով
լուռումունջ սսես մոլորակ ենք սեղմել ատամների
տակ
Ես ստորակետ եմ Գու՝ միջակետ,- աշխույժ
քաղաք էր՝ ոնց որ ափիղ մեջ
հրդեհները թմրել են շաղափի թանձրուկով
եւ մեր աշխարհի ֆերականներիս ահը ջնջել է
հեշտ ու հիմնովին
մեզ Ֆլորեր էր արագ թելադրում նորեկ ս. Անտոնին

2.

Աջից՝ ներքեում՝ երամակներն են, ոնց ջրիմուռներ
ժայռոտ գառիվերին
ձախից՝ քաղաքը՝ սովորական ինքը եւ աղջիկները
լաիրշ խունտայի
մենք իմել ենք աշխարհի արարման կենացը
Ջոկոնդայի քնուշ ուսերի ետեւ լեռնային բիլում
քնակեցված վայրից երագելով
մետաղապարով անշեղ վազվզող նշանոցի մահը

3.

Պայմանական փարոսն է գրանում անխորհուրդ
Տանիքն է ճոճվում,- ծովում կոշիկի գույզն է
տարուբերվում
Ընկերս իր թաղման ծրագրերն էր հեռագրում ինձ
կարեւորվելով ու ծանկտվելով

դժոխքում անրջում էր ուղեկցորդուհի կուսաձաղիկը
կպած քառատրոփող ագռավի մեջքին

4.

Եւ նենգափոխել եւն քեզ անկիրք մի պահի
Օվկիանը անցավ հար փոփոխական
Ժամանակացոյցի
Քո գնացքը մեկնել է հրդեհի գոտի
Կրտսեր ընկերս ծեծկռտվել է սառեցված
կողաձկան հետ

Քեզ

նենգափոխել եւն խորտակման պահին
Պատահում է սակայն
կարեւորը չխաբվելն է իսառնաշփոթում Հիմա
ո՞վ քեզ ինչ-որ բան կբացահայտի
Կի՞նճը միթե

5.

Կան անճոռնի ճիճվակերպ շատ զինվորներ
Էժանագին վերմուտի հոտով պարուրված /ամեն
ինչ թաքցված է իրենց թիկունքում/
Վկաների մեջ չկա կեղծարար -
այս ու այն կողմ հրշեջներ ու փրկարարներ եւն
Ինչո՞վ է սպառնովված վկայությունը
Ինձնով մահախոտականի սյունակով նաեւ

6.

Եվ ճգնակյացների դարձան հայթայթողներ
Չինացին հրապարակում պառկած է իսկը
թեփուկի պես

Պատմությունն ավելի վատթարն է ուզում ուստի
շարժիչներն է գործի գծում
Սահմակելի է
թե մենք լինեինք պարզ ու հասարակ
Լուսանկարները՝ ինչպես լույիկեր հին ու նեխած

ՄՆՄԱՀԸ

Նրանց ծոծրակները պրկված են հար:
Անմահը՝ ծծակն է ամեն հավատի:
Իմ դեմ երկուսն են: Իսկական իսցան՝
մեր մթնոլորտի ճոճուն հատակին:

Պսակն է ներկված: Այն կարմիր է վառ:
Նշանառությունն է ճշտվում մի թափից
պատվանդանների կենտրոնի վրա՝
հանդիսատեսին մատնելով մեղքի:

Ի՞նչ սավառնակ է պատուհանից դեն
պտտվում խելսո՞ւ՝ անհարթ սպակու ոլորքով երկար -
նա շրջանցում է խոթերը բոլոր: Հենարան է ձիգ,
սմպերից հեռու անվերջ դեգերող խելքի պատասշիկ:

Ծաղիկ անթառամ - ոչ դրասանգ է, ոչ փշահոգի,
ոնց սառցակալած ընկույզի ներսում
պտուտակահան - փոշեցրելով կրում է կրկին
առանց վրիպման ոչինչը սին:

Քարտեզն է պատից պրկում անվրդով,
որ Կոպեռնիկոս գիտունն է գծել,
եւ Տարտարուն է փաթաթում դույնով -
պատճենում իրեն անմահը ընտել:

Կարմիր դագաղին նա հակվում է վարժ:
Նրանում մահն է սեպվել փեղկի պես:
Երկու մեջք ունի: Կարճշուրթ է ու պարզ:
Բախտի թարմ խոզան: Սրտի սաժիլ հեզ:

ԵՐԲ

Ավիակիրները խոսացնում են մշուշոտ ժամանակը,
 եւ մենք հետեւում ենք նրանց,
բարդ ժամանակ է, հանց ճանթված սավան:
Ամերիկյան պատմություն է փնտրում, ոտնակը
 սեղմելով այդպէս շարունակ...
Իսկ դու ամենգիս ունես, որ ինձ չհիշես բնավ:

Լեզուս մանրամասնորեն ծովախեցգետին է
 ճաշակում հիմա,-
դա Էվոլյուցիայի հանգույցն է, խրթին՝ ժայռելեն
 լեռան ռեկիեֆից:
Բարի մեջ տգնող սարուկները, բացառյալ արաբի,
անբթիթ նայում-շամփրոմ են ինձ՝ շեշտ ու դիմահար,

Երբ լսում եմ աստ ջղուտ շչակը շոգեփարշների,
իսկ ավիա - եւ ազրորնկերությունների
 տիրակալները նստած են լուռ՝
մեռնելով դեմոկրատիայից, երբ վարդը սեղանի,
մեռնելով բնությունից՝ խնայում է իր բոյրը թովիչ:

ՈՂՋԸ ԱՑԴՊԵՍ ԷԼ ԿԱ

Կույսի բերանը շարժվում է անվերջ, եւ քամին
թնդանում է իւերես գինու պէս:

Կախարդիչ բռնագները եւ կիկլոսայան խորին
երազները

մարգադաշտերի: Եվ Ամերիկան ցատկում է
ինձն իր վրայով, գոհ են բոլորը

Նրանով, ինչպէս կիրճը խուսավարում է՝ ոնց
Թռչող Հոլանդացու ողնափայտե դեկ, որ

մխրճվում է մարդու ուղեղի մեջ, որին
գլուխցած քարշում են սրածող շենքի

աստիճաններով:

ԱԳԱՐԱԿՈՒՄ: ԿԱԼԻՖՈՐՆԻԱ

Երկու ցույ ենք աստ շամփուրով խորովում,
Լարիսան,
բաժակ առ բաժակ գունատվելով՝ օդը կույ է
տալիս եռուն ինքնատեղի գլխամոցի նման:
Գի՛նու տակառների՛ն՝ սկսած ներքեից,
մինչեւ աստղերը ութերն են թեթեւ
միահյուսվում իրար:

Ուղղաթիռի
սանդղիկը
հարթավայրի վրա:
Շրջակա լեռների՛ն քունը հատկական է առանց
որոշարկման:
Ոգնիների մարտը
քո սանրվածքում մղվում է անմեղ հոգիների համար:
Բեկոնի նման զոլավոր խաղաթով ես դեզերում եմ
ավտոտնակների տաբուկ երկայնքով:

ՀԸՆԹԱՑՍ ԼԵՈՆԵՐՈՒՄ

Առայժմ «Բվեարկում ենք» շրջակայքում,
ոգիս նման է գողացված պարկի -
արտաբնասպես՝ իսկառ, ներսից՝ պատահմունք:

Փուչ ցեղաստեասկները շերտավորված են,
լուսարձակների տակ դժժում, փշրվում են հեշտ,
բարերն են սողում, հանց օձի ուղեղ:

Սանդալի բուղերը մեկեն արձակելով՝
դու լեռնաշղթային կատարներ ես լարում,
ճկույթով կայծբարից արյունը մաքրելով:

Ներբաշված խճուղու ընթացքի մեջ բարդ՝
դու երազները մազերով բաշում ես: Բերանդ՝
հանց սնդիկ սեսիրա ձյութի վրա:

Եվ թիթեռները բուսր, բյուրախաշիվ
իրար բարձրացրին եղջյուրների վրա՝
սպիտակարյունությունից գալարվելով ճամփին:

Եվ ասերի հոգին, բախվելով իրար,
պղնձից կարող են ալյումին դառնալ
եւ ճայթել Երկրից մեկ կիլոմետր վեր:

Իսկ ուղին առավոտ շիկավուն էր եւ
սեղմված դանակի ազդեցության պես:
Նոճու ստվերը անկյունում: Տոթ է:

ՏԻՊ: ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Վերև էր գնում, բայց մթության մեջ շարդվեց
անադմուկ:
Ճիլտված՝ իսկը հանգավորի տրբիչ, եւ անուժ՝
իբրև արձակված գոտի:
Նա չգտավ ոչինչ, իսկ առաքելություն
չէր կանխատեսված:
Ինքնախաբեություն, ոնց օրացույցում մեխով
բացված ծակ,
շապիկին որի - քաղաքն է /պլանը՝ վերելում գծված/,
ուստի բացվածքն ընդունվեց հանց օդապարիկի
գովազդ, բայց որը կրկնակի չկա:

**ՍԱՆՏՐԱՆՑԻՍԿՈՑԻ ԱՌԱՓՆՑԱ
ՀԱՆՐԱԽԱՆՈՒԹԸ**

Հարթակում առյուծն է քրքրված, լիալուսիներ
կլլում է նրան:

Civic Center S.F.

Կրծված ու հղկված գլաբալերի կույս:

Հավի գլխիկներ՝ երկնուղեշ ծառերի պատնեշի վրա:

Իրերի իսավարում ավարտվեց ինճակեր
լողանցումը:

Քնկոտ ողոբիչը ցածր է քո մարմնի ծոված օղերից...

Վարպետ, մի փովիր բերանբախվայր, հանց կոկիկ
կույրը ձվերի ցանցով:

Հիշիր ձյուններում լքված ու անտեր օղանավերի եւ
հին-սղոցված սուզանավերի կակամի մասին:

Մի մոռացիր սղոս գծագրերի,

Գա Վինչիին անհաս ինելոհների մասին,

որ տրաբում են անվերջ վազվզող բարեկամի
բարակ

սրտի նման: Հիշյալ

նմուշներում հեզ կեցության - թռչող ինելոհները եւ
պարագծված պղպշակները

լովել-խցանվել են անգո գոտիներում՝

ննց զսպանակ սեպված,

ճայթյուն լուծոյթների, հասարակ սանտեխնիկա:

Մի գոռա:

Քեզ ինայել են:

Կաշվե բաճկոնի ու մոտոցիկլի միջև մի ընտրիկ
ոչինչ, նրա ծածկոցը
կաշում ու փռփռում է կեսգիշերվա քամուց՝ ինչպես
սուշկինյան ձեռագիր դողդոջ:
Գրիր՝ ջնոռանալով ինչի մասին,
Ժամանակը կաթում է անդադրում մուրճից:
Միայնությունը կատարելություն է շնորհում
բեզ հանգիստ:
Երազը երկատվում է գորտի ու օձի միջև գալարվող
հակազդման թավով:
Վեր մի մագլցիր հանց սուսեր կլլող,
հանգստացիր դե,
դու լիովին բռն ես:

ԷՔՍԿՈՒՐՍԻԱ

Շագանակենու սաղարթով ահա փոխադարձության
կարգն եմ սովորում:

Ույանովը արմավենուց շինած համրիչն է՝
պիտներական հայտարարը գանող:

Ջանադրության գրգանքը մեզ հեռուն է նետել
կարիքի ուժով:

Դարը ավարտվեց անգիտակից կերպով:

Ծովառյուծը լեզվատակի ցցվածքն է կախովի
դոյակների սռնչությանը:

Դոյակների միջով տիպարս պացավ,
չեմ փնտրում նրա անունը, նա մեզ հետ է:

Ծովառյուծներ՝ մոտիկ կորնթարդ խանդակում:
Մազլցումը եղել է բաղքը խոնջանքի նմանությանը:

ԵՍ ՈՒՐԱՑՎՈՒՄ ԵՄ ԿԱՊԻԿՆԵՐԻՑ

Ես կապիկներից ուրացվում եմ եւ երդվում

Քեզ հուշիկ:

Քեզ ուրիշներն են երդվել, սակայն չեմ կարող

հրաժարվել քեզնից:

Չեմ նվաղել այնքան, որ սկսեմ ինչ-որ

երկրորդականից:

Խրտվիլակ մարդու, իրտվիլակը մարդու -

Ինչու եմ: Թեքվածքը լճի անդրադարձվում է,

իսկ ես չեմ ուզում:

Տղամեջը բծադի իր տեսակի մեջ, հա, երբեմն լավ է:

Ես քեզ եմ փնտրում:

Դու գտնված ես ազատությանդ մեջ:

«ԱՊԱԿԵ ԱՇՏԱՐԱԿՆԵՐ» շարքից

Օ, ԱՅՁԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐԻՍ...

Օ, այգի՛ն ընկերներիս, ուր ցցվել էմ ես ճշմանակով,
 աչք փախցնելու համար սույում եմ ահա
 իսկնա՞ռ ու անհավես,
 մեր աղիւքներն ենք արծաթաշրում մկրտության
 գինով,
 կեցցե ներսը մեր, որ առկայծում է սիրով՝
 մեզ ի տես:

Անունները մեր բազմապատկելի չեն, բայց սատ
 բազմակի
 ծեփված ենք հողին,- ում եռանկյունի
 մտքերն անձուկ,
 ում հոգին ճարտար պահանջում է ես
 անդորր ու աղմուկ, անդորր ու աղմուկ:

1971 ԹԻՎ

Գու ժիր փայտփորիկ ես, գապանակ, ցունկ,
կամ նա ես՝ աշից՝ շաղափիչ, վանդակ,
կամ սա՝ կենսորոնում՝ խելացի լակող,
ստվերարկվում է. վերջն է համերգի ես դարձնում է
փակ,
ախոյան, որ ձգվում է սառցագետի պես,
ծանրաձողի դոնդող, տողանի կարմիր օձիք
վերսնկված:

Մնդիկն է երկարել, ծուխը՝ ոլորվել,
եւ ռեֆլեկտորը կծկվել է սակված եղջյուրիկ ինչպես,
սեյֆերը փվել է շուռ են եկել, լցվել սվազով,
որին սիրհոժար արեւհարվում ենք վուչ
հայիոյանքով,
սեւ այգիների, հրաձգարանների աղմուկի ներքո՝
լվացվում ենք մենք կայծ, նրբաբոյր կռահումներով:

Բյուրեղներ սնող խոյության մեջ, ինչպես
բարեյոնյան գետում լողացող խուժան,
հաշվել ենք խաչվող նավակորուստը
պարեկող լույսի փնտրատուքի մեջ,
եւ ներշնչել ենք քաղաքներին ու հեռու թափուտներին -
մեզ ծվեններն են բռնել ու պահել:

Գու փաթեթի մեջ ես, կամրջին, կրունկը
կարմրակուրծիկ է,
բայց նա չէ, ով հեշտ գերեզմանոցը
վարդագունում է,-

ԱԼԵՔՍԵՅ ՊԱՐՇՉԻԿՈՎ

կոնֆի սսկորներ, կողեր, կոշտուկներ, ոսքեր,
որ մթում սվլում են կրկես, սերտած սյթուքեն,
որ լորձունքը հատուն հոսի կուրորեն,-
երգեք, ընկերներ, հետադարձ կապի
խորացման համար:

Սուսերների միջես ոնց հայելու թիթեռ՝
արտաբերվում է մեր խոսքը համառ,
բայց մեզ իսկ խորթ է քայլը մարզական -
դիմակ սրամարտի, ուսեր հաղթական,
երանայթյան տակ մոդելն է դողում,
թավալվում մաքուր, կոկիկ անկողնուն:

ԵՐԿՈՒ ԳՐԻՄԱՐԱՐՈՒՂԻ

մեռած ընկած էի սիկտիվկարի տակ
գիշանգդերը եկան հոշոտեցին ինձ

պառկած էի օրշի սառը երկաթուղուն
երկու գրիմարադուսի մոտեցան ինձ լուռ

գոտու տակ խրած սանրերով արծաթ
նրանք մարմինս գտան լուսնի վրա

մեկն ինձ գրիմեց հսկա ժայռի մեջ
մյուսն ինձ մատուցեց սեղանժամին գեշ

պատաս-պատաս արված կրծքավանդակը դեռ
հիշեցնում է ինձ կախված դղակներ

իսկ երբ խրախճանքին շեփորը հնչեց
մեկը սրասայր կացինը վերցրեց

գաղիաց արվեստի շողանքի ներքո
իմ քանդակը տաշեց բնորդասիրով

երկատվածությունս ինձ թողության մղեց
ինձնից առանձնացավ սյուն մի երկնուղեշ

խավար լույսերով եւ շեղակի գնաց
ճգնավորների խուլ թափորը հանց

ԼՌՔՈ

ԹՎում է՝ ջրում իդամատ է փորված:
Լողալով գծում է ալիքներ փշուռ:
Ուշքն ու մարմինը սեղմված են իրար:
Ասես նա ելք է՝ ննջասենյակից՝ լուսին երկարող:

Թե ձեռք սուզես՝ ստորջրյա երկրում
կիտսեն քեզ հետ՝ գրով ձեռնասփիղ:
Ափին թփրտում է արգա-ձուկը թունդ
եւ սառչում, ինչպես բերդի բանալի:

ԱՊԱԿԵ ԱՇՏԱՐԱԿՆԵՐ

Օ.Ա.

Վաղ առավոտից խռիվ անցնում էին նրանք
փողոցով

աշտարակները ձիգ ու ապակե
կախված վիհի վրա

ուր աչք կտրի
թափանցիկ մեղուներ են իրենցից իսկ փախչող
դա հենց կապն է վերուստ կապը հանապազօր
կանչը պաշտպանությունը հարկավոր պահին

բոլոր կողմերից
ճկույթի միջով
տեսանելի են ծունկը եւ ցայլը
խաբուսիկ տափկնոցի
ապակե աշտարակներ
սրվակներից ու զգայուն գեղիկներից
միջին հասակից աննշան բարձր
կատարին դատարկ ջերմաչափեր

աշտարկը ինամբով փոխում եւ ըստ քեզ
հարցուկի նման կորանալով փափուկ կոթունի վրա
մտնում եւ նրա խորքը բաղդադատումով

թեթեւ վարդագույն է
ասեւ մայրամուտին նա կթառամի գորշ
տափաստանում

երանը հոտ է քաշում նրանից

նկատելով կոցումն ու բարիքն անկասկած
իրականում նա երթեւեկում է դողդյուն մետրոյով
միշտ քեզ հետ է եւ վարդագոյն է թեթեւ
ասպակե աշտարակներն անսովեր են ասես
բակում ժխորե

մռայլ առավոտ է ինչպես դարեր առաջ
նրանք գնում էին դեպի ճերմակալանջ լեռը
բամբակե
այնտեղ գառն էր կեցած չանգռելով կճղակն իր

հանդիպողից ինչ-որ վերցնում էին նրանք վասն
նմանության
նրանց կերպարանքն են առնում կատարյալ
նրանց աչքը բնավ չի տարբերում փռված
տարբերությունները
ասպակե աշտարակում անփոխարինելի եւ ես

գլխավորը չմեռնել ասպակե աշտարակում
թե չէ չես նկատի լեռնագագաթին վառվող
խրձամոցը

իմ հաշվով նրանք սխալվում են ավաղ
ահալոր է շատ սխալվում են նրանք

նրանք բարձրացան լեռան հորատանցքը
եւ նույն ընթացքով վիժեցին ցած
ափսոս քաղցրակեր եւ թթիւնոր համակ
աշտարակում քնած քեզ չի փրկել ոչ ոք

փախուստն աշտարակից հնարավոր է
մագնիսական ուժով

շրթանց սուրճով ոգեշնչելով եթերը ողջ
պետք է նրա հետ դեռ երկար վազել
որ գիտցես առանց բեզ նա դատարկ է եւ փուչ

փշրվում են նրանք եւ կմթնեն շուտով
նրանց բեկորները հագում-խշրտում են
ներքանների տակ
սպակե աշտարակները հակադիր են ծովին
գոլորշիացումը նրա սուրբ է ինձ համար
աշտարակներն այդ թափանցիկ են եւ չկան
խավարում

վերցրու սեւ սենյակի բանալին սեւ
եւ մարակը որով վարժեցնես նրանց խոր
սղոթներին
եւ սենյակը թող ցատկոտելով բոբջա
սերմնագրավի պես

ոչինչ դու չես տեսնի բայց ձայնը կլսես
կրկնօրինակներն ահա առանձնաձևում են
սպակյաներից
լանջն է պատվում նրանց բեկորներով անտես
ճերմակափառ լանջը հյուղակը դրախտի

ԱՐՁԱՆՆԵՐ

Այգու մեջ լքված կուռքեր նվաղուն,
նեց տղամարդը գի՛նով հարբեցած,
եւ հողակոշտով ողողված բկում
երկայնաձուկն է ամրանը բորում:

Մեռնյան լույսն է ճակատին թառել՝
ողողված մսի գաղջ, մութ ցուցափեղկին,
թիկունքից երկու ավերակ անտեր
բիբերով իրենց մեխվել են մեջքիս:

ԱՄՅՈՒՏ

Ես ամայուսում չեմ սարել երբեք,
որ հիշեցնում է մի մեծ իսառնարան
բոջվոր անցքերով: Ինչ հասարակ ձեեր,
նրանց ծանրաշարժ հեղաշրջումները

կարիճի, կրկնակի օձի շորջբորդ,-
թվում է՝ ոչինչ չիք հավելելու
հանգուցակետին: Տնցումները գետնի
դեմից եկողի գծերն են ջնջում:

ԵՂԵՐԵՐԳ.

Օ, ինչ մաքուր է մարմարահանքը վաղ առավոտյան
այն ժամին, երբ ես զբոսնում եմ հանգիստ գետի
եզերքով,
երբ գիշերային ժամանցից հետո գորտալճակից
վերել եմ ելնում նախշուն արկղիկներ:

Եվ հրաշալի տարբեր զարդերով պարուրված են
միշտ
նրանց հար կանաչ, ջղուտ, լպրծուն մաշկերը
խոնավ:
Ինչ գոհարներ են նրանց լեզվի տակ պահվում
գերգաղտնի,
զուցե նրանց մոտ խորհուրդ են հայցել
ավգուրները հին:

Ինձորն հայելու վախեցնում է իր ճարճասյունով,
թագն էլ, թվում է՝ միջուկի ճեղքում լուսահեղությամբ,
բայց սիրում են, երբ ջուրն է թիակի շուրջը պստվում,
և գետախորշում թուփն է չորանում
գարշահոտությամբ:

Օրիորդ ժամանակ՝ ասեղնագործում,
ամուսնանալիս՝ իսավիար են ուտում,
հանկարծ մահացու կռիվ կսկսվի, եւ դղրդյունը
կմարի կամաց:
Թե չէ՝ ինչպես որ Ռանթեի մոտ է՝ կստոչեն սառցում,
թե չէ՝ չեխովյան գիշեր կլինի՝ լի խոսակցությամբ:

ԹՈՉՆԱԿԸ

Կամունալ բնակարանում ներկայոված «զինգերով»
դեղձանիկը՝ կետագծի իսկական պարկ,
վերնագգեստ թեյասեր տղամարդու համար:

Գեղգեղանքը նրա զարնվում է կրծոսկրին, սրվում
անսահման, եւ այն ուղղահայաց պահում է
կտցին իր հանց կրակ - ցատկի իմ վրայով...

Երկնքի սիրելանը եւ փեսացուն ժիր -
դեղձանիկն ու մարդը -
խաչվում են հայացքով, սաես թելված են
նշանառու անցքով:

Ջայնեղ տեզն իր նետելով հեռուն՝
նրա դարձին է համբերությամբ սպասում՝
ազարտին գերի,-
կգա՞ արգայությունը, եւ ո՞ւր, որդիս...

Երբ մարդը կիթառն է վերցնում եւ ջանում երգել
ի սրտե, թռչնակը, ծիծաղից ու տանջանքից անել,
սպիտակ ճանկերով իր վանդակն է քաշում վեր:

Իրեն ինչ՝ երգիչը մարդկային,
թե ողջը նախամարդ կրոնանունեց է,
թեկուզ նա սունտուն է իր...

ՊՈՆՏՂ ԵՎ ՄՈՒՍՏՆ

Պոնտն ու Մուսան շողկատված են իրար լուսե
ֆարշակներով,
տարածության հագիվ աղմուկ սրձակող
կաթոցիկի հոսքով,-
պոնտն ինչքան էլ փութով է սուզվում
մոլեգնության մեջ՝
կանազի շունչն է այնտեղ անպատճառ սուլում
անդնդմեջ:

Մեծ կոշիկներն են իսկոյն դուրս սահում
նրա ուղեբից -
ջղային կոճերն այդ ունեն այդպիսի անսովոր
համար,
կինը նվիրած թխվածքն է ուտում մոլորավարդից,
երկնքով քայլում է կլոր ու ճաղատ մի
տղամարդ գառ:

ԻՐԱԿԱՆ ՊԱՏՆԵՇԸ

Անգո քաղաքից դուրս նետված որս ենք
փոխադարձորեն:
Միրում ենք քիչ մը խոսել սրբազան բաների մասին:
Այտոսկրերից բո հանում են ոսկու փոշեհատիկներ,
իսկը՝ սեխաձեռ, քայց արդարությունը չէ այստեղ
կարեւոր:

Ապագայում մեզ կվերաբնակեցնի աղյուսե
փլատակ-
պատն այդ, շարվածքը որի նման է կովերի նախրի:
Հատկապես պատը կմնա հավետ,
փոխադարձությունն իսկ
կփոշեցրվի ողջ աշխարհով մեկ, չգտնելով
մի անկյուն մշտական:

ԵՍ ՉԵՄ ԸՄԲՈՆՆՈՒՄ ՔՈ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ես չեմ ըմբռնում բո ընտրությունը:

Ու՛մ...

Գիտության խանդավառի,
որ ծառի ձայնը ճանճից տարբերում է
սուսկ այն միջոցով, որ ձյու՛ն է
եկել...

Ոչ, այստեղ, կասեի, ինչ-որ դժոխքի
տունդրա կա փռված,
իսկ սմբած մարգարենները դիվային
սանրվածքով, ինչպես հարբեցող բաղեսամոլներ,
քեզ կորսան մեկնված բաժակների մեջ:

Այստեղ նայեն է անկումն ինքնաթիռի,
լուցկու, գնդակի,
կա մի դատարկություն, ու մարդիկ երբեք չեն
հիվանդանում,
եւ բո լվացված կիսադեմը՝ բյուր պայծառացմամբ լի՝
սովորույթի ուժով պահպանում է իրեն սլայդի պես:

Դու կարող ես փչել ուզածդ ուղղությամբ,
երկուսի տեղակ:

Իսկ ժամանակը՝ լոկ հաճույքի համար:
Ըստ դասագրքի հովազ կպատկերես
ձնակույտի վրա:

Նմանատիպը գնած է կազմին:

ԱԾԵԼԻՆ ՎԱՅՐԱԳ ՓԱՅԼՈՒՄ Է ԼՈԳԱՐԱՆՈՒՄ

Ածելին փայլում է վայրագ լոգարանում,
իսկ դու մենակ ես,
Փերզի պես՝ փրփոր տաղբերակներում
իհստ խճճված,

Եւ նուրբ սրբիչների շիկացած կտավը,
ուսերից երբ որ սահում է ցած,
բեզ երեսակայում ես դավաճան կանանց ընկերուհի,
որ չունեն ոչ մի գերող-սիրեցյալ:

Սառնամանիչին, որտեղ սառցակույտն է շռայլ,
եւ ուր ամբոխը բազմազան է, բան
աստիճաններից գահավիժողն, այնտեղ
մեզ միասնաբար սպառնվազրում են
Ժամն ու Աչքը մռայլ:

ԵՍ ՔԵՉ ԲԱՑ ԹՈՂԻ ԿՈՒՑՐ ԳԱՅԼԻ ՀԱՆԳՈՒՑՆ

Ես քեզ բաց թողի կոյր գայլի հանգույն,
ճարտար մի վարժով, ամաչում եմ հիմա,-
կոշիկներիդ բողբոջն օղին է արձակում՝
ծովափի տակից փչող քամի հանց:

Գիտում եմ՝ ո՛նց ես ուսփերդ փոխում:
Ինչպե՞ս ամենքը: Հա, անթերի ես դու հոյլ
գործում այդ:
Արեւոտ ճամփին երկչոտ ես եւ հում,
զզզզված, ասես նոր պոկված լյարդ:

Գեպի Ոչմիտեղ է Շուն-օղին լողում,
եւ առ քեզ Ոչ ոք նրան քրս չի տալիս:
Գու վեր-ուսփերով ես ջրի վրա բայում,
իսկ մազերիդ մեջ կակդամորթն է լալիս:

«ՌԻՐԻՇԱԲԼՆԵՐ» շարքից

Եկատերինա Գրոբյազկոյին

3. ԱՆԳԱՐԸ ԱՂՋԱՄՈՒՂՋՈՒՄ

Անգարի եղջյուրները խրվել են դաշտում:

Բարձրության ցնցում, ուր նյութն անչափ

խիտ է ու սեղմված:

Կիսակառույց դիրիժաբլի ճակատային մասում
ասես լայնակի երախ է բացված:

Մենք օդից թեթև ենք, եւ ազատ ընկնում ենք

հորիզոնականով: Մենք լցնում ենք ծալերն ու

ծակերը մեծ:

Շուրջը դատարկ է, բաց պատուհաններով

կայարանի պես:

Լողում է դիրիժաբլը՝ որովայնի տակից

արձակելով բոցեր:

Այդ ո՞վ է ցերեկով եռակցման վահանի տակ

թափցրել ուղեղն իր: Գրպաններում խրված են

մրկած գործիհներ: Ամբողջովին ահա

անգարը փլվեց: Եվ թմրած ռեբուսները պահում են

ճոճուն փաթեթները դեռ:

Մարեց անգարը, չբացավ: Սակայն ինչ-որ բան է դեռ

անգարում շարժվում անկյունից անկյուն,

աչ ու ախակ:

-Ի՞նչ ես գլուխդ ճոճում: Ի՞նչ ես բայում սղոպես

նուգելով վեր...

-Ես փնտրում եմ դեմքերը սրբազան մարդկանց:

բուն առանցքին Երկրի,- ստացվում է, այո,
մոնոգրամ՝ Էոս:
Մ.թ.ա, դարում, Եթովպիայում նա Տիտոնուսի հետ
խնդիրք է հղել հանուն անմահության եւ ստացել՝
«այո»:
Բարձրյալները մոռանում են հաճախ ամփոփել
գեները ծերության ու անկման,
եւ Տիտոնուսը վիսքադենցի գիտուն Ալգեյմերի հետ
աննկատ նետվել է դիրիժաբլի մեջ - աշտարակը
սառցե:

Ճպուռի ձայնը ելնում է իրոք ոչմիտելից, եւ
օտարանում երկաթափռում:
Սուսս, շիկավուն շպարը մաքրում են թղթե
անձեռոցիկով թաց,
կամ թղթադրամի տրցակը սեղմված է ամուր
մատներով,- եւ կյանքն է պարտակվում:
Տիտոնուսն իրեն զգույշ շոշոփելով՝ ճպուռին գտնում է
ճյուղին կորացած:

Նա մոռացվում է, նրա մարմինն ասես
գրպանիկներից է բյուր...
Որտե՞ղ: Ո՞րի մեջ... Աչքատակերի մույթ
պարկիկներ կան, բայց աչք չես գտնի:
Քրիստանացի երկու պատմաբան Լա-Մանշից վերեւ
անհետանում են անձեւ-անանուն
հեռաստաններում:

6. ԹՂԹԵ ՕՂԱՊԱՐՈՒԿ

Տաբ քամի, ճոճվող սանձապարան,
ազդանշանային օդապարուկը
լողում է Երիզովի լուսամուտներն ի վեր:
Բոսորագույն պարանը հետևում է նրան:

Միջնորմները նրա հուսալի են թափցնում
տկարամիտներին ու կոյրերին խոնարհ,
որ ստանձում են տուփերը փխրուն,
իսկ քամին նրանց ներսն է թափանցում:

Հանգիստ ձգում եմ ներքնաձիգը ծույլ,
օդապարուկը փռվում, սպա եւ սմբոփվում է հեշտ,
անցումից անցում վերեւ են ելնում
միջաստղային չափը ճշտող էոններ:

Մերթ պահնտվում է երկնքում անծիր՝
թիավարելով դեպ իրեն կամ ետ:
Միլիմետրանոց մեկ քառակուսին
նա զգում է իր խոր ծավալի մեջ:

Համառում է, երբ իր դեմ-հանդիման
ամպերի գորֆն է մոտենում շտապ:
Ատամի վրա պահն է սրանում,
երբ գիտես՝ չեղիր դու նախահարձակ:

Ծուռ պոչով՝ ամբողջ Չինաստանով մեկ
դեզերող է պարզ՝ թուղթ, փայտածողեր եւ՝ սուփնձ,
եւ՝ ներկ:

Հեռանկարում՝ կնգումի մորթով կին է նա հարկավ՝
նուրբ եղունգների շոյանքից շտկված:

Իր առջև ցցված միջնորմները բիլ
թափանցում է նա գաղտնի սողանցքով՝
դեպ սպաստանը սխալ զոհերի,
սպահասպանների, նաեւ՝ մեր կողքով:

«ԼՈՒՄՆՈՏՈՒԹՅՈՒՆ» շարժից

1. ԼՈՒՄՆՈՏՐ ՀԱՏՈՒՄ Է ՄՕՎԱԾ-Ը

Ի՞նչ է անում երկնի սառած հովիտներում:-
Թ-ափառում է՝ ամեն ինչ հետաձգելով:
Մա արգելակված է... Ինչո՞ւ, ինչի՞ վրա: Մրա վրա,
ինչ որ ինքն է դարձել:
Մա քարացել է, որովայնի մեջ՝ խցանված լյուպին:
Մա հանդուրժում է օդանավը եւ բերանով որսում
երկու կապամախի.- գնում է տերմինալ՝
լոկատորներով բյուրեղը հսկելով:
Մա երբեք չի ընկնում գետնին,
օդանավակայաններից գլուխ չի հանում:

Ի՞նչ անի գետինը... Երբ մի կողմ դնելով
բոլոր ուղղությունները, հրնթացս անդշում է.
կակասասերմի արկղում քթմնջում է,-
թող՝ զծագրելում Արմագեդոնն է դեռ,
ամբողջը սպիտակեցնում է՝ գրված ցեղի մասին,
փոխարենը նա օդագնացությունն է անհուշի
մատնում:

Մա զգայուն է, քան կապը անտես
կամ՝ երկնախորշից մերժված օդապարիկը:
Մա որսում է՝ ոնց են Գրենլանդիայում պայթում
գալար սառույցները:
Լուսնուտը տեսնում է՝ ոնց է մարգագետինը հենվել
խլուրդների մեջքի վրա:

Նա գիտե բոլոր երթուղիներն իր՝ սաես զույգերով
շարված ճոպանին,
բայց երբեք ջրին չի հարվում նա:

Եվ ջերմաշտարակներն երազների իսադադ
ակումբներում փակում են շրջանը:
Գիշերով փայլում է կոթողը թվացյալ:
Շրջանից դուրս՝ երկիրն է եւ հոտընթացը ցաւուցրիվ
եղած կառուցվածքների:
Լուսնտուն ու հովիտը իսաշվում են հանկարծ, ոնց
սկսվաւաակն է գլորվում մեկ այլ սկսվաւաակի ետփից,
նրանց համատեղման գոտին սպիտակում է
շուշանի պես:

Լուսնտը՝ գլխում իր հատու հրաման, լուսավորվում
է կապույտ տերեփուկի շողարձակմամբ,
եւ կծելով լեզուն՝ սաստում է իրեն՝ մի ցնցվիր,
պահիր հավասարակշռությունդ:
Այդպես զանգն է զգույշ՝ դուրս փշված թեթեւ
օդապղպջակի տակ:
-Հիմա դու գնա Արքատի հասցեով...
Ճամփին՝ տատասկափուշ, երազանքով լի կանաչ
սղբամաններ:
Մի քայլ մայթից անդին՝ եւ ճամփան է՝ քամու
քաղաք տանող:

-ՄՕՁԸ- Մոսկվայի օդակաձեւ սվտոճանասպարհ

3. ԼՈՒՄՆՈՏԸ

Գարշնե շուրթերով, կաղնեասղարթի պես իւշուն
մազերով,
նրա ակնոցները, նախ, մգացան դանդաղ,
ճերմակակաթով ողողվեցին սպա,
ուր սիրահարները իսաճանկում են իրենց քթերով,
ուր ուղղաթիւն է ծխահար շարժվում՝ չհիշելով գոնե
մեկին սիրոճար:

Ես գերանից թռա եւ իսաշիսաշի մարգում ծանր
տասպալվեցի՝
կրակմարիչ, դանակ նրան նվիրելու թաբուն
ցանկությամբ:

Ոնց շեմը սողալով հասող խեցգետիններ՝
երկու հավակնորդուհի մենամարտի ելան:

Լուսավոր ու կորսվող անվանումներ հին՝
ճանկառված՝ դպրոցական նստարանի նման,
երբ ես մայրցամաք եմ տեսնում Շուտանդիայի
Եւ Նորվեգիայի միջեւ՝ քարտեզում ցայսօր չգծված:

Գա թորած ջրի, սպիտակ սղմուկի մայրցամաքն է,
ուր չկա որ ջրվեժ, ոչ կրակ ու լիճ:
Մենամարտողները Ույալյումին գոնե վկա
վերցնեին:

Ավաղ, ինքնասպանությունը փախչում է ինձնից:

ԱՌԱՆՁԻՆ ԲԱՆԱՍԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՌՈՒՄՅԻՈՒՄ

Օրերում մեր այս, երբ հիշում ես մռայլ խաղաղիքը՝
բուռակ,
որ պատրաստում են հողերից ու ջրուս
թիկնալարերից,-
եւ ցողուններ կան, որ կարելի խժռել՝ կրծելով
հանգուստները պիրկ:
Նրա մռայլին ձեռավորվում են երկու ծնոս:
Պատվանդանը, որին ազատ հենվում է նա,
սրակիչ չէ, սակայն տակից հույս են տալիս,
եւ նա փուլ է գալիս, հանց չորսունները գորողկի
խաղում:

Մենք կարդացել ենք վիհերի մասին, բայց չենք
կասկածել, որ հորիզոնը այդքան խախտված է:
Հողն պեկոծվում է, ներքեից ճնշում
պատվանդանները, սսես հարություն են առել
բուռակները ընդերկրյա ծովի:
Գայրոցում խոշորացույցն ուղղում ես միջատին, եւ
թռչում է նա՝ չանցնելով այլեւս նախկին չափերին իր:
Ածխի շեղջի վրա ջովել են մի գույգ մոլեկուլներ,
եւ մենք ռունգերով զգում ենք՝ հարավն է:

Մեկնումեկն մեզնից տեսախցիկը շրջված կզնի՝
ուղղված երկնքին, մոլորակներին հետետելու համար:
Եվ օդապարիկը լռվել է քարե բակում իլլթիլթացող
ջրհորից վերեւ:

ԱԼԵՔՍԵՅ ՊԱՐՇՉԻԿՈՎ

Այդ լուսանկարը Երկիրն է սրել՝ պատվանդաններից
նեղված ու ճնշված:
...Երբ որ կոճակը կարում են վրադ, թելը կծիր-հատիր,
որ հիշողությանդ մեջ անցեր չմնան:

Եվ պատվիրակների մեկեն հայտնվեցին
կինոթատրոններում, գրասենյակներում ու
մարմնամարզական սրահներում լայն:
Անմարմին՝ նրանք շուկով ու հպմամբ խոստացան
կապել թե միավորել...
Այդպես դասակարգիչ Ռումֆիուսը կիզիչ
ինդոնեզական կղզում հարդուկել է սմբած հրեշներին
եւ շարել դրանք երկար լարի վրա:

Նրան հետզհետե ճահճուտի այդ ողջ սպանիչ
ճենճահուտը իրագործում թվաց մոռացության
տրված կասկարանի,
/չրավազանում ցած է գլորվել կզակի վրա, ձեռքերը
ջած ինքը՝ Լյուցիֆերը/,
որ մարգարաշտեր է լեցնում բերներերան, որտեղ
խուզարկում են մուսֆի դռներին:
Վառ կարմիր ձկներ՝ ինչպես փարաջայի
փռփռոցին ընկած:
Բնորդի լողված մեկնարկումները: Հաստումն
ոլորտների:

*-Պեղրզ Ռումֆիուս - գերմանացի քնախույզ,
մահացել է 1702թ., Ինդոնեզիայի Անբոն կղզում*

ՃԱՆԱՊԱՐՀ

Ռոտտերդամում, որպես կին, ես ինձ չափազանց
ազատ եմ սքսեղ.-
կիսաշրջագգեստ եմ կրել գուլպաներով, ես
մատերս եմ լիզել, ինչով՝ գայթակղի:
Այդ օրից նա ինձ կանչում է իր մոտ:- Եվ ահա
հագել եմ
թանկարժեք կոստյում գործնական ոճի ես սլացել
նրա բնակարանը նոր: Ողջ գիշեր
անդադրում չաչանակել է՝ ոգու հասունության,
մետաֆորների, նախկին կանանց մասին:
Ոնց եռչրով դադված՝ ես դուրս եմ նետվել դեպի
մաքուր օդ:
Ինչու՞ նա, որ այնքան նման չէ ոչ ոքի,
անդմբռնելի է ես,
խոսել է արվեստի ու այլ բարձահունչ թեմաներով -
ինքնին հասկանալի բաներ:
Հետդարձի ճամփին կատարությունից պոկեցի դեկր
ավտոմեքենայի,
եւ ինչ հիմարություն՝ քայլել կրունկներով, դեկն էլ
ձեռքիդ:

ԵՐԱԶ

Քաղաքն այդ հառնել է բամու վախճանին, ժամը
տասնույթին, դու ճշմարիտ էիր:
Կերոսինն աչոք շներ, ծխացող ջահեր,
նողալթիռներ:
Եղջերվի նայվածքը դատաստան է բացել եւ թողել
բոլորին՝ հանց մզված թայթամն:
Բազմահարկ ու խճուճ լաբիրինթոսով ձգվում էին
անթիվ շրջադարձներ:

Սոխի կլեպները թեթևորեն ընկան սառույցների
մեջ իրված նավերին:
Հաժանավի վրա հրազենատրան է սկսվում մանուկ
հրձիգների:
Պատերազմ է ահա եւ կրկնակների հապճեպ
ընտրություն:
Առաքելական ձկների որսն է - շոշափման գծով
ուռկանն է ձգվում:

Նավահանգստում կբարձեի վրադ կարտոֆիլի
կամ սոխի մեծ պարկեր,
քանի դեռ դու չես ծիծաղել սրտանց ու շնչացել՝
գնա դե:
Երուսաղեմը ոչինչ չգիտե անցյալի մասին իբրեւ իր
պատկեր, հեռանում է նա ահա իր գործին՝
ըստ կարգի 4D:

ԵՐԿՐԱՀԱՐԺ ԱՐՃԱՐԱՆՈՒՄ

Նա զսպանակը կույ տվեց ձեռքի տրանազավաթից,
մի արծաթ է այն՝ մեղմահեզ մարդուն
հայտնագործել,

աչոք հսկում է ճավեր-զինվորաց՝
լայն իտալաթի մեջ փակված փնթիից,-
ջագ-բանդը՝ ասես ետցասկ իրանձուղից -
ետնաթաթերին պտտվում են հա,
պարողք հագել են սնդիկե շապիկ:
Առաստաղն է սեղմում անճիգ-միալար:

Այնժամ Բուխարեստը արյամբ ջոկել է
ամեն իտնարիում, եւ դա՝ ըստ կարգի,
մարդն իր գարջապարը հավասար զգաց
խաչին գմբեթի, իսկ թիակները՝
ասես դյուրավառ բազմոցին հենված,
եւ այդ դիրքում նա, թույն պարապի մեջ,
աթոռի պտույտ-պատասխան փուլում
վերադարձվում է գունդ-արճարանին:

Մի ինճնասպան, որը կկվին է լսել,
ժամանակ ուներ՝ սուրբ համարվելու,
ըստ տակտի գնալ, վերջապես քնել,
բայց ոչ, նա մեկեն բարձն է դուրս բաշում
տակաշոր հագած, փոխելով ռեյիեֆ,
իսկ նա, ով ճամփով գնում է մեղստո,
նրա ոտի տակ ծառն է որոտում,-
թող իհիտ ծածկույթում վերադարձ փնտրի:

ԽՈՒՍԱՎԱՐՈՒՄՆԵՐ

Նավերի պողպատը նավթն՝ կճատ արեւի տակ:
Օդում՝ հանրագիտարանն է ծովհանգույցների:
Թակարդից նա ելավ, ով գիտե ելքը մոգակամ:
Մնացյալը՝ ինքնահնար՝ հարդուկված գլխի:

Վախեցրին հոտը՝ բշտով իջնող ինքնաթիռի տակ,
մատի մաշկակոշտը իր կետգծով ասես խիլ է
վազվզուն:

Միա բացվեց շասսին՝ երկու ձայնանիշ
երգարանի վրա:

Հարված թռիչքություն:

Ողջ է դեկապետը: Վերում՝ անհողմություն:

Երբ մագնիսական հողմը ջրմանուշակ գեհե՛նում էր
փնտրում,

առափնյայի ռադարները մտան թախծի
մուգ դրդա-

կետգծային սպիտակ քարտեզներին համը
մի վիժվածք էր սողում՝ սպակե սուրսայր
գունամատիտներով:

Մագնիսական հողմը բեռներն է բաշում,
իբր գերանկոճղեր,
հանկարծ գաղտագողի մետաղձողով սահեց
ուժը ոսկորների:

Փախուստ տալով՝ ափին շնթռկել է կատուն
բանակային:

Մոնիտորին հողմը եռակցում է տիղմը
նախշապակե:

Շապացնում են ջրին զինվորները, ասես՝
չեչոտ, անշարժ, կապույտ, կոփված ժամանակին:
Զողանյութի նման տրաբում է բարակ
իւեցգետնամաշկը հին,
որ գողից պոկվում, տափակում է քարին սեւ ու
ծակոտկեն:

Մեռիլը ցայգին, երբ որ սաստիկ ուժասպառ են քո
մտերմիք:
Անհայտ վիժվածքը դանդաղորեն մետաղ
հոսալիտալ կիսուժի:
Գավում կզրնգան ասեղները՝ մեկ-մեկ պոկված
մարմնից:
Լեզուդ կթաղվի ավազների մեջ, որ ալեքախությունն
ես քաշի կրկին:

ՏԱՐԱՆՑՄԱՆ ՀՈՎԻՏ

/«ՆԱՎԼԹ» պոեմից/

Ես զենքը թափցրի, անջատեցի կապը եւ շրջվեցի
դեպի Տարանցման հովիտ:
Մնաս բարով, ծիծաղելի իմ առափնյակ:
Ի՞նչ եմ ես փնտրել...
Չեն սափ Կրորժենն ու Գարիոն: Հետագույց
հայելում ագռավն է կաղում, երեխն է
տալիս շնագայլը ծեր:

Լեռներում հովիտը պղպջում էր՝
ասես զինադադարների հավաճք լինել:
Մեղուն՝ գառիվերին, ցածում՝ գլադիատորական
դպրոցների բաց հրաձգարանն է:
Ենթակայանների սպակիներն են եւ
խողովակաշարերը՝ հարկ հարկի վրա:
Եվ նավթագործների սովերներով լեցուն
վերելակները կաթսան են ծածկել:

Հանց էլեկտրոնային երկու խուճուճ ոլորք,
նկատելով միմյանց՝
ի փոխ անհետացան ագռավների երկու
սովերները, սպա՝ շնագայլը ծեր,
ոնց էլեկտրոնային երկու ցուցանիշ, որ դողողալով
մաքրում են համառ մանրամասները:
Հովիտն, հակառակը, արձակվում է՝ նման
օդապարանի:

Եվ շրջանի ամեն տեղամաս ճշտիվ մեղսագրված է
ու նշագրված,

նա դատարկ է եղել, եւ առավելա՝
դատարկությունների հրաշալի կարգով,

ոնց խորանարդիկ՝ միշտ վեցի վրա,
կռահումն է հուշել
մնացյալ այն հինգ մակարդակների
կեղծության մասին:

ԱԼԵՔՍԱՆԴԻ ԵՐՅՈՄԵՆԿՈ

Ծնվել է 1950թ. հոկտեմբերի 25-ին, ՌԴ Ալթայի երկրամասի Գոնոշիխ գյուղում: Չարինսկ քաղաքում ավարտել է միջնակարգ դպրոցը: Ծառայել է նավատորմում, աշխատել Հեռավոր Արեւելքի շինարարական կառույցներում:

1974-ին ընդունվել է Մոսկվայի Գրականության ինստիտուտը, սակայն չի ավարտել այն: 80-ական թվականների կեսին Ա. Պարշիկովի եւ Ի. Ժդանովի հետ ստեղծել է «մետաֆորիստների» գրական ոչ ֆորմալ միավորումը:

Նրա բանաստեղծություններն առաջին անգամ հրատարակվել են 1987-ին՝ «Փորձնական ցուցափեղկ» խորագրի ներքո:

Վերջին տարիներին Երյոմենկոն հազվադեպ է հանդես գալիս նոր բանաստեղծություններով: 2002-ին նա արժանացել է Պաստեռնակի անվան մրցանակին:

Բանաստեղծի հրատարակած գրքերից են՝ «Ի հավելումն նյութերի դիմադրության»/1990/, «Հորիզոնական երկիր»/1994/, «Ինվարիանտներ»/1997/, «OPUS MAGNUM»/2001/ եւ այլն:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԵՐՅՈՍԵՆԿՈ

Ձեռքերը՝ արմունկով թեորեմից ներս,
մինչ ուտերն է սուզվել, բայց վախ չունի, դեռ
հին ժամացույցում ավազ կա սորուն,
ինչքան որ՝ ստրուկ անտի թիանավում:

Դեռ լեի-լեցուն է մառանը գինու:
Մոռացված երկնում բյուր ստավաճների կան
եւ ուր - ամեն մեկին՝ ըստ հավատի - միտքը
ընդունվում է ինչպես մթին ուրացում:

Անպրոպաճեղքերին համընկնելով, երբ
ջրի շայունը կկախարդի մեզ,
ես ծանր ու սպիտակ այգիները մեծ
կշարժվեն հեղուկ շոգենավի պես,
փակե՛ք ծխախոտի տուփով գիծ-շղթան,
ուր «Բելոմորը» ամպերմետր է հանց...
Օ, ինչ հզոր ու սաղափառես է
երկնում սկիզբ առած միթոսը դեռ...
Նրա համար եմ ես հենց անել ու
սեղմել ոտնակը ադոս՝ վերեւից,
որ մանրակներս կցեմ ի վերջո
այգուն այս խոնավ՝
հարմար մի դիրքից:

Ջույզվում-պարում են եւ սողում պատից
կանաչ թվերը, պատերն են զարկվում:
Թափով, միանգամից խեղվում են գեներն՝
ավտոգենի պես ծափ տալով ստից:

Հետո ռեֆրենը երկատվում է քիչ:
Խաղակապուկը հանում են բեմից:
Փրփուրն է լքում տիկինը խաչի,
եւ ծնկի շուրջ է փրփուրը կիսվում:

Պոլովեցկյան խան, քնի մահճիկ մեջ:
Անենքը՝ հարբած, կուշտ են, գրպանած:
Կտրված ծառի օղակները թաց
միգում շողում են՝ հանց սանդղագծեր:

Ա.Պ.

1.

Թե՛ժ արեգակի եւ լուցկու միջեւ տարածայնություն
այստեղ չկա:
Մինչաստղային ուղին, որից ծագել եւ միայն
ակամա,
եթե հնագանդ լինի մաշմշված զարդանաղերի
թվին ուղղակի,
փառք ասածո, արդեն գայթել էինք հեշտ դրանցից
մեկին:

Երեւի կալցիում դառնայի, իսկ դու՝ մագնիում
չքացող,
կնվաղեի ծայրահեղորեն եւ կտրվեի ծնկաչոք
խաղին,
խոր կլոմեի ասեղին, մոխրում, լիսեռին ձգող,
կգունատվեի, եւ՝ առնետատաքան, դեր կիսադայի
կինոյում ընտիր:

Վերձիգ անկյուններում, չարչարանաց այդ
ճիգերում վերին
հայացքդ կրկին վրիպած է եւ ջախջախված նրբին...
Երազը կտրուկ վեր է թռնում եւ կավճացած սակվում -
հարբեցող դասու, ձիու քայլ, նաեւ՝ երկվորյակների
առեղծված արթուն:

2.

Ճամփան ելնում է անտառից անձայր,
եւ նորից՝ կտրուկ շրջադարձ,-

մանրագարերով հրեական ջարդ,
թենիսի կորսեր անտեր ու արձակ:

Եվ իստնակցության ամպը երկերես
շեմին հառնում է ընդոստ ու անկամ:

Աթմայով խորունկ փշված է սսես
մետրոյի բուկը գորշ ու բետոնյա:

Խռիկաճեղքն ահավոր է շատ,
քան շրջանակը արբապատկերի,
մարգագնդերից անկարգ են նրանք
եւ իսկ են շարժից գորականների:

Ձախ ես թեփում, հանց վերահաս մտրակ՝
ձաղկում է քամին արնոտ լուրերի:
Թե աջ թեփվեցիր, պնդողակն է հին
պարույրը իրում ոսկորքը մինչեւ:

Հոգիս հանել եմ մինչ խորքը կավի,
մինչ զսպանակը սեւ ու տրբազան,
որ երկու կեսը հաշվեմ անսխալ,
եղնեմ մենմենակ

այնպիսի լայիրշ մի չինացու հետ,
որ ինչքան էլ դու ջանք-եռանդ թափես,
հանել չգորես, որքան էլ փորձես,
կրճճիդ փայլվումն նետը խոյահար:

Չես ուղղի հարբած ժեստը քնահաճ,
լարված՝ հանց ճշտիվ սմանակաչափ:
Չշարժվել տեղից, որ հանկարածակի
տասպալվեմ նրա ճոճումի վրա:

ԱՆՀԱՅՑ ՁԻՆՎՈՐԻ ՀԻՇԱՏԱԿԻՆ

Վաղուց ոչ ական, որ հրդեհ
չեն թնդում կեչու եզերքում,
բայց ինչպես Մինին-Պոժարսկին՝
կանգնած ես հայրենի հողին:

Հաղթական երգն է գալարվում
հարազատ ըստաբ-գյուղերով,
սիրելի մայրերին անբուն
դու կտասս հոգիդ հավատով:

Անմոռաց Օսկենցիումը հիշենք,
մոսկվացիք, Պետրոգրատը ես:
Ջոուլին Լենցից կարող ենք
տարբերել, եթե կամենանք:

Թող որ՝ սիրանքդ անմահ է,
սերնդի անունն ես դու կրում,
եւ որպես անհայտ մի հյուլն՝
տարրերի Մատյան կմտնես:

Մանդելշտամի հետ իմել եմ Կուրսկում:-
Քրկեր, ախաններ պայթում էին վարար:
Երկաթե գավն է նա սեղմել ձեռքում,
լացել Մարինայի ծաղիկների վրա:

Մեր իրամատը Պաստեռնակը սողաց,
սասց, մոտ գաղով դատարկ փորի վրա.
«Օ, դաշտ, ո՞վ է քեզ ցանել ծայրեծայր
շաղվադած ու ծեր մայրներով այս»:

...Ռազմավար մոմի լույսն էր բլինդաժում,
գրկախառնվեցինք մենք բնաթաթախ:
Ճոճվում էր դաշտը միգահոտ, դժժում՝
մանկան օրորոց չտեսած ավաղ:

Անբնություն: Ետնաբեմ Հումերոսը գնաց:
Ջիանի ստանաներով լի եմ կիսով չափ:
Աշխարհները՝ հանց նագանի համակարգ՝
մեքենայի պես սատ գործող հստակ:

Յոթ շրջանի է թմբուկը կիսված,
բոլորին՝ տրված աճել յոթ անգամ,
ամեն ռասայի՝ ոռնոցի դրոշմ,
հասցնել մինչեւ լոյս - ինքնասպանության:

Պոետի խոսքով՝ «հաչոց ռետլվերի»
/եշեմ լուսանցքում՝ հաչել եմ ինքզինք/,
քաղաք-այգին, թե հանդերձյալ դրախտ
մտնում ենք, ըստ մեզ՝ հանց Փոքր Հաչան:

49 ստանա եւ սլաստսիսան մի սուր,
իսկ սա երկհաստորյա մեկնություններ ունի:
հասկացա՝ մարդը իջնում է հանց լոյս,
եւ ամեն աշխարհ կրակոց է մի:

49 ստանա եւ մի իոցում դառն,-
ու՞ր եք լողում դուք, Հեղինե՞ն դեպի...
Ուր էլ որ նայեք՝ փեշերն են նրա,
նրա ծունկն է ցից՝ ամեն աճյունից:

Ամեն ինչ պրկված է նրա բախտով չար,
ուր էլ որ նայես՝ փեշերն են նրա:
Ամեն գրույցի վերջն է Հեղինեն՝
ոնց սեռը փոխած պոետն է ստել:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԵՐՅՈՍԵՆԿՈ

Բայց Բուդդան ճիշտ է՝ միշտ հնար կա աստ,
ոչ ոք չի փախչի պարենատարդից:
Ես անգիր գիտեմ 49 ստանա,
պորտվեյն «777»-ի հետ չեմ շփոթի այն:

Ստիխը թե չի՞նի, հնար ունի լավ
ամեն մեկը: Բայց վերանում է այն սուլոցով բարկ,
եւ 220 վոլտը, 49 ստանաը,
եւ անգամ Բաբվի 26 կոմիսարբ...

ԳՈՂԱԿԱՆ ՍՈՆԵՏ

Երանելի է՝ հավատում է ով: Գիժ է երիցս,
ով մի անգամ տրված Երկրում այս չքնաղ,
սրհամարիելով ոգին բնության,
ցանցեր է սարում սեւ-մետաղական:

Աստված իմ, էլ ի՞նչ է սպասում նա համառ:
Տեղկոմը փակ է, տերը ընդմիջման ճաշի է հիմա:
Բառերը վազում են երեխաներ հանց,
եւ հանկարծ սառցին զարնվում ծնկահար:

Աչք կկոցելով, ծխելով խորհիր,
որ ամպից ընկած սղսղնին այս ժիր
գուցե կախված չէ պայմաններից, ուր

ասենք՝ զուգվում են ընձուղտ, գայլ ու փիղ:
Ու եթե միտքը համազոր չէ բառին,
այդժամ ինչո՞ւ ենք կայֆ բռնում իզուր...

ԱՆՀԱՆԳ ՍՈՆԵՏ

Մենք իրսում ենք աստ տարբեր լեզուներով:
Դու դիվոտվում ես, հանց ձիուկ խելառ,
խկ ես կանգնած եմ պարանի դիմաց -
չեմ կարողանում տնետս կախել:

Նա ընկնում է ցած՝ ես որսում եմ այն:
Նախ, արի միմյանց ներենք արտագին,
բակենք հանգույցն այս պիրկ ու անիմաստ,
հանգուցենք նորը՝ մի ուրիշ ձեռով:

Բայց այնպես, որ մենք իրար չդիպչենք,
որ չվնասենք ձեռքեր, ոտք ու վոր:
Վերջապես կոկորդ չկտրենք հանկարծ:

Որ ամեն մեկը, ով թռչում է դեռ
այս անծայրածիր թռչելի երկնով,
հեռուն միշտ թեի, ուժ ունի որբան:

ԵՐԵԿՈՑՄԱՆ ԱՈՆԵՏ

Դադուկ ծաղիկներ, ես սիրում եմ անզեն
նայել տարածությանը, որ ձախից փակ է
լվածաղիկներով: Թորշունել են ձախից,
աչից՝ քնաթաթախ սասողաձաղիկներն են:

Երեկոները ես սիրեցի նայել՝
ոնց քկերախի խաչմերուկում չոր,
կրկներգի նուրբ թելիկով իջնում են
ծաղիկները՝ ինչպես շող-վերելակով:

Այդժամ հայացքն իմ, իր երկարության
մեկ երրորդով սկած, ճոճվում է անվերջ
ուռկանի նման՝ կախված մեր միջև,

արդեն մասնակի հաստված այն տեղում,
ուր կոկիկ դրված մահը անանուն
իր շուրջն է զննում չաված աչքերով:

Ես հուշարձան եմ ինձ...

Բարի եմ, գեղեցիկ ու լավ,
ինաստունն՝ օձի պես հարկավ:
Կնոջը երկինգ եմ թռցրել,
եւ իմն է այդ կինը դարձել:

Երբ ես «Մասանդրա» շուրջ
հասում եմ ռեստորանը լայն,
հարթած՝ դեսանտային հանց,
եւ ճարպիկ՝ քարայծի նման,

մատներով մեջքիս են խփում,
եւ ինձ է շունչը հասնում.
Կնոջը նետել է երկինգ,
եւ կինը կախված է երկնից...

Մնոթ չէ՝ խոստովանել ձեզ -
բոլորը կանգնում են, երբ ես
մտնում եմ, գրկում են ինձ պինդ,
համբուրում ու փող են տալիս:

Մենքը ուրախ են դառնում
եւ սսես մի փոքր հարթած,
երբ ես կարդում եմ բեմից
լուրերս անիմաստ կովից,

եւ գործը ծեծի է հասնում,
երբ որ սարիները հետո

հիշում եմ մարդիկ ինձ սրտանց
եւ վիճում՝ ո՞նց էի հագնված:
Վճռական, փութկոտ, ածիլված,
ջղերս մի կծիկ դարձրած՝
նախարար կարող էի եւ
աշխատել, նաեւ նավարկար:

Յերեմ ձեզ երեւ օրինակ.
կարող եմ արդրտներ անել,
անգիր եմ Հումերոս կարդում,
օգանալ եմ վայրէջքի տարել:

Մի բանում մեղա եմ գալիս
եւ անկեղծ ստում եմ հիմա.
տիեզերք չեմ թռել, քանզի
ծիում եմ վաղուց մոլեգին...

Իհարկե, ուզում եմ հավետ
աշխատել, ապրել, սովորել
ի փառս նորեկ սերնդի՝
հերքելով դետեկտորը ստի,

որպեսզի ամեն ոք նորովի
ի գորու լինի ստելու.
կնոջը երկինք եմ թռցրել,
եւ իմն է այդ կինը դարձել:

ՏՈՆՎԱՃԱՌ

Սալառնում է սալառնակը կորսաթաթ
եւ պտտվում երկնածովում մարզական:
Մերթ լռում է՝ հանց կշեռքի սեւ պաք,
մերթ երգում է գնդակի պես իոյսահար:

Պրոպելերը՝ մրգաջրի հանց կորիզ,
մետաքսաշոր պատառոտուն՝ ունկերում:
Հատակն անցավ: Հավերժական շախն է ուր՝
ինչգինե՛ք՝ սսես հավերժական մի շարժիչ:

Միմյանց վրա ընկան: Խռիվ, անշապիկ:-
Կորիզի եւ շան արանքի տարածքում
տիեզերքը բենգաբաբից մեծ է քիչ
եւ տաք՝ ինչպես՝ ծովը, ինչպես՝ նեղ աճուկ:

Փայտի երեկո: Աղջամուղջ: Անդորր:
Խախտված, երկարուկ կովեր անանուն:
Նրանց փորերը՝ արևոտ ու թոսոր,
թրիֆն ընկած է՝ հանց շքանշան:

Պատուհանից դեն՝ անտառ ծավալուն:
Հանց ձվաբջիջ: /Հանց կրծքի դողոջ/:
Ուղղալարն է նրա ներսում չարգործուն,
իսկ ձյունը նստել է նրա փռվածքին
դիրիժարը ննց:
Չընկնելով, ներքե չգուժելով, բայց
այնպես է խնրվել ցանցաթաղանթին,
որ գետնի բոլոր տեղամասերը
նրա հետ ճոճվում են ընկած քիվի պես:
Եվ ամրանի հանգույն արմատների հետ
նրանք մտնելով են մեծ արձագանքում,
խիտ ավելի, քան շքանշանը, եւ ծանր՝
խարսխով խոշոր վահանակից...

Այդպես ձգվում էր անտառը
սպիտակ էլեկտրագնացքից,
եւ ներս կիսվելով՝ աշխատավոր մարդիկ,
երբ ասացի նրանց, սենյակեցին վրաս,
եւ տվեցի նրաց
ծխախոտ ու լուցկի:

Երեկոների թանձր լուծույթում,
ուր ոռնոցն է ձիգ պատշգամբների,
եւ փայտե մութն է աստիճանների՝
նրանցով իջնում աղաղակի մեջ,

մասնիկավորված, ճշմարիտ մեզն է
ճոճում լսալսերե ճոճանակը սեւ,
լսալսերն է ճռռում, նրբատախտակե
նրա լույսը չար դողում է՝ ինչպես մանուկ
մի շաման:

Տկարություն: Եվ մրգաջուր համով:
Մի մեծ ձայնավոր երգում է կրքոտ,
երգում՝ մրսում է ոտքը կծկելով,
կեսճանապարհին սառչում է մեկ-մեկ,
երբեմն ճամփով ցուրտ ու նվաղուն
մի կտորաշեն ինքնաթիռ է սուրում...

Ռացիան երագի, Ֆերմոպիլների հոյները նաեւ -
մանդապատում հուշ՝ մտրակով աճած,-
թփերում մեղքի,
փայտամածերին հոյժ կասկածելի,
դրսում վար իջնող ձնափաթիլում:

Այդպես ճեղքվում է սառույցը, սառչում
չափը գրկաչափ եւ անկյունները մույժ ու ուղղաձիգ,-
կողմնացույցի մեջ չեն սալում, նաեւ Դեկարտի
մոտ են
մոլեզվում, թռչում սղոցի տակից...

Վառվելով, սպիրտը՝ ոնց պիտներուհի,
որ հուզվում է խոր, երբ խարոյկի մոտ,
ամոթից սատտիկ կարմրատակելով՝
վզկապն է փորձում կապել անթերի:

Վառվելով՝ սպիրտը նման է խուսիւն
խուլուհամրերի, երբ բնից առաջ
նրանց գրույցը՝ հանց գունանկար,
խամրում է, հենց որ անկողին են մտնում:

Վառվելով՝ սպիրտը նմանվում է ջրին:
Վառվելով՝ խուսքը սպիրտ ոնց լինի:
Ոնց խփված մի գամ, արարչից անտես,
փափուկ ներմխված ազատությամբ մեջ:

Անդրդվելի են չափերը հոգու:
Անանցանելի է Կարակումը նրա:
Ձախից՝ բաղդատում են ինչ-որ սանդղակներ,
գոռում են աջից՝ մոլորվել ենք սատ:

Իսկ վերում, լարված լռության ներքո,
հոյն գիտունները անհոգ հայացքով,
Էգեյան ծովի ժայռերին նստած՝
մատիտ են սրում ծանր ու գունավոր:

Անդրդվելի են չափերը հոգու:
Օրհնյալ են նրա միջանցքները մութ:
Մինչեւ մի վշտից մյուսին ես անցնում,
հարկավոր բաժնում՝ չկա ոչ մի շունչ:

Գոյել, բայց Էդ ի՞նչ տանձիկով պատառ...
Տափտու վրա ենք ողջ փողը մսխել:
Լոկ սղերսում ես հանդիպած տան մեջ՝
վերցրու ամբողջը, լոկ լույսը թող վառ:

Եվ Շուքերտն է ջրին, եւ Պուշկինն է սեւով
պիրկ ու մարմնացած:
Եվ Լերմոնտովի աչքն է՝ իսավարին վարժ ու
ակնդիր:

Ջեզնից եւ սովորել, ճյուղիներ օրհնյալ՝
առանց դանակի խոնարհվելով շարքին:

Ասես կախված եւ եւ բորբոքավուն
հասարակական գուգարանի բովում:
Ջեռքս մինչ արմունկ կոյսիցուսում է արդեն
ընկղմված
եւ սուզվում է մինչեւ ուսս արեւհար...

ՊԱՐԶՈՒՆԱԿ ԽՈՂԵՐ

Ապուշություն՝ հասցված ավտոմատայնության:
Ցրվող փոթորկի ամպիկը վերջին:
Օձ-Տղա՝ ծեգից թմրախտո ծխած:
Ավտոմատիզմ՝ հասցված ավտոմատայնության:

Լուսնի տակ կյանքը պարզ ու հասարակ է:
Ամեն անկյունից Ռուսիան ես գիտեմ, եւ գարշելի է:
Խոհ եմ խորհում ես՝ թռչելի արագ չուզում ռելսերով:
Ողջը՝ պարզունակ: Եվ առավելս պարզունակ է
պետք:

Մեխը ինքնիրեն մեխվում է կոճղում
կնճռոտ-կատաղի:
Հարբած տարածքում հեռանկարային է
ուղղագիծը սուկ:
Զինվորն սսիդոլով վահանակն է մաքրում
երկար, տաղակալի: Եվ առավելս պարզ
ձեռով է պետք:

Բաժանման գծիկը մնացորդ է կանաչ մուգ ու
անջնջելի,
ուղեղն ուռչում է թռչելու պատրաստ, հանց
գերթափանց գունդ:
Թեքվածք չես տեսնի տախտակսամածին
ավիակիրների,
ճիշտ դատվածությունն է ամենից անկեղծ բախտը
աշխարհի:

Շիկամորուս ընկեր՝ գերմիջաթափանց ու
գերիշխող գեր,
խփում է խունուճի աճուկին, ասում. «Ինչո՞ւ չբանալ»:
Հանճարեղ բանը պարզ է, բայց ահա ինձ
այն չի հասել:
Խորհիր՝ հարվածը պարզունակ է շատ եւ միշտ
անտեղի:

Տարբերությունը «մոսկվի» բանամեկի եւ սովորական
նայն խաղի միջեւ՝ որ «մոսկվիեր» կարծես
պարզմիտ չէ,
ինչ-որ հատակ է, անձնական, ճշտիվ...
Եվ պարզունակ է, ահավասիկ, հա, պարզունակ
անչափ:

Արագ ընթերցման պահին կարելի է բանալ
միջանցքներ
եւ ությակներում հանճարեղ ու պարզ,
եւ մեռյալ գոտում:
Ամեն մի կոսն՝ նախատեսված պարզ հատումի
համար,
հասարակ է շատ, բայց ճիճունները պարզ են ավելի:

Խիստ երկրնտրամբում դու խիստ մտքե՞ր ես
որոնում անբուն:
Ծարավ ես տափակ որոշումների, ո՞չ արարչական...
Տանիքից աղյուսն ուրիշ կերպ է միշտ խնդիրը
լուծում.
մաքուր, թափանցիկ, անմտորեն եւ հեռանկարով:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԵՐՅՈՍԵՆԿՈ

Մեկը կտենչար ծառի պես լիներ կանաչ
ճամփեզրին:
Ես կտենչայի՝ իռզի պես կանգնել սաշտակի
կողքին,
պարզ հոգիներին սեղմվել ու լինել ջինջ ու չունեւոր,
եւ պարզունակ, ոնց՝ ցցված ոսկորը ջարդվածքում
ներքաց:

Երանելի ու օրհնյալ կիրակի.
Երբ կրկնափեղկերից այնկողմ սկսվում է
դանդաղ շփումը
բուժվող վերքերին:
Տարբեր մակերեսայիններ:
Ոնց գույգ ճոճումն գնացք:
Թեքողու վրա, ի հավաստիք ասես՝
գոտկաստեղից ծռված:
Եվ ճյուղերն են շարժվում,
ինչպես արյունը զարկերակի մեջ՝
ինքն է վերածվում արյունաբերի՝
վերձիզ երակները հաղթահարելով,
ձայնարկությունները երկար-եռանդուն,
ինչպես մեղալի պարզ կողապատկեր,
վերջավորություններ հոլովաձևերի,
շնչելով նվազ տարածություններ:
Ոնց առնչական կասկածներով բյուր,
ոնց կասկածելի առնչություններով -
հանկարծ ցնցվում են ուղղական կարգում,
արդեն ետձգված հանգամանորեն...
Ախ, մեսսադական թվականներով՝
ջանքով ուղղորդիչ,
որ ժամանակը կդառնա երկար
եւ հույժ պարտադիր...

Կերոսիւնի նման քննվում է դյուրին
լճի մակերեսն անառակալուն:-
Մռնակ ես նետում - ծածաններ են էլնում:
Երեքանոցով՝ ձկներն են էլնում Էժանագին:

ՀՈՔՈՒ - I

Քացել են պատուհանները:-
Թող քամին վազվզի սենյակներով՝
հանց կենտրոնախոյս պոմպ:

ՀՈՔՈՒ 2

Տոթակեզ կեսօր:
Գի՛նու շիշ ես թոցնում
ունիվերսամից:

Գիշերն այս տալ է, ինչպես ռադիաստոր:
Նման գիշերներին՝ նման մասշտաբի,
ես մոռանում եմ, հանձարեղ եմ որ,-
լիրիկան խեղդում է, հանց հարթած կնիկ:

Աստղերը մեխված են թույլ ու անբնին:
Նրանց ռեսինե լույսն է աղոցված:
Մերթ անմատչելի է, մերթ՝ գորշ-գետնամած,
ոնց շտաբի պետի ուսադիրներին:

Խաչքառի նման ձգելով իրեն՝
շոգենավն է շարժվում դեպ կառանագից:

Ցուցափայտը մղվում է հեռուները դեպի
ասեղնավորված քարտեզաշապիկով,
սուսերամարտի դիմակի, քամու
եւ առ երկինք հղված սաֆալտի միջով:

Ժեստերն այս՝ ծեծված հավանգի մեջ,
չուզունե սաղի սմանակաչափը,
սեւահողը՝ խոշորացույցի տակ լկտիացած,
ուժեղ ե՛ն պտուտակի խոր պարուրակից,-
կապույտ պարուրակը
պտուտակի վրա:

Վարդակը խրվում է դեպի հեռաստանը,
լարվում է դոմինոյի արյունը բարկ:
Հնչունային ֆիլմի ծայրին հայտնվում է
անձրեւի տակ վազող որսաշունը թանկ:

Փոխզնդասպետը ինքնաթիռ նստեց:
Ռեակտիվ փոշին գետնին է խփվում:
Նա հիմա կտրուկ մարտական դարձով
Իսրայել է թռչում:
Ի՞նչ գիտենե՞ք մենք այդ խիզախ օդաչուի,
տիեզերքների պիոների մասին...
Տիեզերատորմի ծառայող էր նա,
իսկ հիմա մեկեն թռչում է մեզնից:
Գուցե ավելի լավ ե՞ք դուք ստում,
բայց հե՛հաթ չէ սա, այլ եղելություն -
այն, որ մարտական ինքնաթիռով նա
Իսրայել է թռել:
Գու՞ր նրան երբեք չե՞ք սիրել, իսկ նա
միջատղային վառ հերոս է եղել:-
Հիմա սաղում է նա Իսրայելում,
ուր կապիտալի կարգերն են իշխում:

ՋԱՆԱՅԻՆԻ ԳՐՈՂԸ

*Դ. Ռիդի «Տաս օր, որ ցնցել են աշխարհը»
գրքի մտախմբություն*

Արեւելքն է վառվում նոր հրացուլքով:
Ալեքսանդրյան սյան շուրջ ահա
ամբոխն է խմբվել:
Ես վեր կացա ու կացրի ծխախոտ:

Յունկերներից մի պառլամենտական
խնդրեց, որ իրենց չգնդակահարեն:
Հրացանները նետեցին նրանք
եւ խարույկի մոտ ձեռք տաքացրին:

Մենք կրկին առաջ մղվեցինք ետքից՝
մտովի «ոռա» գոչելով հախումն,
Ժողովուրդն էինք ներկայացնում,-
ուսապարկերն են ճոճվել ետեկից:

Մենք գրավեցինք Ջանայինն այդկերպ:
Եվ միշտ գրավված պալատ մնաց այն:
Եվ ռեյխստագի վրա դրոշը մեր ալ
վառվում է, ինչպես սրտադյունը մեր:

Երբ բախտաբերի ծածկագիրն է ճեղքվում,
երկատվելով նեղ անցումի վրա,
հանճարն է մարդկանց վրայով սահում
դեպի «ելք» թարթող գրությունը վառ:

Անեն համակարգ ներառվում է կողում:
Մեծ տեղանքները կողավորում են հընթացս,
արագ:
Կոմոդից այնկողմ գիշերասարքն է տվում
սուր-բարակ,
դիողն է ծաղկում ճեփ-ճերմակ հոգում:

Ահա մի այգի՝ բանջարանոցով:
Մոտ մեկ տարվա չափ շուլալվել է գով
բանջարանոցից այնկողմ՝ թխենիս,
խոշոր ու սպիտակ, ինչպես ջրածին:

ՀԱՅԱՑՔԻ ԵՐԿԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԻ ԱՌԻԹՈՎ

Ինչպես զորակոչիկի հասակն են չափում,
ինչպես քանոնն է ետ ու առաջ անում,
այդպես ձիգ հայացքը՝ պատուհանին հարմար,
ողջ աշխարհն է պահում բարձակի նման:

Այնկողմնային հայացք - Էյնշտեյնը ուներ:
Թեև ինչու՞ն է արժանիքը նրա...
Նա հանց դատարկ բաժակ, բարձակ է շրջել՝
նրա կառուցվածքը չփոխելով բնավ:

Աշխարհն անասան է: Կետերին ամուր:
Էական է սակայն հայացքի փաստն ինքնին,
սպա մնացյալը, ինչ տեսնում է մթում:
Հայացքի երկարությունն է հրատապը կրկին:

Նրա հետ արժե գնալ աղբյուր՝ ջրի:
Մի գնա նրա հետ՝ թղթի թափոն տալու:
Ու թե մկանունքով ողջ իրանը պատվի,
երկար հայացքն այդ կչվի մաքուր:

Այստեղից ինքնիրեն մեր հայացքն է ծագում
դատարկ հայացքի երկարության հարցով -
որ հանրագումարը ողջ հայացքների
երկարությունն ունի դատարկ հայացքի:

...Աշխարհն է պահում: Որ գյուղ-քաղաքների
մակերեսային աներեր մնա դաժան համակարգով:
Գատարկ կիևթատրոնը: Հատակը խանութի:
Պատերից ներս մոռցված ամանակչափը գորշ:

Չճանաչված թռչող դու օբյեկտ,
ինչու՞ ես թռչում չճանաչված
ջղային մարդկանց վրայով՝
գեշ ծխախոտից ազդված...

Դու հարգիր շինօբյեկտ ու սուն:
Մի կախվիր մեր այգու վրա:
Թե՞ ջրածնային ռումբի գինն ես ճշտում...
Բայց մենք չունենք այն:

Թափանցե՛ր ես ուզում ինտելեկտի մեջ...
Միայն մի թափանցիր գաղտնիքը մեր:

Վհա իմ կինը ննջարան է մտնում -
Չճանաչված
Թռչող
Օբյեկտ է:

Հորիզոնական երկիր:
Աղոս որոշիչներ:
Այստեղ անհամաչափելի են
անկյունագիծն ու
կողմը:

Տունն այգի ունի:
Լուսամուտը՝ կոկիկ քառակուսի:
Ջրունը մաղվում է անկյունագծով:
Իսկ վաղը կույտի կվերածվի
այնտեղ, ուր կողմն է այլ:

Բայց գոյություն ունի քաջքը՝
անդունդներից շինված:
Այսօր հանճարն է հանճարեղ միայն:
Բայց նա չի հիշում ոչինչ:

Ճիշտ է ամեն ինչ, ընկեր իմ լավ:
Խմիր ցմրուր:
Տունը այգի ունի: Խշշում է ազատ:-
Եվ ո՞վ գիտե՝ ինչ է փնդփնդում նա
երազից անդին...

ՏԽՈՒՐ ԿՄՆԻՍՏԵՍՈՒՄ՝ ԸՆԿԵՐՈՋՍ

Մեզ խաղարկում են՝ նոտաներով հանց:
Մի մասին՝ այնպես, մյուսին՝ այսպես,-
դու կդառնաս մոլի հայրենասեր,
իսկ ես՝ բանաստեղծ վառ ու գերազանց:

Եվ կբայենք մենք դատարկ տարածքներով,
ինչպես ողորկած մանրահատակով,
ես ունի մեկը կհարցնի մեզ՝ ո՞վ է
գողի հանգերով պահմսովել այնտեղ...

Իսկ մենք կարծես թե էլ չենք նկատում,
ես խոնարհվելով շաբաթ օրերին
պատվիրանների վրա չորացած՝
մեր հորանջոցը չենք գույի արդեն:

Եվ կփակվենք մենք շրջանում չարյաց,
ուր մենք թերթային դարձադրձումներից
կառկայծենք իրար, բայց արդեն որպես
կույր նմանակներ արգո հիմարաց:

ՊԵՐԵՂԵԼԿԻՆՈ

Անտառների գիրգ գալվանապաստիկա:
Օդը լուծված է իոններով պաղ:
Պերեղեկիկիյան լանջերը՝ զծված
Ժամացույցների ներկազմի նման:

Անառանցում բնած են: Գրսում
դառը քամին է: Ժամը հինգն է աստ:
Կոնդը շրջանցող անցումի վրա
թռավ բուերի երամը բնաստ,

քամի բարձրացավ եւ դաշտը ցնցվեց:
Անկաշկանդ, պայծառ ու գեղեցկատես
Աշունն է ելնում գեխությունից հին,
սեղանի տակից ելնում է այգին:

Գաշտերում իստնակ եւ բոստաններում
ավերածության հետքերն է մաքրում
աշունը՝ մարդկանց, ամպերի հետ իստն,
լուռ թափառում է բաց ու ինքնակամ:

Անձրեւ է մաղվում... Լռություն է հեղգ
շտաք-բնակարանում ծեր պատրիարհի,
իսկ անգլիական պուրակի մեջտեղ
Վեներան է ձիգ: Առանց վարտիփի:

.....

Ամառանոցում խոնավ է ու իսառն:
Կերոսինի բոյր-հոտն է ռունգերիդ:
Անձրեւ է մաղվում... Քնած են որդիք
օղի ու կոնյակ կոնձերուց մի լավ:
Խաչերից տարտամ թռչում են կորմեջք
ագռավները սեւ ու գաղտնակորով:
Եվ գիշեր ու տիվ գիտնականի պես
Պաստեռնակն է աստ քայլում շրջանով:

Աշից անտառն է՝ սպիտակ, ցանցի պես:
Ձախից զանգվածն է շիրմաբարերի:
Շունն է տաք ոռնում, եւ Ֆեդինը խեղճ
սակված նստել է կէշու ճյուղերին:

...Այստեղ խմեցի ոսկի զարեջուր՝
մարմնավորելով մահը, ոչ՝ կսկիծ,
բայց ինչ-որ մեկը մեկնված ձեռքիս
սեւ քար է դրել... ու մաղձի փշուր:

Խաղում է քամին, փեղկերն են զարնվում:
Իսկ կայսր ծռվում եւ ճռռում է մառ:
Իսկ գիշերները Ստալինն է շրջում:-
Վնասակար է հյուսիսն ինձ համար:

Հիվանդասենյակի ցուրտը սոսկալի
եւ հարվածը՝ չեն հնազանդ խելքին:
Կարկաստանի պէս կարված ենք թեթեւ
անընդհատությամբ ժամանակների:

Օստրովսկին այդպէս բուժակին ասաց
եւ իր մարմինը ծռեց հանց աղեղ,
սխալի վրա Պերովսկին շահեց,
ու գնացին մենք ճանապարհով այլ:

Եվ դնդողաձեւ, իսադուն ճամփին այդ
Բելոմորն է եւ Պերեկոպը հին,
եւ ժլատորեն լացող Բուդյոննին՝
Վորոշիլովգրադը մեկեն գրաված:

Նրա հայացքը ջրանցքն է գտել,
կապել ջղերը, արյունն ու հոգին,
ու երբ չոր հագն էր նրան չար ցնցում,
սղմկում էր հանց գրչատուփ լեցուն:

Հիվանդամահճակին դու էիր պառկած՝
արհամարհելով կյանքն հանգստավետ,
հրետանազարկերը հաշվում էիր, բայց
ըստ զարկերակի ու հրավառության:

Նա մագլցեց ու,- օրը երկուշաբթի,-
սյունասրահից հասցրեց կախել
Փուտբոլկան, ջինսը, շապիկը դեղին,
վարտիքը՝ նման նոսր սոսնձի:
Անենն ընկած է շփոթ ու խռիվ,
ինչպես կեսօրն այս անխելահաս,-
վոդոլազկայից, գուլպաներից եւ
հայացքս է տանջվում՝ դեպի ետ ուղղված...

Գարունը Սարատովում նման է Օդերի
գարնանը, գուցե՝ գարնանը Նեյսի -
տարբերությամբ, որ գերմանացիք են այնտեղ
գրոսնում,
բայց չեն սիրում նրանք տեղական գինի:
Այն տարբերությամբ, որ պատահաբար
թե՛ ձեռս առնեն թերթը մոսկովյան,
աչքս կվազի տղանց վրայով,
հազիվ նկատեն թվական ու օր:
Տարբերությամբ այդ: Եթե: Աստված չի
Սարատովում եւ Հռոմում նույնպես:
Ամենն այդ կարող է ժամանակ սպանել,
բայց դա ահավոր չէ ծխախոտափոխից:

Անհանգիստ լուսին:
Լույսը՝ դարչնագույն:
Միրում եմ քեզ, երկիր՝
բամբակ-սպականոց:
Ամենը, ինչ տեսնում եմ
իմ ժողովի օրը
մի շիշ գինու շուրջ -
բամբակից է, հա, նաեւ՝ սպականոց:
Ապակին թափվում է
բամբակի հետ շեմին,-
օղակաձեւ ճամփով՝
սպիտակ քաղաքն է անտ:-
Վիթխարի սպականոց:
Վիթխարի բամբակից:-
Շրջանաձեւ սղոց,
լույսը՝ դարչնագույն:
Չի կարելի նրան չսիրել հոգով:-
Չեմ կպնի ոչ ոքի,
կտողամ սպակով՝
հանց բետոնասալով:

Երբ իշխանները երկրի վրաց
խորհուրդ են նստել խիճկալիով,
պտղունցը փակ են պահել նրանք
ին հասկացածով:-
Հավաքել ազգի բեկորները,
պտղունցում սեղմել եւ ապրել հար...
Բայց եթե վախը հաղթահարես,
բացես ձեռնասիղ աչքերիդ դեմ,
ուղիդ քո առաջ դու կտեսնես
բզկտված աստղը հինգթեանի՝
ճիշտ նմանությամբ սպանած մարմնի:

Անձրեւի շեղակի վահանով
ճնշված են դեմքերը մարդկանց,
հիվանդանոցն ու շրջկամի շենքը,
ուր ցածից տաղտուկն է ծառերի,
վերեւից՝ ճնշված են վահանով
նկարները փքուն առաջնորդաց,
եւ ինչպես նախաքան ինձովս՝
«համաշխարհային պատմություն» հաստորին -
մասկված, շպրտված, մոռացված,
ռռնում է, ինչպես տանիքից
նետված, կուշտ կերած, գազագած,
մոլազար փրչոտ պալեոլիթ,-
եւ դրված անկյունաշատի տակ,
փրցնելով գիշերվա փերթեր,
ծանրորեն շնչում է, իլլթիլլում,
եռալով իրար է կարում
գիշերվա փերթերը խոնավ,-
սեղմում ենք յոթերորդ արագություն...
...ճանկերով կառչած ավտոդեկին...
...եւ հանկարծ՝ ոչ մի հիշողություն...
ծանր ոսկորփին մեկի...
Ցնցվում եմ, նժույգից ցատկում,
եւ գննում սք ձեռքս հեռոցով,
երբ ինչպես մի լսկոտ ժպտալով՝
ՀԱՄՀԱՐՁՆ Է ՆԵՏՎՈՒՄ ԻՆՁ ՎՐԱ:

Անտառի սպակե-դասարկ ուրվագիծն է այնտեղ
փշրտվում,
սոսափում է իր եզրագծերով, սպա անպիտան
սաղարթին տրվում:
Ճամփի երկայնքով հեռագրասյունների բզզումն է
կախված,
որից ցավում է գլուխդ, ինչպես թույնից տրակված:

Օդն է փուլ գալիս, եւ իսարիվում են կապերը
անծայր
ուրվագծի եւ ծաղկի անպտուղ խոկմունքի միջեւ,
եւ ակամա գետն է սահում ինքն իր տակով,
խշում է սպա, եւ համընկնում են ֆազերը նրանց:

Էլեկտրական քամին պիտո կապկալված է փուշ
հանգույցներով,
եւ կարմիր հողին, թե նրա վերին շերտը ետ տանենք,
վերձիգ սոճիք են, կտեսնենք, գամված
տակից հեղույսներով, պտուտակով կալե:

Ու հենց պատուհանին եղենիները առկայծեն
երկշարք,
կտեսնեն՝ գետի կեղտակուր սջում
բանավանն է թրթռում հեշտին ու անհագ,
սղյուսի գործարանը անցք ունի կողում...

Հետո ինչ՝ այստեղ չեմ եղել մի ողջ
տասնամեկ տարի...
Աշնան անտառակ տանող կածանը մաքուր ու ջինջ է:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԵՐՅՈՍԵՆԿՈ

Այնտեղ բեկվածքը նույն տեղում է, ինչ ժադոբին
Կոլկան
խաղաղկի մոտ գլխիս արձիճ է թափել:

Այնտեղ իմ կինն է երկար բազմոցին ճաղկյուսում
տրտում,
այնտեղ հարսնացուս նստած է ճոճուն մի աթոռակի:
Այնտեղ իմ մայրն է վայ տալիս կրծքին միգում
ակնակուր,
եւ պատուհանին հենված իմ թռչը ավերված օդի
միջով է նայում:

Ես մեռա այնտեղ երեկ կեսօրին,- լսեցի աղոս՝
ննց էր սաղարկով երիվարն անցնում իր լի
խոնջոթյամբ,
լսեցի նաեւ՝ երբ լեռը մտավ,
ննց ձիաուժը նրա թափ առավ, հանց բենգասողոց:

ԻՎԱՆ ԺԳԱՆՈՎ

Ծնվել է 1948թ. հունվարի 16-ին, Ռ.Գ. Ալթայի երկրամասի Ուստ-Տուլատինկա գյուղում: Նա ընտանիքի 11-րդ երեխան է: 16 տարեկանում պատանի Ժղանովը աշխատանքի է անցնում Բառնաուլի «Տրանամաշ» գործարանում: Ավարտել է երեկոյան դպրոցը:

Սովորել է Մոսկվայի պետհամալսարանում, բայց ուսումն ավարտել է Բառնաուլի մանկավարժական ինստիտուտում: 1975-ից ակտիվորեն մասնակցում է Մոսկվայի ոչ պաշտոնական գրական կյանքին: Նրա առաջին բանաստեղծական հրապարակումը եղել է «Ալթայի երիտասարդություն» թերթում, 1967-ին: Մոսկովյան գրական մամուլում Ժղանովի անունը շրջանառվում է 1978-ից:

Բանաստեղծի առաջին ժողովածուն՝ «Դիմանկարը», լույս է տեսնում 1982-ին, որը հեղինակին բերել է համամիութենական ճանաչում եւ մեծ արձագանք է գտել մամուլում:

1998 թվից Ժղանովը ակտիվորեն զբաղվում է լուսանկարչությամբ: 2002-ին Կիեի «Էկսար» ցուցասրահում կայանում է նրա «Այս օդի միջով ինձ նայում է Աստված» խորագրով ցուցահանդեսը: 2008-ին «Digital Camera» ամսագրում/Մոսկվա/ հրապարակում է լուսանկարներ եւ հոդված «Բնանկարը որպես խոչընդոտ եւ դրվագ» խորագրով:

Ի. Ժղանովը երեբեմն անդրադառնում է բանաստեղծական թարգմանությունների եւ գրական թեմաներով խոհագրության /մասնավորապես, Գերժավիմի, Բուլգակովի մասին/:

Փոփոխակիորեն ապրում է Ալթայում, Մոսկվայում եւ Ղրիմում:

ԻՎԱՆ ԺԴԱՆՈՎ

Ժդանովը արժանացել է Ա.Բելիի/1998/, Ար. եւ Ան. Տարկովսկիների/2009/ եւ այլ մրցանակների:

«Դիմանկարից» բացի նրա հրատարակած գրքերից են՝ «Անմանրելի երկինք»/1990/, «Հողի տեղը»/1991/, «Մարած կրակի ներկայությունը»/1993/, «Արգելված աշխարհի ֆոտոռոբոտը»/1997/, «Օդ եւ քամի»/2006/, «Մի երեկոյի գիրք»/2008/ եւ այլն:

ՀՈՐՍ ԴԻՄՆԿԱՐԸ

Կծածկեն հայելին: Մանկությունը մով
կայցելի հորս, չտեսնելով նրան,
կգա նա խոնարհ խոտերի միջով,
դեղնավուն դաշտի արահետով լայն:

Այրվող թեւերի հոսը կփռվի: Եվ փառքը՝
վառվող ճարպամուկների դեղին հովտից վեր:
Ամենքին կտրվի անանց իրավունք՝
ընտրել հենց իրեն, եւ չի լինի գիշեր:

Չարժե ուժ դնել տափաստանում ամա -
նախշաշրջանակով կցոլա նա զով,
եւ դաշտը կտեսնի մեջքը հայրական,
երկինքը՝ ուղղանկյուն լուսամուտներով:

Լուսամուտից անդին՝ սենյակը նեղլիկ,
եւ կակաչագույն որոտով դաշտում
մի մանուկ է իսաղում, եւ անդունդը՝ լի
չոր թփուտներով, տանջահար է լինում:

Եվ շրջանակին իաշխաշն է գարնվում,
շրիսկում փոքրիկ քարկտորներով, եւ կժայթփի նա,
հարթ շերտիկներով լուսանկարը
հանց մի դեղին դաշտ՝ լուռ կմոխրամա:

Կպարզվի հայելին, իմանալով՝ անդին
աշնանային ջրով խորքը կլողա,
իրերը լվալով ծանրությունը կանցնի,
եւ լույսը չի իսամրի հեռավոր աստղին:

ՄԿՐՏՈՒԹՅՈՒՆ

Հոգին թալկանում է, եւ երկինքն է սմբում,
եւ աստղաց միջեւ բռունցքն է սեղմված:
Օհ, ցամփոց ինչպե՞ս ազատվել իսպառ:

Անճանաչ եմ ես:

Ասես ես չկամ: Ոչ ոք չի սպասում դարձիս երագած:
Ժամերն են վազում, ընկնում թիկ-թակից:
Շուռ տալ տունը, սակայն չըռչափել նրա

հատակը գորշ:

Ասես ես չկամ: Ունկս լարվել է ձայնիս ետեւից,
բայց ձայնը կորավ գիշերվա միզում՝ բունը
խախտելով:

Հոշոտեր նրան՝ ոնց գայլին՝ որսի
կատաղության մեջ,

եւ սիրտը իրեր մատներն աղյունտս:
Բայց ձայնը մարեց: Եվ մեղմ նոտայով
սովերում է նա, պարասպի խաղաղ անկումների մեջ:
Տերեւաթափ է գալարվում տեւորս,

մղվում մաշկիս տակ:

Այնպիսի մութ է շուրջուրեք՝ կոպդ չես ուզում բացել:
Զգալ ինքդ բեզ: Գիշերն եմ դրդում

անհանգստության,

բայց՝ ոչ, գիշերը խաղաղվեց - արդեն հավատ
չունի նա:

Եվ ինչ-որ տեղ Երկրում, իմ ծննդից առաջ,
մինչ ճիչն իմ, մտավ շնչառությանս մեջ
տերեւաթափը հեզ - փրկությունս անանց:
Ես աշխարհում չկամ: Նա գիտե՞ ճիչը կլինի անկեղծ:
Զի կոհակվում ջուրը, ասես ունկ է դնում

ՁԱՅՆԱԿԱՐԳՈՒԹՅՈՒՆ

Ցավ, դու մնա սստեղի մեջ:
Քամի, մնա դու ձարստիւնջում՝
վախդուկ նժույգի:
Աշխարհ, թաք կաց հեռու՝ դրսում,
դարձիր անչափ լավը կամ վատ,
բայց չխուժես դու իմ հոգին:

Թող որ ես մտնեմ սստեղի մեջ,
բայց ի՞նչ շահ-օգուտ ինձ դրանից:
սռանձնություն չկա այնտեղ:
Ես կդառնամ քամին ձարստիւնջի
եւ այնտեղ՝ անցում սուր սստեղի,
լուսասենյակում ցածրիկ ու նեղ
եւ մարած լոյսի մեջ կմտնեմ,
մասնելով ինձ ոչինչ-անգոյություն:

Բայց բավ է իոցել
մեկնումեկին, տեսար՝
լոյսն է ողողվում ծովածավալ,
աշխարհն է զարթնում մարմնիս ներսում
եւ ձայնն է հնչում հոգեպարար:

Ինչ-որ տեղ ձիերն են ոստնում կարուկ՝
փրկվելով ցավից հալածանքի՝
հառաչանքի մեջ կորսված իսպառ,
հետքը կորցնելով մարգագետնում:

Սուտ չի՛ք այդպիսի խաբեության մեջ:
Ե՛վ վերբում պահած դովյունը, նա
ամբակների տակ կճգմի հար:
Ե՛վ երամակը իտլ, գիրկընդիսառն
բաշերին բախտի ծուխ կտանեն,
եւ ճանապարհին կժիկրակեն լուռ
խավադում կիտված դեզերը, հանց
կենդանակերպի նշանների պաղ:
Վերժանիր դրանք անվերսպահ:

Ե՛վ կանխագագնամբ գերության՝ դուք
ծունկ ե՛ք չոբում, սակայն
խոտի դեզի մեջ՝ ոչ մի սսեղ,
ինձ չե՛ք գտնելու:

ՀՈՒՂԱՅԻ ԼԱՑՆ

Հուդան լացում է - թող ցավը լինի:
Նա աննեղ մեղքի կնիքն է դնում
դարձյալ ջրերին սառն ու անհանգիստ,
եւ իլանում են ձկները Բանից:
Լացում է Հուդան - թող ցավը լինի:
Արտագովում է նա ջրերի մեջ:
Եվ ալիքները թեաքախելով,
գլաքարերը՝ գորտեր շնչելով՝
հետևում են նրան:
Երկնակամարը թեփուկով է պատվում,
եւ արցունքներով լի ու հագեցած՝
ծուխն է քարանում:

Հուդան լացում է - թող ցավի լինի:
Առաջ ընկնելով Քրիստոսի վշտից՝
ձգվում է դեպի իր սասողը հեռու
եւ զգում՝ փուչ ու սնամեջ է այն:
Այնտեղ չիք լույս ու ջերմություն խորին,
լոկ մոխիր է մի նեխած ու սառած:
Նա ոչ արյուն է եւ ոչ էլ ջուր,
մեղքը լվալու ժամանակ չկա
եւ ոչ մի հնար:

Եվ մնում է լոկ իր ձայնին մերել
կշտամքանքը Բանի՝
հանց կրակի աղմուկ:

Երբ զարկված թռչունը մեռնում է՝ սրտում
լացում է անձայն գեղակը հոգևած,
որ երազել է ուրախ թե սրտում
սավառնել միայն՝ ազատ թռչուն հանց:

ԻՎԱՆ ԺՂԱՆՈՎ

Ջուրը աչքերում չի սուզվում - թախծի նշան է:
Աչքերը դեմքի մեջ չեն սուզվում - վախի նշան է:
Դեմքը ամբոխում չի սուզվում - ցավի նշան է:

Քարայրի նման ցավը փորված է մշուշների մեջ -
գազաձեռն հայելում արտուռ ու ողորկ,
տատապանքի շեմին խռնվածների պատին:

Օ, եթե հանկարծ մեկնումեկը մտներ քարայրն այդ՝
իր նույն դիմապատկերով, նա կլսեր, որ
ցավը երգում է եւ ինչպես է դեմքը երգում
թարթիչներին:

Մեւ է նավթի պես, պատրաստ՝ ճայթելու,
նա պիրկ է տուփից կինոժապավենի,
ուր ամեն կադրում կակասն է թռչում,

ուր մաշկն է փոխում կակասն անդադար
եւ բմբուլի տեղ հայելին է շոյում,-
հայելին էլ սենում, գոլորշիանում է:

Դեմքը ամբոխում չի սկում, միայն հեռանում է նա:
Արժե ետ նայել, բայց մշուշներում՝
լոկ թիերի ճռինչ, ճողփյուն ու ճոճում:

ԱՇՈՒՆ

Ընկնելով՝ ծառաստվելը քաշում-տանում է
հտեհիցը ողջ տերեւներին:

Գիշերը եկավ՝ ամեն ինչ իրեն մոտեցնելով,
եւ սովերներին իրենց ծանրացան
տները՝ հպման խորքը սուզվելով:

Եվ ժամացույցի դողանշը մթնեց՝
համր պատկերը տալով փոփոխվող
հեռավորությանն ու բաժանումին:

Թվաց՝ ոչոքի չի շրջանցել լուս
ներկայությունը մարած կրակի:

Եվ սուկ բարդին էր կանգնած մեկուսի,
միայն նա էր իր պատկերով լցված,
նա բարձրացրեց ամենից վերեւ
բնահաճության շրշունները տաք,
մատներով դիպավ լսողությանն այն՝
կրակի երգը ոնց կորավ բոցում:

Գերազանցել են խորքերը նրան,
նրանց ներսում էր, ոնց ամպիկի մեջ,
նա տերեւները ափերից հանեց
եւ սուր շարժումներ նվիրեց նրանց -
վերեւներ դեպի, ուր տանելի չէ
ոչ ահ, ոչ դատում, ոչ հանգստություն:
Որտեղ երկինքը գիշերն է շրջել՝
նրա մեկ աստղի նշանակությամբ:

Ուղղաբերձ գետը անձրեւի՝ առանց
ափերի, կորսվող մեր տեսադաշտում,
տերեւաթափի իշշոցն է լցվում
եւ հոսում քամու պոռթկումներով ցած:

Մա հոսում է հեռու դյուրաները ու
կանգնում մերձակա ինչ-որ դաշտի մեջ:
Հանց կլառնետի մեղեդին ի ներս՝
ամպերն են իրար վրա կուտակվում:

Մման գետեր եւ չեմ տեսել երբեք:
Ողջ լարվածներն ու հորձանուտներն այդ
հուշում են՝ առանց ոչ մի պատճառի
մարդն է նրա մեջ սուզվում հուսաբեկ:

Եվ ջրատղող լճափոսերն արդ
վերեւ են ձգվել, երբ թվում էր, թե
ոչ ոքի իբր բախտ չի վիճակվել
խոնարհվել ու լսել ինչն իր վրա:

ՀԱՅԱՑՔ

Հայացքն ուղարկվեց - եւ ծառը քարացավ,
մեղուն ինքն իր ներսում թռել-անցել է
ծաղկի վրայով, եւ ընկնելով իր իսկ
ծանրության վրա՝

նուգի տակ քարը շրխկաց ու սևկվեց:
Այնտեղ լռությունը առանձնություն գտավ.
Կեղերը ճեղքված է, բայց հյութ չի կաթում,
եւ կծված ինձորը ամբողջական է:
Ծառերի ներսում տերեւներն ընկան
հասակը աչքի՝ ձյան սպասումով,
որ գիշեր ու տիվ ձմեռ է, ձմեռ, ձմեռ բխառատ:
Զնակայտերին շեշտված հայացքի՝ միջատի թռելը,
եւ սառցա-կարմրավուն ինձորի ներսում
արեւածաղկի սերմի պես սեւ է Ծիր-Կաթինը սառն:
Նրա շուրջ տաղտուկն է եռում ու վառվում,
եւ մրջնի վախուկ շոշափելիքով
նա բիրբից դեղին օղակ է պոկում:
Ագռավի աչքին մրջյունը գոհ է,
որ սորուն ձյունում թաթիկն է մեկնում
դեպի վեր, որը այլեւս չկա:
Ես չկամ այնտեղ: Հորիզոնին խուփի
ծառեր կելնեն վեր ու կկայեն նրան -
եւ նրանց երբեք հասնել չեմ կարող:
Այնտեղ լռությունն առանձնություն գտավ,
իսկ այնտեղ իր հետ տափկնոցի է խստում
նա, ով հայացքն իր ի գորու չէ փրկել,
ով չթողեց ծառին մնալ ընկած աճյուն՝
Հուպայի սրյունն ուտում զգալով:

Հայելիներն են նվաղում, սպա սավերքը տիկնիկ
ծանձադուտով արագ շրջանցում են նրանց,
եւ միանգամից հիգ արյուն-մատներ՝ ոնց ջնջված
ցոլանք,
կթոթափեն լուսնի անպտղությունը ճնշիչ:

Այդպես ստորգետնյա ցնցումից առաջ
կատուն կտռզի՝ ոռնոց-մլավոցը խառնելով փոշուն:
Թ-աղված ամպրոպը կջարդի Պերսեսի
վահան-հայելին,
եւ հարություն է առնում անձրեւը, ժայթքում
ընդերքից:

Եվ տերեւները չեն թոթափելու դողը սսեղյա,
եւ ձեռք չի մեկնվի, եւ բիր չեն որսա:
Անդ հանգաբարն է տապակվում նավի
կմախքի համար,
եւ ընկոյզն է սստ գլորվում անդեմ գետի
երկայնքով:

Միս ճրոթու թույլ ոգին հեռու կվանեն շաապ,
եւ սառույցի տակ գետը կսփոփվի խաղաղ
ծփանքով,
եւ լացից հուզված ձեռքն անշոշափ
ալ օրորոցից կմղվի խորքը խոնարհ հայելու:

ԳԻՄՆԱԿԱՐ

Գու կարող ես լինել շեկ ու հավերժական,
երբ հայելու առաջ դողով անսկզկալ
սրտի խոր ցավից ճչաս դառնագին
եւ ձեռքից զցես սանր ու վարսակալ:

Այդպես մթնշաղին ճյուղերին են նայում,
նրանց անհատակ կախարդությանը,-
որ մաշկով զգաս քամին հմայուն
եւ նրա պաղած մաշկը բորբոքված:

Այդպես մերկացած ծառերն են նայում
տերեւաց՝ ընկած ջրափոսը խոր:
Այնտեղ, երեսի, կանչել են նրանց
ինչ-որ աղմկոտ հավատ ու սիրով:

Եվ սանրն է կողքիդ, եւ հայելին հարթ,
կողքիդ են ծառերն ու ջրփոսերը մութ,
եւ հայացքից ինչ-որ կայծիկ թափցնելով՝
գաղտնիքով են սպրում աչքերդ հուր:

Մաքուր հայելու մեջ ես ընկղմվում,
անկռահելի շուքի մեջ նրա:
Նրա խորքերը պաղ-արծաթավուն
մոմ ու սառույց են ասես նոր կակղած:

Առկայծող քամին՝ միշտ վերաձեւված,
խուժում է տաճարն անտի ու շփել:-

Աֆրոդիտեի նիկը հավիտյան
աննշմարտորեն ներկա է այնտեղ:

Նրա ժպիտն ու վրդովմունքը սին
լուսավորում են դեմքը մթամած,
եւ մի անկյունում շողշողում է վառ
մատի դողով լի ոսկե մատանին:

Հիշում ես՝ ոմն հարսնացու ես դու,
օտար՝ սեղանի օրորուն ծայրին:
Եվ ժեստի կարմիր պատրանքն անբուն
լուռ փաթաթվում է հայեցող ձեռքիդ:

ԻՎԱՆ ԺՂԱՆՈՎ

Անտառաշենին կանգնած ես մենակ,
ուր տերեւ ամեն ժառանգորդ է սպասման,
եւ քայլն ամեն պարզ է՝ վերջինն է հանգ:

Ներշնչանքը չէ կանգնել բո առաջ,
դու ներշնչման մեջ կշռույթ ես փնտրում -
սյդպէս խոտերը, ամպերն ու ժամն են
շնչում համաչափ:

Գեմքը անձրեւի լացակումսած էր հեռացած օրից,
հիմա նա պայծառ ու գեղեցիկ է -
նրա աչոյք ես նայում ճյուղերին:

Խորանարդակերպ հայելին ես մտնում,
ուր շրշում է թռչնոց գիշերը թովիչ
եւ անցյալ ձյունն է շուրթեր խուտուտում:

Ոնց մահացու ձայն իսավարից թռած՝
դեռ անտեսանելի, բայց ծանոթ արդեն
մեկուսի խոսքն է թափնվում փռու մեջ:

Միրտը սյդպէս չէ՞ կշռում բարախն իր...

Հոգին կգաղթնի եւ այն ժամանակ
վարար ջրերը կլացնեն խելառ:-
Քոյրը եղբորը կգանի հաստատ,
եւ հրաժեշտի ժամն է մեզ համար:

Ջրին կցնցվի օղակը նետված,
եւ այժմանան մի մոյթ կհասդեն
կառկայծի եւ լուռ կժպտա սալա:
Քոյրիկն է նրան արձագանգելու:

Տերեւը կրնկնեն շրշունների սակ,-
նա մեռյալ է եւ ճշմարիտ է հար:
Նրա աչքին ի՞նչ պատկեր է իջնում...
Ոչուրեք չկան կճղակ ու եղջուր:

Մի բաժակ, այն էլ վշրված է եւ
Ալյոնուշկան է հատակից նայում,
եւ քամին բոլոր ձայներն է իսռնում:
Մենք լուռ մտնում ենք խորքը շշուկի
եւ այնտեղ գտնում կանչող մեր հոգին:

Այստեղ օգնում է մեզ ճաճանչը վառ,
եւ գոյգի համար բաժանում չկա:
Քոյրը կգանի եղբորը կորած,
եւ հրաժեշտի ժամն է մեզ համար:

Չեն ընտրում նման գիշերը -
Որբ-Մստվածն է նրա ներսը մտնում,
եւ ստերին են սեղմվում գետերը:
Եվ աշխարհում ոչ մի լույս չմնաց,
երկինքն էլ հորդող անձրեւի չափից
վոգր է, եւ նրա ոտքերին կայած:

Եվ անկյունն այդ տամուկ ու մեկուսի,
փտող տերեւների աղմուկը աստ
մութի չէ՝ մեր մեջ են սպրում հաստատ:
Մենք հիշում ենք լուկ, մենք չենք տեսնում,
Սուրբին էլ անգամ չենք նեղում մենք,
լուկ սովերները կրմբունն մեզ:

Մեր մեջ անցյալը մնաց միայն,
դու ինձ հետ երբեք չես համբուրվել:
Դու վախեցած ես, թեթեւ ես դու:
Քո խուսերը բեզ կարեկցում են խիստ:
Եվ ոչ խավարի՝ բո ձեռքն ու դեմքը
իմ ներսում են սհա սպիտակին տալիս:

Մահանում ենք արդ քիչումիչ մենք,
մենք չենք եղել, ավստ, ուղին այն բորբ,
նրանք չենք տալու ավետիսներ:
Այս գիշերվա միջով՝ լացի պռոթկումներով,
սյլեւս իբրեւ ոչինչ վերահաս՝
մեր ոսկորների խարույկ կմտնենք:

Երբ պարզ չէ հանցանքը, մեղքից թանկ ոչինչ
աշխարհում չկա -
աստղերը վերել են նայում եւ ցածից չես
տեսնի նրանց:

Նրանք մեզ կողքից են նայում, երբ ասի մեջ ենք
գլխիկոր,
բայց իսկը՝ ասին են նայում, մեր դեմքը նրանք
չեն տեսնում:
Չի հուզում նրանց, թե հիմա ձյուն է, հազնվա՞ծ ենք,
տկլո՞ր,
նստերը վառվում են անկրակ, թռիչքն է թեւում
անթռչուն:

Նրանց չի հուզում բնավ՝ ինչպես են իրերը ցույում:
Նրանք միշտ կողքից են նայում, փշեր են լույսերին
ցանում,
եւ լույսն իջնում է ձեռքին, որ փակ է՝ հուշից
նեղսրտված,
եւ նահանջում է ետ, բայց այնտեղ աստղեր էլ չկան:

Նրանք շրջված են մեջքով, չես տեսնի ցածից
նրանց դու:
Բայց ո՞վ է, ասե՛ք ինձ, մի անգամ գեթ ելել վերել
կամովին,
որ տեսնի՝ ոչ թե քիվով ինչպես է ցուլանքը սողում
կամ ձեռքի սովերը սրտով, այլ՝ նախաստիներ
դեմքի:

ԻՎԱՆ ԺՂԱՆՈՎ

Թե ինչպես աստղերին կանչել, հայտնի է Տիրոջը
միայն:
Ոնց զսպել ցավն անհասակ, գիտեն լոկ աստղերը
կրկին:
Ոնց հարություն տալ սրտում սիրուն կամ
տազնասպին անծայր...
Լռում են: Եվ մենք կանգնած ենք մեր առաջ,
նաեւ՝ երկնքի:

Եվ ձյունն է անցնում մերկացած, անհուշ,
աննշմար, անխուս,
եւ երկարում է թռիչքը վաղուց մեռած հավերիի,
եւ աստղաց լույսը փոխելով՝ նախատինգն է
սահում տանիքով,
այլես չեմ զգում ես քեզ, եւ սին է արտաբավել
դեմքից:

Վառվում է սիրտը լուռ, աշնան հոգով,
ասես անտառի հայելում կարմիր
իրեն է նայել, չստին իր զգալով,
եւ խոսում է նա ցոլանքի հետ իր:

Վառվում է սիրտը լուռ, աշնան հանգույն,
ասես հայելին ծփանք է հուզում,
վառվող տերեւն են ասես բազմանում,
պարսպն է իշխում անտառի հոգում:

Եղև ինչ-որ բան եւ անցավ անդարձ,
լուկ սիրտն է պարսպել անտառի նման,
տերեւաց ինչ-որ խարկանք տիրացավ,
տերեւաթափում՝ ջերմություն ու լաց:

Միայն թե՛՝ ո՞վ այդ անտառ կմտնի՝
դյուրոված նրա ալ տեսիլքով վառման,
զգույշ, բանի դեռ հնար ունի նա
եւ դեռ չի չքվել անհետ-հիմնովին:

ԱՆՑՈՐԴ

Անցորդը մղվում է խորքը բաղաբի,
իսկ ելնում է նրա հակառակ ծայրից,
չկասկածելով՝ կենտրոնը վաղուց ետևում է թողել:
Նա չի խորհել անգամ,
որ գույգ ուղղագիծ հեռվում հատվելով՝
մոտեցնում են հեռանկարը,
որ երկնակամարի աստղը միայնակ
նեղացնում է հայացքը լայն:
Նա հոգնել է, ինչպես փղերի նախիրը,
որ դեզերում է Ալպերի միջով՝ քաջ Հաննիբալի
գորականների մտրակների տակ:
Նա գնում է, քանի դեռ մեղսավոր է համակ:

Դատարկ սայլն արդեն ետևում մնաց,
եւ լծատարքը նետված է բեզմից, կրծքավանդակում՝
հույսի մարմնի քաղցր ածխակտորներ:
Դու գատված ես վազբից, ստվերի պես անբուն՝
ձիու հագուկապի դատարկության մեջ:

Այդպիսին հայտնվեցիր այստեղ՝ տիրական
հարթավայրերի արձակությունում, հանց
խաբույկ նետված՝ վազբի օրենքին եղար հնազանդ:
Այս տեղերից դու հեռանում ես ահա
ժամանակից այն,
երբ սայլը խրվեց գիշերվա մեջ խավար:

Իսկ այնտեղ՝ սայլի ետեւից ճռռան
դեղձան մանկությունն է հեռանում տրտում
դեպի մութը, ուր երամակն է դրվում ոտքերը
վեր ցցած,
եւ զամբիկն է լացում հողմածիւի բովում՝
շուրթերն իր հպելով Էությանդ բաց:

Երկնային երամակն է խշռում ջրի պես,
այգաբացի հետ լեռը կմոտենա, երբ
խոտը վերեններում բույա-բույա կելնի դեպի
արեւներ,
եւ աշխարհի վրա աստղը կկախվի՝
ջահել զամբիկի ճակտի գիր ինչպես:

ՄՐՃԱՐԱՆ

Որտեղի՞ց նշմարեինք մենք, որ երեք կմ այստեղից,
ժանտահոտ սրճարանից այս, ուր ընկանք բախտի
ծուռ բերմամբ,
դաշտերում գնդային փայլակներ, զինվորներ
գորական եռֆի,
մեզ նշմար կտան պինդ ձողով՝ գարեջրի սապակին
ճեղքած:

Որտեղի՞ց իմանայինք մենք՝ մեզ հետապնդել է
թունոտ
ճյուղը մեղսավոր սնձենու՝ օշինդրի փայլը
մաքրելով:
Բայց երկայն կտրվածքի մեջ հեռախոսաջիլն է
աստղերը հյուսել,
եւ հանդիպումները՝ բյուր ու կանխորոշված,
խճճվել են այնտեղ:

Չի ճայթի լարը հորոսկոպի, քանի դեռ թվերը
հեռախոսի
ծիկրակում են սառը խցիկից բեռեի կյանքի
մաքսմամբ:
Կթրթռա թելը շապիկի, «Պերսեփոնեն կճզմի
սնձենին,
եթե բաժանման աստղաթելը ձգում է կտավն
աննկատ:

Դեռ պատրաստ չեն հուշ ու հանդիպման, բայց
պիտո են համաչափ անկման,

մենք այստեղ՝ կաղնու փշակում, կսառչենք
գայլուկով պատված:
Քայց ինչպե՞ս մարել փայլակները, երբ նրանց
խիզախման երկնից
հեռահար մի արկ է լարված մեզ վրա՝ որպես
թիրախի:

Թող էլեկտրական հուր մաշկով պաշտպանի
իրեն սնձենին,
թող գիշերը մնա իր տեղում, ոտքի տակ հիմքը
չքանա:

Օջախը գիշեր է ես խնջույք, մնացյալը
աշխարհ է օտար:
Մենք ազնիվ ժառանգն ենք գիշերվա՝
արժանի էլ հոսանք կտրելու:

ԱՂՈԹՅԱԼ

Ձայնային պատնեշից այնկողմ, ձնե շերտերում
օրհասի
լուսինը երեսփառված է սողոթող ձեռնատիկի մաշկով:
Խլուտը ծածկում է խլուտ՝ բազմաճյուղ աղյուն
ոթելով,
բունն այստեղ նման է ի մեջք ընկած դանակի կոթի:

Ձայնային պատնեշից այնկողմ ոլորքը դարձող
երամի
բո դեմքը կգծի լուսնային՝ ջրհորում լողացող
բանդակով,
դու նրա մեջ ես թափանցում իմ ու բոլորի մահով:
Հաղչում է ջիղը ցրտաշունչ՝ կանխելով ժամը ամեհի:

Հիշողություն՝ սգացող դու Մայր, դու հավրժ
ցոլանք ես հրկեզ
Աստծո ցասկոտ շեփորին, ես հույսն ես՝
ամեն ինչ ներող:
Կեցության երկար խցերում երկնային ջրեր կհեղես,
եւ Պոկրով կրկին կդառնա արծաթե հարսանիքը բո:

Գիշերվա շեփորի շունչը լույսերին դիմում է
խոսքով,
եթերը շրշում է խաղաղ փայտի կապտահոտ
փառքով,
կաթեկթող հեղուկը կփոխվի խորանարդ ամպերի
դաշտի:
Աշխարհին կներվի ճնշումը: Երկնքին բարձունքը
կներվի:

Ծովը, որ սեղմված է թռչնոց կտուցներում - անձրեւ է:
Աստղի մեջ տեղ գտած երկինքը - գիշեր է:
Անկասար ժեստերով ծառը - մրրիկ է:

Հոգիներով բզկտված քառակուսին - իսպ է,
Արծաթե փուշի մեջ օրորվող սեւը - իսպ է:

Մեղեդու պարույր լարիդինթը - սկավառակ է,
դեպի իսպ շարժվող ծառը - հատվածք է:

Գեգերում է հաղումաշ ասեղը
շուրջանակի, ճարճատուն վառվում է
սեւ ու անվառ հատվածքը կեռ:

Սլաֆավարն այնտեղ կրակ-թաթմաններով
կախված է ամայուտում մազերից իր սեւ -
սլաֆները խռնշտված են մթության մեջ:

Եվ սառցե այգում, հանց քանդակներ հեզ,
փռված են կախովի սպիտակ այգիները -
սեւ ու անվառ հատվածքներ որպես:

Եվ թրծվում է երկաթը ասեղի համար,
եւ լարը ձգում են գամերի համար,
սղոցում են ծառը իսպի համար:

Ծառեր կանխող ժեստը - տերեւ է:
Երկինքը, որ աստղ է քացում - լույս է:
Երկինքը, որ հոշոտում է մեզ - իսպ է:

Կթափանցի շողը պարսպի մեջ սեւ
բախտասպավեն, եւ կփարանա կախյալ,
եւ կջարդվի հանկարծ, եւ ճեղքվածքից ի վեր
լին կժայթքի ուժգին եւ պռոթկում վարար:

Կտանձվի ափերից ներս լիճը փոփրադեզ
եւ լոյս կառնի դաշտից եւ լեռներից՝ աչք,
եւ կխեղդի նա ձուկ ու կենդանաց, կփաշի անտես
անիրեղեն հեռուն ձգողության մեջ իր տափ:

Այդժամ կվերհիշես, որ կյանքն ի սկզբանե
դուրս է ժամանակից, թե բո սրտում չէ այն,
չկան գոհ ու մեռյալ, ում էլ նա բողբոջի
ծովերից ու արձակ անդունդներից անտակ:

Ամայի է ճամփան՝ ոչ աշխարհ, ոչ Տեր,
շողն է միայն եւ բախտն է բեկվում նրան,
եւ սլացքով իր գծում է նա ճամփա
եւ հեռաստան, եւ պահ - միտված դեպի իսավար:

Ի՞նչ է շողում այնտեղ, ի՞նչ մնաց սկզբում,
ի՞նչ է ձեռից ընկնում ուղիների՞ն տարտամ...
Այդ լրաբերն է գալիս անդուր ու հոյլ՝
ցողի մեջ կորածի պատմության համար:

Ընկերոջս՝ Լ.-ին

Փորձիր ասել ինձ, որ ես ուրու եմ
եւ մասը մեկի, ընդ որում՝ ցավող,
թե չէ՝ ես հիմա ում ցավն եմ ընտել:
Ի՞նչն է ստիպում ինձ օտար բերանով
սղատակել ու ցնցվել ոսկորքով
օտար կեցության ծանրության ներքո:

Թվում է՝ մարմինս անձանոթ հոգու
ժամացոյց է՝ կորսված տառապանքի մեջ,
եւ միշտ կողքից է նա դիտում իրեն -
եւ առուծախը շարունակում է թեժ,
շներն են գրմամբ շնչառությունից իմ
եւ անգոր եւ փախչել, ինչպես որ՝ մեղքից:

Այդպես բաց թեւքի սեւ խլությունից
կոչ ու արշավի ժեստն է պոկվում դեն՝
զցելով թափանցիկ ուղեւշանները,-
եւ գետնի տակից, չհիշելով իրեն,
կարթնանա ցավը իռնչացած ափի՝
թաղված ցմախը ժամանակների:

Նույնիսկ արթմնի տեսնում եմ մեկեն՝
ինչն է ինձ ծանոթ անցնող մարդու մեջ,
իսկ նա երբեւէ չի հանդիպել ինձ:
Ասես ժամանակը շրջան գծելով՝
մատնախոտության բավիղն է իցկվում,
չսպասելով գալիք Գատաստանին ահեղ:

ԻՎԱՆ ԺՂԱՆՈՎ

Կարծես ժամանակը հանգույցներ է կտալում
ինձն իր վրա եւ դեպքերը խառնում:
Ե՛վ երկվորյակն իմ՝ այլեւ թախծահար,
մոխիր չտեսած աշխարհն է փնտրում՝
քննելով հիմքը բուն ներշնչանքի
եւ բախտն իր պահած ձեռքերում իր սառն:

Ուստի ինչո՞վ է ուժամրոցս վառ
եւ սիրտն ինչո՞վ է հուսալի առանց բռնագրավման:
Թ՛վում է՝ թույլ եմ պայմանի համար:
Բայց կարծես մեկը ուխտը դրժել է,
որ երկինձն իր ջարդված կնիքով
խոցի ինձ՝ ինչպէս բոց ու պարսավանք:

ՈՒՐ Է ՔԱՌԱՍՈՒՆԸ ՔԱՌԱՍՈՒՆԻ

Նորակառույցների գրանխան օդում
հանկարծ կտեսնես վարդը բյուզանդական -
հին գմբեթ է, կուռ, քառասունավորներից
մեկը ծեփածո, որ բերվել է այստեղ՝
հյուսիսի գիրկը ցուրտ ու մոգական:
Մա մինչեւ հիմա սնուցում է խուսուլ:

Ինչպես ջրի տակ՝ օդը պղպջում է -
փողոցը միգանում է գմբեթների անխոս
հրմշտուփից,
ասես բազմանդամ թուփը սուզվել է
դաշտերով հոսող Կայալի հաստակ,
եւ իաշխաշի փունջը արտաշնչում է,
եւ լվացվում մաքուր արտասուցով:

Կայալի սփերը լայնորեն փռվել են
մինչեւ տերություն սահմանները ծայր
եւ լիացվել Վոլգայի ջրով,
Գռնի վտակները Ամուրին են հյուսվել,
նրանց չի կոտրել Ուրալ լեռնաշղթան,
Ծիր-Կաթինի նման՝ լույս տալով երկնին:

Ինչ որ հիմնված է ապտակի վրա,
ցողել է սիրտը անհագ արյունով,
չհագենալով անափ կատաղությամբ,
այդպես մնացին կանգուն ճամփից դուրս -
եւ չի երերում լեռը, սուկ կարկամ
փետրափոստն է մուգ լանջը պարտակում:

ԻՎԱՆ ԺՂԱՆՈՎ

Տեսապայ ունի ամեն հանգրվան,
ամեն ճամփորդ իր ուղեկիցն ունի,
նա սսես թփի կիրք է աճումի -
ցուցանել իրեն ու կերպարը լրել:
Շանթը երկնի պես թե կանգնած է պի՛նդ,
չի հիշում, ուրեմն, երկինքը ոչինչ:

Մեկը լավ է, բան հազարն հազարից,
բայց նա այլոց պես ամբողից է նույն,
հազարից հազար, միեւնույն թփից,
որ աճում-փայում է նրա տրտից իսկ:
Օտար հոգին դու մի բարձրացրու
բո աչքերից վեր, պահիր աչքդ նրան:

Քարը լողում է հողում, այստեղ թե այլուրեւ,
ոսկե դարի կոտորուկ, պահակ՝ խաղ-ամբոխի,
բայց քո ոտքի տակից նա պոկում է ուղին
եւ նետում է վերեւ, որ պան պես վառվի:

Չեմ թրեւել հանց գող, կամբիս չեմ բռնացել.
եւ հոգի չեմ թափել, ոնց գինին՝ հողին,
բայց ամոթն է գալիս, որ հմանամ նորից -
ինչ որ դրսից իսաչ է, լուսամուտ է ներսից:

Ծեղում չեւ խրի այն, ինչ զսպելն անհնար է,
եւ անձանոթ լույսը փոշոտում է քեզ քաջ,
արմատներով ծաղկանց հալածում է ետ-ետ
գալիք ոսկե դարի գույնը՝ ասլիդ սռաջ:

Երկրացու արյունից իսկ մոտ է լուսինը վառ,
եւ լուսնային ցեղը աճում է ի թիվ մարդկանց:
Տեսար՝ փողոցներից ու դաշտերից ի վեր
թռչի պես սեպն է՝ լուսնագորգի վրա:

ԱՅԼԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

Երբ երդումն է հնչում, պսաղում է թո տակ
կշեռքը մետաղափայլ, եւ դու նժարն ես մի,
մահացու ընտրյալն ես օտար գեղեցկության,
որ հարկեր է քաշում հաջորդաբար դեպ վեր:

Ոնց կողոպտված կարկուտ՝ վերադարձված լրիվ,
թո տակ սփռված փառքը աշխարհների,
վերեւներում շող շոգին քար կտրած -
գտիչ պարասպուտից ձիւղ է քեզ հղված:

Այլակերպված՝ ուխտով եւ այլաշունչ դարձած -
ողջը՝ ուխտով չստիւգ եւ այդպէս՝ թիրախ անտի,
վերջապէս մենակ ես դու, եւ գրիմ չկա դեմքիդ,
թո գտած բախտի մեջ եւ սուզվել դու աներկբա:

Գործակից՝ կողոպուտիդ եւ միջնորդ գաղջ
դատարան,
ծաղրածու, ականաստեւ, քեզ նետած գրվանի տակ
վերջացող թոյլ կնիքի, եւ գաղտնի գործարանն այդ -
իր քայլերն ունի սիրտը անձանտթ կողերի տակ:

Գու գիտես՝ երդման խոսքով ում ես քեզ
գրալ դնում, որպէս գոհ ինչի առաջ իրիստ եւ շատ
ու անհողորդ: Քո ինչքից մնաց մի բերդ,
բանտի չունի նա էլ: Մնացյալն սվազն առաւ:

Ե.Ս.

Թե հավք է - ապա ճախրի սովեր կա,-
գիտեմ, թե ինչու հրաժեշտ տալով՝
ձեռքդ ակամա ազատ կարձակի
մեկին անպատճառ եւ առանց խուսի:

Նման արյուն կա՝ կոյր է հայացքով,
որ սրտիդ կողքին կարող է ապրել:
Կա մի ժամանակ, որին չես կարող
հետեւել ոչ մի ճիշտ ժամացույցով:

Ազգերը, անցյալ երկրներ ի թող,
տերեւամարտով առաջ են շարժվում,-
երկինքներն ահա հանց պատուհաններ՝
կառամատույցով կլողան հեռուն:

Ռեմբերը նույնպես դանդաղ կլողան,
կճա հավքը - մահ կա տերեւի:
Սոսկ երկար, երկար պիտի շարունակվի
նրա թռիչքը բո ձեռնարկի տակ:

Քրոջս հիշատակին

Չմանդվող տիրության գոտի -
շուրը փետրավոր ամպերի:
Յոթ սարի ետևում ծնված՝
շահել է իմ բոլոր դարձյալ:

Մշանված անմեղ բախտի հետ՝
երդմամբ չէ կինը նվիրյալ,
ժամկետով սահմանված սերն անանց
հավերժին ընծայեց նա անցավ:

Ինչպես որ եղավ ուսուցիչ՝
այդ պահից կավիճն է ձեռքին
խաչ կնքում ազատ-ինքնիրեն,
եւ գրում դատարկ տախտակին:

Տառերը կամ պարզ ու հստակ չեն
կամ խորթ են աչքին, անընտել,-
սղ քամին հաճում է դաշտում,
շուրթին է անունը վարդի:

Խճճված նշաններում սուրբ՝
նշողվում է անտառակը հուր,-
կավիճն է փշրվում կամ զուր
ստողերն են ավազին թափվում:

Գու դեռ օտարուհին ես այն,
ում համար անճանաչ եմ ես:
Ձեռքին իմ կավճակտորն է այլ -
մենք դրանք կկցենք իրար:

ԿՐՆԿԱԲԱՑ ԴՈՆԵՐ

Անձրեաների Ծովում լուսնի մանգաղն է
ծայրով իր դիպչում նահատակներին՝
անանուն, հավետ անվերադարձելի:
Որ իրենց չեն հիշում, չգիտեն նրանք:
Լքված գյուղերով կրակներ են շրջում
եւ գիշերները շրջում անդադար հեռախոսներում:

Դռները բաց են կրնկի վրա, երբ փակել է պետք,
նրանք չգիտեն, որ այստեղ ոչ ոք
չի հսկում նրանց աշխարհը թողած:
Եվ ճանապարհը, որով տարան նրանց,
ցարդ կախված է եւ չի դիպչում երկրին,
լուսնի փոշին է լոկ հասնում մինչ ծունկ:

Նրանց ու մեր միջեւ՝ խանդը չէ, խանդակն է,
անօգ փոփոսցող գորշ ծածկոցը չէ,
այլ մոռացության թափը բնաբեր:
Բայց հոգին անհայտից կրկին խոսում է,
լուսապսակը մանգաղի է փոխվում, վառվում
անշշուկ,
եւ կիրակի օրվա լացն է տարուբերվում:

ԻՎԱՆ ԺՂԱՆՈՎ

Հապաղած խնձորը բնավ չի ննջում,
գողացված ամպը չի ցնդում երբեք -
նա դեպի ուրիշ ժամանակ է թռչում,
իսկ այս ժամանակ նա սավառնում է:

Աղոտ է, ինչպես դրախտը ազատ,
նա արդեն ուղիղ հիշեցումն է այն,
որ զինք ստեղծված է տիեզերական
տանջահար փառքով՝ վերելից առ ցած:

Եվ օդն է կանգնած ծուռ ու աներեր,
երբ սնուցվում է նրա չգոյով
ոչ ամպն այն՝ դեպի անհայտը թռչող,
այլ ամպն այն, որը սավառնում է դեռ:

ԿԱԼԱՆՎԱԾ ԱՇԽԱՐՀԸ

Ես դեգերել եմ արգելված ու խղճուկ
ավերակներով,
ուր հուշագրերի նկուղն է դղողում,
եւ պտտվելով դատարկ ու գունատ խորիսխների
շուրջ՝

կալանվածներին փնտրեցի անդուլ:
Կալանվածներն իմ արգելված վախերն են,
խղճով չփորձարկված գողերը համառ,
հետաձգված գոջամաք կավաստներն անքուն,
աչքակալների մոլթն ու մենությունը:
Կալանվածեր են այլանդակները, իտր
մոռացության
բնարարներն ու ահաբեկված ուղու
մոտանումները, որ
խոսում են ճոճվող թիրախի մեղքից
եւ ախտյանի թիկունքից են զրկված:

Եվ սպանություններին հեռաստաններ տալով,
պատերազմներին բաժին ընծայելով՝
եւ՝ հալածող-օտար, հաշվեհարդարի
բաց թողնել նրանց չկարողացա:
Օրինականացրի նրանց թանգարանով,
բարտարանի մեջ գրառեցի մեկ-մեկ,
բայց նրանց համար եւ նույնպես իսպառ
կալանավոր եմ,
ամբաստանված առանց կանոնի ու պատվի:-

ԻՎԱՆ ԺՂԱՆՈՎ

Կալանված երկնքում ոչոքի
տրված չէ գտնել թանկ ոչինչ:
Եվ ինչ աղետներ են անցել այնտեղով -
ոսկրի կոտորվածքով չես իմանա երբեք:

Բայց հարության՝ հավերժ ձգված պայթյունը
մահացու գահն է կառափնարան հանում:
Չի թողնում ուղեկցորդը դիմել փախուստի
ետժամանակյա սափից ու հուշից:
Եվ ծոպակները ծանր նենգության
կամ ուրվագծի դաշտը սկանսապատ՝
փշրված դարի փշրանքներ են դրանք,
բարացած արյունը աշխարհաստեղծման:
Թե նորից սհա վերածնվելի եւ գոհ սրբելի
ճակատն իմ խորին մոռացությունից...
Բայց ինչո՞ր այդժամ ցավալի է անչափ հարությունը,
եւ ինչո՞ր պայծառ է հոգու կիրակին...

Ես լուսնուտ չեմ, բնում եմ ես ուսփի վրա:
 Շուրջս պերճաշուք սյունաշարեր են,
 նրանց արմատները չեմ զգում, նրանք
 քարացած կումեր են աներեւոյթ թկում:
 Ի՞նչ են կիսատ ըմպել, կա դեռ, էլի ի՞նչ
 պարտավոր են իմել, ի՞նչ տեսակի թոյն...
 Տեղանքի հիմքերը թե հաշվի առնենք,
 դրանք արյան պես պիտ կարմիր լինեն:
 Բայց ոչ, մոխրավուն կապտուկների վրա
 քար է զգեցած՝ ոչ լուսնային հարգի,
 այլ նրա, որ մոտ է «ու» հնչունի կրփն:
 Ահա վերջը իսաղի, ահա շները սեւ
 իսայթիչ հաչոցով սոջամուղջն են կծում,
 ինչպես վերմակից, որի տակ հապճեպ
 գայլորսի կորչող հետքն են հոտոտում:
 Հե՞տքը... Բայց սաա՝ ու՞մ է պետք հետքն այդ:
 Թող դրանով ուրիշ մեկը հասնի տեղ:
 Իսկ ես կանգնած եմ: Շուրջս՝ սյուներ պերճ -
 Բիրնամյան անտառը՝ հընթացս սառած:

Քաղաքն այս ձախող ֆուտուրիստ է
աշնանը վիժած իռնոր կարկուտի:
Յոթանիշ թվով նա մասնուցվում է
որպես իսկ վախի իրավունք անտի:

Ոսկե անցյալի ֆուտուրիստն այդ
սպակեվորված, դրված է այնտեղ,
ուր նրա կողքին խաբեքաներ են
եւ նման կարգի ուրիշ պարունայք:

Ինչպես լուսնահար՝ բազմակի ոտքով
հարկերի վիհը թռնելով անտե,
ուրու-բաղաբը մոլորվել է մտոք:
Կեղծ վախը մեծ է կեղծիքի վախից:

Թրեում է նա փողոցներում հին՝
չգտնելով իրեն ոչ մի անկյունում,
ուր անցորդներին, տներին, ծխին
դյուրին է լինել անձրեւի շայուն:

Կազմված է սակայն ֆուտուրիստն ահի,
սառնամանիքով անտառն է գծված -
ձկներ-նիշերը կամ քուրք-գիշեր
սպրում են այնտեղ՝ անգետ հրաշքի:

Արձակության մեջ, ուր հեռաստան երկու
միտված են իրար թշնամությամբ այնպես,
որ աննկատ են երկաշխարհներն իրենց,-
այտեղ մեռյալների կովշտոցն է եռում,
աստվածներն են շրջում անհոգ-անկարեկից,
եւ անկոչներ չկան իդախճանքում այդ:

Հարցրու Տիրոջը՝ ու՞ր է Կայենը բո,
ու՞ր է եղբայրը վեճ ու խառնակչության,
թշնամությամբ եղբայր, թե՛ եղբայր է արյամբ...
Քանի դեռ լքված է ու խռով է հոգով -
նա կրկնակն է բո դժբախտության գծով,
նա հենց ինքն էս, բայց արգելված խուսում:

Ուղտերը հիշում են, իսկ Արգայությունը
չի կարող լավել ասեղի ծայրին,
երբ վճռվել է ընդառաջ գնալ...
Արգելված պտուղը դեղով է ծածկված
կասկածից՝ կյանքը ճշտի՞վ կամփոփի,-
բայց թե ուր է նա, չեմ պատասխանի:

Եվ անդ, ու իսանդը տեղ չունի հուշում,
ուր ամենքը վաղուց ներել են միմյանց,
ուր իրավներ չկան, չկան մեղսավորներ,
բո ամայության օրհնությունը կգա
դեպի բեզ՝ առանց ջանքի սներեր,
չամբաստանելով բեզ կորուստներում:

Այգին գարնանը կփթթի ճյուղերին՝
հանդիսավոր տեսքով գիտակցության գալով:
Արդեն վերեւերում դատարկ երկինքների
հուշերն են լողում սմայերի մասին:

Մա քեզ մերձիմոտո կմատուցի դեմքին,
ունց հայելուն, որը կիսախորթ է արդեն,
եւ պատեֆոնի ասեղիկով հին
կֆռացնի երգը մինչեւ վերջ:

Հետո ձեռքով իր՝ հանց լուսաճառաբ,
հանց հետնաբակի վառվող մի բարաբ,
նախապաշարմունքը կտրքի կյանքից:
Լինել թե չլինել՝ հարց չկա արդեն:

Բայց այն, ինչ վախով հաղթահարում ես,
ուխտյալ աշխարհը կվերադարձնի քեզ
առօրյա մահվան հորձանքից անդուլ,
որը կոչված ես կրել լիաբուն:

Արի գնանք այնտեղ ճանապարհով կեռման,
ուր ձկան մաշկով բարդին է արծաթ -
ալմաստ, որ երբեք չի զիջում չարքին:
Այնտեղ գետակն է քնում դարձնարձիկ:

Նրա երազն անգապելի այնպես՝
երեսակվում է մեր ցոլանքներից,
իսկ նրա ներքո գյուղական կյանքն է,
որ օրվան դատարկ հայացք չի թողնի:

Լքված նեխումի ծղոտ ու աթար,
բազանապատված ուժերի դեզեր -
կարծես մեր կողմից սկիզբն արարչությանն
նախ մեր ծնունդը մատնված է եղել:

Ահյակ հոսեցին ոլոր ու խռով
կենսահյույթվ լի սրվակները բյուր -
գունատ՝ երանգով հնավառ ոսկու
եւ արյանք թեթեւ խառնված խարույկով:

Քունը չէ արդեն՝ քամին է սուրսայր
մեռյալ անտառի վրա արշավում
ամանակստի թիկթակով անկանգ
եւ դաղվում կացնի հալվածքով դաժան:

Խշում է անտառը՝ հոտոդ բույսերին
տանջահարորեն փորձելով շրշալ:

ԻՎԱՆ ԺՂԱՆՈՎ

Բայց ծառերին այն սուվեր չի աճում,
եւ նրանց համար պատասխան չկա:

Անոթը ծառ է դարձնում անտառի
ամեն արձագանք՝ հետմահու ազատ:
Ընդարմանում է ճամփան ոտքի տակ:
Հազարամյակը թեքվեց վախճանին:

Ոսկորքս շնչում են հրդեհի պահին,
աժիսապողեր եմ բորբում ձեռնափիս:
Բայց իսարոյկում նման գոյգ չէ կրկնակս ինձ -
տասիկնոցի են վիհերը իստում քնկոտ
հատակներին:

Բարձրաձայնե՛ք հստա՛ չկան կուլիս, դեկոր,
մատների մեջ առե՛ք բռունցքն հանապազոր,-
քեզ ամոթանե՛ք կտան ինձ ծիածան խոնարհ,
մաշկոտ երկինքը եւ կրակներն անչար:

Նման հունձփց ծուխը աչք չի ոտի երբեք,
քեզ սպիրտի տեղակ արճիճը կգարջի վեր:
Գուցե այդժամ իրոք դարը ինձ չմատնի -
ոսկորներիդ երգն եմ, Տեր, լսում ես անքեմ:

ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Դռան թակոց չէր ծուլ, որ նվում էր ներսում,
շրխկոցով բացվեց պատուհանը մեկեն,
սսես տունն էր թռել տանիքներից դեն,
փայտե իր մարմինը թողնելով իզուր:
Որտեղ նա եղավ, գաղտնաձածուկ եւ պարզ
ոսկե բռնակն էր դռան շողում նրան,
հիմա խոնարհելով աչքը իջնող մթան՝
ահով սպասում է նա վերջաբանին մառ:
Ճանապարհի վերջում մի պատասխան գտնել,-
անտեղի է սակայն բռունցքի մեջ կարծես
շողում ոսկեջրված բռնակը սառնորեն -
հուսաբեկ ու տրտում, կորստյան եզրին:
Մայրը շեմը կելնի, նրա ծանոթ «Ո՛վ է»
հարցին կարձագանքվի վերարկուով իր հին,
որ խամրել է դեռ պատերազմից առաջ:
Ցավն ու նեղսրտությունը կալեկոծվեն սաստիկ,
մեղսավոր օրերի տիղմը դուրս կհոսի:
Գուցե բանը իրոք ծխախոտից դենն է,
սսում են՝ չար որդին ոչ այնպես է դարձել,-
անձրեւի պես օտար, լացին անընտել,
սսես իր պարտքերից մանր դեռ կառնի
Հարության տեսքով - դա մանրուք է փուչ:
Օրհնյալ է նա, որի ուղին պարզ է կանուխ,
ով չի կորցնում աչքից՝ աղոտ իր թիկունքում
վերադարձի ոգին ու ամպերն է հիշում
նշաններում այն խառն, որ իր վիշտը գիտեն:
Ի՞նչ է կիրակին - մի ճեղքվածք նեղլիկ,
ուր ոչ մի տեղ չկա տաբուկ սպաստանի,

ինչպես՝ գետի համար պատյանը քարափե՛
հավիտյանս իլված անցողարձից անհերթ:
Քոնե նա իմանար՝ որտեղ պիտի հառնի
նույն այն տունը, ուրկից նա հեռացավ անհետ,
գաղտնի նրան կտար ամեն թանկն իր ներսի,
որ չի մսխվում երբեք ոչ մի վայելքի մեջ:

ԾԱԳՈՒՄ

Արժե քայլ անես՝ ես հայտնվում ես ասեղի ծայրին,
խրված անձանոթ վայրի քարտեզին,
ուր ծակոցի տեղ՝ սղոթյուր է՝ քիտղ իտավարի ներսից,
մրկող մացառուտն իսկ քաշում է ջուրը դեպի

սիրույթն իր:

Աղբյուրի շուրջը՝ զոհասեղանն է կլոր ու փայտյա,
ճենճահուտը կյանքի, իսանձված ցորենի

ծուխը երկարուկ:

Անդ սկսվում է արշալույսների կամքը լիահունչ,
իտավարի շեմին քարտեզն է այնտեղ

հեշտ պատաստովում:

Ամենն այդ, իրոք, կարելի է սիրել, չվախենալով այն
կորցնելուց,

գուցե մտոք այն, որ չես ճանաչի ոչ մի քարտեզով
անձայր ու անտես հողակտորն այդ՝ թզաչափ
ընկած,

որ շունչ է առնում՝ սպառնալով սրտին:

Կրնկի ներքո զոհասեղան չէ, այլ՝ բարձունք ես այն
լայնություն է մի խիտ բնակեցված, որից մթնում է
լույսը կուրորեն,-

լեռն է խոնարհվում, կամ էլ բարձունքն է փլվում
իր վրա,

կամ էլ ծակոցը ողջ քիժն է մաքրում քարտեզից
խառնակ:

Գա քո ծագումն է, որում հառնել է կերպարը լեռան,
որ աստ վերջապես հաղթահարել է իրեն աներկբա:
Եթե հարություն գոյություն ունի, դու ուղեկիցն ես
ցասման ու ուժի, որ ամոթանքի թիրախ չեն

փնտրում:-

Քաջ Գեորգին է տեղով իր բացում
գերված աղբյուրը, որ սնուցում է մարմինը փռված:
Մարտի ողջ փայլով, ոնց պսպղուն աղ,
կցանվի նրա գլխին ամենն այն, որ չի հատթել բեզ:
Գուցե կա իրոք մի գեղեցկություն, ում առաջ
սպարտք է
այդ գեղեցկուհին՝ հանց ապաստարան սեր ու
դյութանքի:
Հեծյալը, որ իր նշանակետը ոտխին է տալիս,
անապարտելի է, քանզի կոչված է ծախսել իր ընծան:
Այդ ժամանակում՝ չիք հավերժություն,
թե մարտնչելով՝ կործանում է բեզ նա անգթաբար,
թե նշաններից չերկնչելով՝ նա հողին է տրվում -
օտար ամենքին, ամենքի աչքին՝
անըստգյուտ մերժված:
Գրա համար չէ՞ իսպթոցը սրտին
բո մեջ վեր հառնում ողջ տոհմածառով,
եւ ծաղիկների կախույթեղուկով դաշտերն է
ցողում,
արձագանքելով կորստյան բախտին զարմի
հուշերով:
Անկարելի է պահպանելը դա, խորտակել՝ նույնպես,
թե նոր հուշ-լուրի վրա չես վստնում
համիությունդ ողջ:
Ուրեմն գայել - նշանակում է թարմ աղբյուր բացել,
ուրեմն գնալ՝ աշխարհի աչքն ես դառնում
սդդախտով:

**ՋԵՌՈՒՑԱՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՄԱՐՏԿՈՑԻ
ՈՒՊՍՈՂԻՄՆ**

...Պահածոյի դանակով խոր վնասված ու
բացապարզվող երկինք,
վերից նետում է ծաղկե դառարկ ռումբեր,
վառ կիսադուսիւնը ծաղկաթմբին ընկած է
սփռոցի պես:
Իսկ վարդի թուփը՝ ծագելով սեղանի
կլորավուն ծայրին,
ցնցվում է բրոնխիտով եւ նիկոտինի սող
ցիրուցանում -
շողարածակելով ռենտգենի սարսուռ սեւ
նեգատիվին:

Ռիմացս նստած ամեն ոք ունի նման կերպարանք,
հատկապէս թանձր պորտվէյնի խոշոր
բաժակից հետո,
ծիսախտով գույգ՝ տրամվայի գնգուն
թախիժով նայող,
այդպիսին կթվամ նրան, ով որ ինձ նկատի անող:
Եվ որ դեմքը չէ սուզված տիեզերքում,
չրասպտոյտն է այլ
ներքաշված խուլ ու հարմարավետ ճահճում:

Սրճարանի բյուրեղ ծիսում քանդակված կապույտ
մի պուրակ,
Ապօրինի գետեր՝ ձնշված ջեռուցման ջեռ գարեջրից,
ուր մարտկոցների ջուգունե կրկներգով տանում են
անկանգ
խուլ Օրփեոսին, եւ Օրփեոսը թվում է հարբած...

ՀԱԿԱՄԱՐԳԱՐԵ

/«Մարգարեներ» բանաստեղծության 2-րդ մասը/

Եթե լեռները ընթերցվում են ձախից
կամ հակառակ կարգով՝ աջից դեպի ձախ,
բայց ոչ ներքեից, ինչպես ցերեկով, եւ ոչ վերեից,
գիշերը ինչպես,-
նշանակում է, որ ժամանակը հոգնել է հաստատ,
հրաժարվել է տարիփից, առանց շուրջը նայելու
փոխվել է նրա կամքը անկաշառ:

Եվ երբ ի հաճույս անթիվ բնայքների
շաղկապվել ուզես ինչ-որ տենչանքի,
բացելով ճամփան՝ կանխատեսողի լույս
շավիղների,
/ասես Հերակլեսի սիրանքն Անթեյին
վերագրվել է նրա համար, որ խնդության պահին
կտրվես հողից եւ թռչես երկինք/,
այնժամ մերձիմուտ կտեսնես, գարմանքով
սրատես դարձած, ինչ չկա շուրջը
եւ մոտակայքում, եւ այն, որ այնպես խոցոտել է քեզ:
Կկռահես՝ որքան խոր-ահավոր է վիհը կանոնի:
Պատկերագրման կես ես՝ վախի մեջ պինդ
շրջանակված,
դու՝ ուղղիչ սարսափ անհյուրընկալ ուժի:

Կարելի է փուշը հանել կակաչից նորածագ ու ալ,
որ նա այլևս չհեղի սրյուն խիզախման պահին,
կարելի է հանել պատմությունը իր անխոնջ
հետխոնջից,

ԻՎԱՆ ԺՂԱՆՈՎ

սովորեցնել հյուժված բառերի վառ գեղեցկությամբ,
սկսար թղթերից շինված արկղերը տեղաշարժել, որ
նրանց մեջ ուրիշ տեսակը սգա դատարկությունն էր:
Կեղծամ կարելի է շինել մազերից սեգ Արտեմիդի՝
աճած Էֆեյսան հրդեհում գտած իր մահից հետո,
որ անգլիտակից ծածկես նրանով մարմինն
անգլուխ,
բազմապատկելով ցնցում ու կսկիծ,
կամ լավ է՝ հույսը մատուցես իբրև սպրանգ
սիրունիկ,
բայց չի կարելի, քանզի... այդտեղ է գաղտնիքը
թաղված:

Կտեսնես՝ ո՞նց են լեռները մեկտեղ հեռանում
անխոս,
եւ ամեն մեկը մի հորիզոն է իր հետը տանում, մի
հեռանկար,
եւ ժամանակը ճիշտ հաշվարկելու հմտությունը իր:
Ու թե՛ քեզ միայն անկումն է իշխում
խոսքի բարձունքի անգուսպ տենչի մեջ -
սվայտանքը քո ծարավով է լոկ սատ բացատրվում:

Հ Ա Վ Ե Լ Վ Ա Ծ

Եվգենի ՍՏԵՊԱՆՈՎ

ՄԵՏԱ - ՄԵՏԱ...

Մետամետաֆորը/փոխափոխաբերությունը/ մի եզրույթ է, որ ստեղծել է գրական հանրությանն է առաջարկել բանաստեղծ, գրականության տեսաբան ու փիլիսոփա Կոնստանտին Կեդրովը:

Տողերիս հեղինակին հղած նամակում նա պատմում է.

«Առաջին անագամ մետամետաֆորն ի հայտ է եկել իմ «Անեզր» պոեմում 1960 թվականին. *«Երբեք չեմ մոտենում քեզ մերձիմոտրո/ որքան ծաղիկն է մոտենում արեւին»...* «ես դուրս եկա միջով/- ընդառաջ - ից / եւ անցա ԸՆԴ/ առաջնդմամբ Վրասն»: Ավելի ուշ ծանոթանալով Լորաչեւակու, Խլերնիկովի աշխատություններին եւ իմ ազգական Պավել Չելիշչեւի գեղանկարչությանը, ես հասկացա, որ խոսքը Ռիմանի երկրաչափության եւ այն հեռանկարի մասին է, որը Չելիշչեւն անվանել է «հրեշտակային»:

1974թ. Մոսկվայի պետհամալսարանի հոգեբանության ֆակուլտետի ուսանողուհի Օլգա Սվիբլովան եկել էր ինձ մոտ՝ Գրականության ինստիտուտ, բանահյուսության վերաբերյալ դասախոսությանը. «Խնդրում եմ՝ կարդացեք իմ ամուսին Ալեքսեյ Պարշչիկովի բանաստեղծությունները, նա ձեր առաջինկուրսեցի ուսանողն է»:

Ես այդ բանաստեղծություններում զարմանքով տեսա մետամետաֆորի տարրերը: Հետագայում Պարշչիկովը ինձ մոտ է բերել իր համակուրսեցի Ալեքսանդր Երյոմենկոյին. *«Իսկ, այնուամենայնիվ, ինչո՞ւմն էր մտադրացումը Էյնշտեյնի/ Նա նույնպես, ինչպես եւ ես, շրջել է բաժակը./ Չփոխելով բարձակի կառուցվածքը»* /մեջբերում եմ հիշողությամբ/: Մետամետաֆորին, պարզվեց, ավելի մոտ էր նրանց ընկեր Իվան Շդանովը. *«Մեղուն իր ներսում թռել-հեռացել է»:*

«Մետամետաֆոր» բառը ես մտահղացել եմ Պերեդելկինոյում, 1982-ի գարնանը՝ Սվիբլովայի, Պարշչիկովի եւ ֆին սլա-

վոնագետ Յուկկի Մալինենի ներկայությամբ: 1983թվի ամռանը Պարշչիկովը եկել էր ինձ մոտ՝ «Մալեկա» ստեղծագործական տուն, իր «Ամանորյա տողեր» պոեմին վերջաբան տալու խնդրանքով, «Լիտերատուրնայա ուչյոբա» ամսագրի համար: Ես գրել եմ. «Ալեքսեյ Պարշչիկովի մետամետաֆորը»: Ի զարմանս ինձ, այն տպագրվել է հիշյալ ամսագրի 1984թ. 1-ին համարում: Կես տարի անց Ս.Չուպրինինը «Լիտերատուրնայա գազետայի» «Ի՞նչ կա բարդության հետևում» հոդվածում առատորեն եւ ազնվորեն, գրեթե ամբողջությամբ մեջբերել է իմ այդ հոդվածը հղումներով եւ չակերտներով: Ես գրել եմ. «Վարժվեք մետամետաֆորին, այն անսահմանորեն ընդարձակում է ձեր տեսադաշտը»:

1989թ. «Պոետական կոսմոս» գրքում ես հանգամանորեն շարադրել եմ մետամետաֆորի պատմությունն ու տեսությունը: Գիրքը գրվել էր 1985-ին: Այն թթու են դրել, բզկտել, կցել մարքսիստական վերջաբան, բայց, այնուամենայնիվ, հրատարակել են: Խմբագիր Ա.Գլադկովայի վկայությամբ՝ տպաքանակը դուրս բերելու ժամանակ այն բռնագրավել են փորձել ՊԱԿ-ի երկու ծառայող, բայց նրանք վկայականից բացի ուրիշ ոչինչ չունեին, եւ գրքերով բեռնված մեքենան պահեստից, այնուամենայնիվ, դուրս է եկել:

Այնուհետեւ սկսվել են խաղը-խայտառակությունն ու խաբեբայությունը: Մետամետաֆորը վերակնքել են սողացող մատերիալիզմի պիտակով: Ոչ մի ռեալիզմի հետ ես չունեմ որեւէ առնչություն: «Մետամետաֆորը նոր իմաստի մեծ սափորն է»:

Կեղքովը նաեւ գրել է. «Մետամետաֆորը, իհարկե, պայմանական հասկացություն է, կարելու են հոգետուր նոր իրողությունները, որ նշանակված են այդ եզրույթով, իրողություններ՝ բացահայտված ժամանակակից ֆիզիկայի, տիեզերագիտության, կրոնի եւ... պոեզիայի կողմից: Կարող է, նախեւառաջ՝ պոեզիայի»:

Իմա՝ խոսքը արվեստի եւ գիտության սինթեզի մասին է՝ մարմնավորված ինքնակա բանաստեղծական բառահյուսվածքում: Սակայն նախքան այդ սինթեզը վերլուծելը, պետք է հասկանալ այն հիմնական ոճական հնարքները, որոնցից օգտվում են վերոհիշյալ արտասովոր բանաստեղծները,- նրանցից յու-

րաքանչյուրը, անշուշտ, ինքնաբավ է եւ եզակի իր տեսակի մեջ:

Երաժշտականության /էվֆոնիայի/ որպես պոեզիայի կարեւոր բաղադրիչի մասին քիչ չի գրվել: Գրել են եւ գրականագետները, եւ բանաստեղծները: Հիշենք մի քանի մեջբերում. «*Կարծում ես նույնպես աշխատանք է /անհոգ ու անփույթ արուսարք այս - մեղեդուց ինչ-որ բան լսել-առնել/ եւ այն կարակով փալ ոնց սեփական*» /Ա.Ախմարովա/: «*De La musique avant toute chose*»¹ /Պոլ Վեռլեն/: Եվն: Բանաստեղծական այդ հակիրճ տողերում ձեւակերպված են որոշակի ՄՏԽՄ-ի /ՏՏԻՄ - ՏՏԻՍՈՎՈՅԻ ՏԻՍՏԵՄԻ- բանաստեղծական համակարգի/ հիմնական կանխադրույթները: Պոեզիան որպես երաժշտություն: Ընդ որում, միայն եզակիները, իրավ խոշոր պոետներն են /օրինակ՝ Բորիս Պաստերնակն էր արհեստավարժ երաժիշտ, կամ Գեորգի Օբոլդուեր/ շրջանցում /շրջանցել/ ոչ խրթին /ներկա պայմաններում՝ պարզունակ/ վանկա-շեշտային հնարավորությունները եւ վերածում /վերածել/ բանաստեղծությունն երաժշտության:

Պոեզիան հաճախ սկսվում է այնտեղ, ուր միջոցների ընտրությունը գտնվում է խիստ սահմաններում - բանաստեղծության չափի շրջանակներում:

...Մի փոքր քննաբանենք Իվան Ժդանովի ստեղծագործությունը, ով պոետ-մետամետաֆորիստներից մեկն է: Այս բանաստեղծը մի շարք գործերում փորձում է ծավալվել Պ.Վեռլենի եւ Բ.Պաստերնակի ՄՏԽՄ-ի շրջանակներում, ավելին, հաղթահարում է նախորդների ազդեցությունը եւ վանկա-շեշտայնության խիստ ասպազենով զարգացնում բառի հանդեպ նոր մոտեցում: Ժդանովը ցույց է տալիս եւ փորձում է ասպացուցել, որ պոեզիայում իմաստը պարտադիր չէ,- նրա փոխաբերությունները չունեն իմաստաբանական հաստատուն նշանակություն, ազատ, ներզգայական եւ անգամ ինքնաբերական են:

Խոսքի իմաստը խոսքն է: Գեղեցկության իմաստը՝ գեղեցկությունը: Ահա, օրինակ, մի հատված նրա «Որմնախորշ եւ սյուն» բանաստեղծությունից.

...*Ասես ծառի քայլքից պոկվում է փերերը համրացած
հեփքով,*

հանց լորենու մեղր, որ բարձրանում է նկուղային կրից,

*փռում է քո ճանփան, քո առաջ դեղին միրածներ
դիզելով,
պարերից դուրս սողում եւ ամբոխի մեջ շարում է
ցցիչներ ցից...*

Բանաստեղծության իմաստաբանական շղթան բացարձակ չէ: Քառատողում բառերը հեշտորեն փոփոխելի եւ հաճախ պատահական են. Օրինակ՝ «ծառեր» բառը կարելի է հեշտությամբ փոխել, ասենք, «տարիներ»-ով: Դրանից իմաստը չի փոխվի, որովհետեւ բանաստեղծությունում այն ընդունված նշանակությամբ բացակայում է, երաժշտությունն ինքն է հանդիսանում միակ իմաստը: «De La musique avant toute chose»: Հնարքը, որ ստեղծել է Վեռլենը եւ զարգացրել Պաստեռնակը, Ի. Ժղանովը հասցրել է մինուս-հնարքի աստիճանի, շատ բանաստեղծություններում գիտակցաբար հրաժարելով իմաստային ներարկումներից: Երաժշտությունն որպես միակ հնարանը: Դրանում Ժղանովը բարձրակարգ է:

Իսկ բանաստեղծ Կ.Կեղրովի մոտ հիմնական ոճական հնարքը անագրամման է: Նա բառերը շարում-դասավորում է՝ վանկատելով դրանք, ասես՝ ըստ ատոմների: Եվ ցույց է տալիս, որ յուրաքանչյուր տաղաչափական ատոմ ինքնակա է, այն պոետական տիեզերքի մի մասնիկն է:

Ես դուրս չեմ փակում

Ես դու չեմ

Ես փակում եմ

Այդ հնարքով են կառուցված Կեղրովի շատ բանաստեղծություններ, նա ասես ստիպում է նորովի նայել բառերին եւ փոքր չափաբաժիններով ստեղծում է իր պոետական կոսմոսը:

Պոետ-մետաֆորիստներից առավել բարդ է Ալեքսեյ Պարչիկովի բանաստեղծությունների ընկալումը: Կ. Կեղրովը գրում է. «Պարչիկովը մետամետաֆորի ստեղծողներից մեկն է, մետաֆորի, որտեղ ամեն մի իր տիեզերք է: Նման փոխաբերություն նախկինում չի եղել: Նախկինում բոլորը համեմատում էին: Բանաստեղծը որպես արեգակ, կամ ինչպես գետակ, կամ ինչպես տրամվայ: Պարչիկովի մոտ համեմատություն չէ, այլ՝ առնմանում/մանավորություն/: Նա հենց այն ամբողջն է, ինչի

մասին գրում է: Այստեղ չկա ծառ հողից առանձնացած, հող՝ առանց երկնքի, երկինք՝ առանց տիեզերքի, իսկ տիեզերքը բաժան չէ մարդուց: Դա տիեզերական մարդու հայացքն է: Դա մետամետաֆորն է»:

Դրա հետ մեկտեղ, Պարզչիկովը ունի ոճական հիմնական հնարքների մի հավաքածու, որոնցով նա բարձրարվեստորեն ու մշտապես բանաստեղծել է: Նման հիմնական հնարքներից մեկը լիտոտան է: Պարզչիկովի համեմատությունները /որոնք, անշուշտ, ինքնաբավ են/, կառուցված են հակառակ հիպերբոլի սկզբունքով. բանաստեղծը նպատակայնորեն փոքրացնում է, ջանում խոշորի մեջ տեսնել փոքրը, այդպիսով՝ խոշորացնում այդ փոքրը: Ահա մի քանի օրինակ. «Մայրուղին փայլկրում է, հանց փափագելի ունելի», «Ես գիրտի, որ գեպսկը՝ հանց գիշերային վագոն, / չմռանը դուրս է գալիս ռելսերից եւ զնզնգում», «Անդունդը քնաթմբի մեջ է իրերի միջեւ, հանց կայրադած սամույրների», «Կգայթի նա որդի ուղղագիծ մթության մեջ», «Մոսկվա-կվա-կվա: Մայրաքաղաքը/ հեշտ րեդավորվում է ցանկացած ոսպրեի մեջ», «Վեր կբարձրանան, ինչպես մուրը երդիկով», «Ոգիս նման է գոդացված պարկի»...

Սրբազան, խորապես մտերմիկ ու ճակատագրական բաների/անդունդ, մթություն, ոգի, բարձրանալ/ մասին բանաստեղծը խոսում է կարծես թե կատակով, ստորացնելով սեփական ցօն: Ոչպաթետիկ, ցածրահունչ բառապաշարը նույն բանաստեղծության մեջ /հաճախ՝ նույն տեղում/ հարեւանություն է անում խոր կրոնա-փիլիսոփայական հասկացությունների հետ: Դա բառույթների եւ հասկացությունների կցորդում է՝ ճարտարորեն կառուցված լիտոտաների վրա, ինչը կամա թե ակամա վստահություն եւ համակրանք է հարուցում հեղինակի հանդեպ: Բարդ փոխաբերական, երբեմն ծածկագրված դիսկուրսը դառնում է մատչելի ու հասկանալի: Որովհետեւ՝ հոգու, մարդու, կյանքի ու մահվան մասին է: Այն մասին, թե ինչ կա մահից հետո:

Ի դեպ, մահվան թեման ոչ սակավ /թեպետ հպանցիկ/ ի հայտ է գալիս «Ընտրանք» գրքում, ի մասնավորի, անհավանական ներշնչական եւ մասամբ պրոֆետիկ «Ամմահը» բանաստեղծությունում.

Նրանց ծոծրակները պրկված են հար:

Ամմահը՝ ծծակն է ամեն հավարի:

*Իմ դեմ երկունս եմ: Իսկական խցան՝
մեր մթնոլորտի ճոճուն հայրակին:
Պսակն է ներկված: Այն կարմիր է վառ:
Նշանառությունն է ճշրվում մի թափից
պարվանդանների կենտրոնի վրա՝
հանդիսարեսին մարմնելով մեղքի:*

*Ի՞նչ սավառնակ է պարուհանից դեմ
պրփրվում խելառ՝ անհարթ ապակու ոլորքով երկար -
նա շրջանցում է խութերը բոլոր: Հենարան է ձիգ,
ամպերից հեռու անվերջ դեզերող խելքի պարառիկ:*

*Ծաղիկ անթառամ - ոչ դրասանգ է, ոչ փշահոգի,
ոնց սառցակալած ընկույզի ներսում
պրուրակահասն - փոշեցրելով կրում է կրկին
առանց վրիպման ոչինչը սին:*

*Քարտեզն է պարից պոկում անվրդով,
որ Կոպեռնիկոս գիրունն է գծել,
եւ Տարարտուն է փաթաթում դույնով -
պարճենում իրեն անմահը ընկրել:*

*Կարմիր դագաղին նա հակվում է վարժ:
Նրանում մահն է սեպվել փեղկի պես:
Երկու մեջք ունի: Կարճշուրթ է ու պարզ:
Բախրի թարմ խոզան: Սրբի սածիլ հեզ:*

Ցայտուն լիտոսա է առկա վերջին քառատողում՝ «Նրանում մահն է սեպվել փեղկի պես», որը մեկ անգամ ես ընդգծում է բանաստեղծի իդիոմճի յուրահատկությունը՝ պատումի ցածրացում, գլխավորի/ճակատագրի/ մասին խոսակցություն պարզ, առօրյա լեզվով:

...Ալեքսանդր Երյոմենկոն որպես բանաստեղծ կայացել է բացարձակապես տարբեր ավանդույթներով,- նա ե՛ր փոխաբերության, ե՛ր հեզմանքի վարպետ է: Անշուշտ, առավել հայտնի

են Երյոմենկոյի գրոտեսկա-հեզնական բանաստեղծությունները: «Ես կոկորդիլոսների նորոգման վարպետ եմ», «Ես բարի եմ, գեղեցիկ ու լավը» են:

Եթե համեմատենք բանաստեղծի երկու` տարբեր ոճավորումով գրված բանաստեղծությունները, կարելի է ենթադրել, որ մեր առջեւ է երկու տարբեր պոետների ստեղծագործություն:

Ես հուշարձան եմ ինչ...

*Բարի եմ, գեղեցիկ ու լավ,
խմաստուն` օձի պես հարկավ:
Կնոջը երկինք եմ թռցրել,
եւ իմն է այդ կինը դարձել:*

*Երբ ես ,Մասանդրա,, շոյվ
հայրում եմ ռեստորանը լայն,
հարքած` դեսանտային հանց,
եւ ճարպիկ` քարայծի նման,*

*մայրներով մեջքիս եւ խիում,
եւ ինչ է շունջը հասնում.
Կնոջը ներել է երկինք,
եւ կինը կախված է երկնից...*

*Ամոթ չէ` խոստովանել ձեզ -
բոլորը կանգնում եմ, երբ ես
մրնում եմ, գրկում եմ ինչ պինդ,
համբուրում ու փող եւ փայլիս:
Ամենքը ուրախ եմ դառնում
եւ ասես մի փոքր հարքած,
երբ ես կարդում եմ բեմից
լուրերս անիմաստ կովից,*

*եւ գործը ծեծի է հասնում,
երբ որ տարիներ հետո*

հիշում են մարդիկ ինչ սրտանց
ես վիճում` ոնց էի հագնված:

Վճռական, փութկոտ, ածիլված,
ջղերս մի կծիկ դարձրած`
նսխարար կարող էի ես
աշխատել, նսեւ նավավար:

Բերեմ շեզ երեք օրինակ.
կարող եմ արորպնէր անել,
անգիր եմ Հումերոս կարդում,
օղանսւմ եմ վայրէջքի փարեմ:

Մի բանում մեղա եմ գալիս
ես անկեղծ ասում եմ հիմա.
փիեզերք չեմ թռել, քանզի
ծիտում եմ վաղուց մոլեգին...

Իհարկե, ուզում եմ հավեր
աշխատել, ապրել, սովորել
ի փառս նորեկ սերնդի`
հերքելով դէպեկտորը սրի,
որպեսզի ամեն ոք նորովի
ի գորու լինի ասելու.
կնոջը երկինք եմ թռցրել,
ես իմն է այդ կինը դարձել:

Անբառի ապակե-դատարկ ուրվագիծն է այնպէս
փշրւովում,
սոսափում է իր եզրագծերով, ապա անպիտան
սաղարթին փրկում:
Ճամփի երկայնքով հեռագրասյունների բզզունն է
կախված,
որից ցավում է գլուխդ, ինչպէս թույնից սրսկված:

Օղն է փուլ գալիս, եւ խարխւլում եւն կապերը անծայր
ուրվագծի եւ ծաղկի անպարտող խոկմունքի միջեւ,
եւ ակամա գեպն է սահում ինքն իր փակով,
խշշում է սպա, եւ համընկնում եւն ֆազերը նրանց:

Էլեկտրական քամին պինդ կապկապած է փուլ
հանգույցներով,
եւ կարմիր հողին, թե նրա վերին շերտը եր փանեւնք,
վերջից սոճիք եւն, կրեսնեւնք, գամված
փակից հեղույսներով, պարուրակով կավե:

Ու հենց պարուրակին եղեւնիները առկայծեն
երկշարք,
կրեսնեւն՝ գեպի կեղրակուր աջում
քանավանն է թրթռում հեշտին ու անհագ,
աղյուսի գործարանը անցք ունի կողում...

Հերո ինչ՝ այսրեղ չեւ եղել մի ողջ փասնմեկ փարի..
Աշնան անրառակ փանող կածանը մաքուր ու ջիւնջ է:
Այնրեղ քեկվածքը նույն փեղում է, ինչ ժադրքին
Կոլկան

խարույկի մոր գլխիս արճիճ է թափել:
Այնրեղ իմ կինն է երկար բազմոցին ճաղիյունում
փրփում,
այնրեղ հարսնացուս նստած է ճոճուն մի աթոռակի:
Այնրեղ իմ մայրն է վայ փալիս կրծքին միգում
ակնակուր,
եւ պարուրակին հենված իմ թոռը ավերված
օրի միջով է նայում:

Ես մեռա այնրեղ երեկ կեսօրին,- լսեցի աղոր՝
ունց էր սալարկով երիվարն անցնում
իր լի խոնջությամբ,
լսեցի նսեւ՝ երբ լեռը մտավ,
ունց շիաուժը նրա թափ առավ, հանց քեկզաղոց:

Երյոմենկոն հետետղականորեն զարգացրել է, պայմանականորեն ասած, եւ՝ Օսիպ Մանդելշտամի, եւ՝ Նիկոլայ Գլադկովի ավանդույթները: Եթե առաջին բանաստեղծությունում հիմնական ոճական հնարքը հեզնանքն է, ապա երկրորդում /այստեղ նա ակնհայտորեն ձայնածում է Ի.Ժդանովին/ առկա են բարդ փոխաբերական համակարգ, նոր մակդիրներ, որոնք արտացոլում են 20-րդ դարի մարդու պատկերացումներն աշխարհի մասին: Ընդ որում, հենց Երյոմենկոն է մյուսներից առավել լավ արտացոլել արվեստների այն սինթեզը, որի մասին հիշատակեցինք մեր այս գրության սկզբում:

Ամփոփելով վերոնշյալը եւ ձգտելով ըմբռնել մետամետաֆորիստների ֆենոմենը, կարելի է ենթադրել, որ նրանց ընդհանուր մեթոդի հիմքում ընկած է բարեհնչունությունը, մետաֆորը, անագրամման, լիտոտոան եւ հեզնանքը/ինքնահեզնանքը/: Բոլոր դեպքերում, այդ փոխաբերություններն ու հնարքներն առավել նկատելի են, դրանք նշյալ եւ նրանց մոտ կանգնած մյուս բանաստեղծների /ասենք՝ Ե.Կացյուբայի/ համար հանդիսանում են հիմնարար եւ անկյունաքարային բանարվեստային միջոցներ:

*/հոդվածը տպագրվում է
մասնակի կրճատումներով/*

*1 De La musique avant toute chose/ֆրանս./ - ամենայնի
երաժշտությունը*

Նատայա ԳԱԼԻ

ՄԵՏԱՄԵՏԱՖՈՐԻՍՏՆԵՐԸ

Միանգամից վերապահումով ասեմ, որ մետամետաֆորիստների պոեզիան ինձ թվում է մտացածին, հնարովի: Դա հենց այն դեպքն է, երբ իրականում սկսում ես հասկանալ Ա.Պուշկինի այն ասույթը, որ «պոեզիան պետք է լինի հիմարավուն»:

Բայց եւ այնպես, Ա.Երյոմենկոյի, Ի.Ժդանովի, Ա. Պարչիկովի եւ Կ.Կեդրովի անունները լայնորեն հայտնի էին արդեն անցած դարի 70-80-ական թվականներին... Նրանք իրենց անակնկալ հայտնությամբ խռովել են հասարակական կարծիքը, ընթերցողների մոտ հետաքրքրություն հարուցել հայրենական պոեզիայի հանդեպ: Նրանց գրական գլխավոր դիրքորոշումը, հավանաբար, եղել է էպատաժը: Նման ստեղծագործություններում քնարական հերոսն անհետանում է, տարալուծվում տարբեր տեսանկյուններում, հաճախ՝ կամայական: Սեփական «եսից» մահանջի կեցվածքը մահանջ է անհատականությունից, նշանակում է եւ՝ սեփական Խոսքից: Թեպետ դա երբեմն արվում է բավական սրամտորեն /ինչպես Ա.Երյոմենկոյի մոտ/, բայց դա հենց «արվում է», պատրաստվում է ասես կոնստրուկտորի կողմից:

Հնարավոր է՝ տվյալ պոեզիայի վերաբերյալ մնան տեսակետը հարուցված է իմ անգիտությամբ եւ այդ հեղինակներից ունեցած փոքր հեռավորությամբ: Բայց հո ցայժմ հիշում եմք նշյալ դարի սկզբին տեղ գտած փորձարարություններն ըստ «ДЫР БУЛ ШИЛ» կարգի եւ դրա նմանողությամբ, որոնք պոետական խոսքը դիտարկել են որպես կախարդություն, աստվածների լեզու՝ մատչելի միայն ընտրյալներին: Յանկացած պարագայում ինձ կարեւոր թվաց ի մի բերել, ծայրահեղ դեպքում, այն նյութը, որ վերաբերում է մետամետաֆորիզմին եւ հեղինակներին, որոնք դավանում են այդ «տարօրինակ իզմը»: Եվ թեպետ աշխատանքի արդյունքում մետամետաֆորիզմի վերաբերյալ տեսակետը փոխել չհաջողվեց, այնուամենայնիվ, ես ձգտել եմ զերծ մնալ կանխակալությունից եւ վերոնշյալ պոետների ստեղծագործությունները քննել այդ հոսանքին հարող քննադատների աչքերով:

...Մետամետաֆորիզմը՝ դա ոճական ուղղություն է ռուսական գրականությունում եւ արվեստում, որ սկիզբ է առել 20-րդ դարի 70-ական թվականներին, բայց հանրահայտ դարել 80-ականներին: Այդ ուղղության պոեզիայի ծագումը թվագրվում է 1983-1984-ով, երբ գրեթե միաժամանակ մոսկովյան երկու քննադատ՝ Կ.Կեդրովը եւ Մ. Էպշտեյնը, բարձրաձայնեցին նոր «իզմի» մասին: Ճիշտ է՝ Էպշտեյնը այն կոչել է փոքր-ինչ այլ կերպ՝ մետառեալիզմ:

Խոսելով այդ ուղղության ներկայացուցիչների մասին, որպես կանոն, հիմնականում հիշատակվում են Ա. Երյոմենկոյի, Ի. Ժդանովի, Ա. Պարչիկովի եւ Կ. Կեդրովի անունները /*նրանց հետազայում միացավ Ելենա Կացյուբան-խմբ.*: Իմիջիայլոց, կա նաեւ Ալեքսանդր Չեռնովը, ում անունը չգիտես ինչու չեն հիշատակում, թեւ Կեդրովն ինքը Չեռնովի «Глазomир» գրքի առաջաբանում գրել է. «Սկզբում նրանք չորսն էին՝ Ա. Երյոմենկո, Ի. Ժդանով, Ա. Չեռնով եւ Ա. Պարչիկով: Հետո նրանցից յուրաքանչյուրը թռել է իր ուղղությամբ եւ կորել երկնքում: Ես նրանց եւ իմ պոեզիայի համար մտածել եմ նոր բառ՝ մետամետաֆոր»: Կեդրովի «Սիրո համակարգիչ» պոեմը քննադատ Ս.Ջիմբինովը առաջարկում է դիտարկել որպես մետամետաֆորիզմի գեղարվեստական հանգանակ:

Բայց նոր հոսանքն առավել լիովին հատկանշել է Մ. Էպշտեյնը: Նա այդ ուղղությունն անվանել է մետառեալիզմ եւ հակադրել ոճական այն ուղղությանը, որից մետառեալիզմը սահմանագատվել է՝ կոնցեպտուալիզմից: Էպշտեյնի առավել հայտնի հոդվածներն են «Թեզիսներ մետառեալիզմի եւ կոնցեպտուալիզմի մասին»/1983/ եւ «Ի՞նչ է մետառեալիզմը»/1986/: Մետառեալիզմը, նշում է Էպշտեյնը, ծագել է ռեալիզմի հաղթահարման փորձից: «Տիպային ռեալիզմի հաղթահարումն ընթանում է, ծայրահեղ դեպքում, երկու ուղիով: Արվեստագետների մի մասը ամրապնդում է /եւ խոշորացնում/ իրականության արտաքին, պատրոդական շերտը, մյուսները խախտում են այն: Ոմանք հիպերտրոֆացնում՝ գերաճեցնում են դրանց մետաֆիզիկական խորքը: Մի մասին հատկանշական է հիպերբոլը՝ առկայի խոշորացումը: Մյուսին՝ ՄԵՏԱԲՈՒԼԸ, այլի մեջ տարալուծումը, ցատկը հնարավորի մեջ /մետաբոլ՝ բառա-

ցիորեն նշանակում է գերցատկ, հեռաթռիչք, տեղափոխություն, շրջադարձ/»:

Մետառեալիզմի սկզբնաղբյուրը ոչ թե բանաստեղծական ինչ-որ որոշակի երեսույթ է, այլ համաշխարհային արվեստի ողջ պատմությունը՝ իր հանրագիտարանային սեղմվածքներում եւ քաղվածքներում: Մետաբոլը դա, ըստ էության, բառարանային հողված է, մշակույթի միրոհանրագիտարան՝ մամլված իր բոլոր ժանրերով ու մակարդակներով, որ քեզ լեզվից լեզու է տեղափոխում: Այստեղից՝ ակնհայտ արտահայտված քնարական հերոսի բացակայությունը, որը փոխարինվում է հայեցումների հանրագումարով, հավասարահեռու տեսակետների երկրաչափական տեղով: Մետաֆորի եւ մետաբոլի գանազանության ցուցադրության համար հատվածներ են մեջբերվում Ա.Վոզնեսենսկու եւ Ա.Երյոմենկոյի բանաստեղծություններից.

Ոնց եմ գմբեթները ոսկեչրվում

շինարարական թեթեւ անլառներում,

նարնջագույն լեռը

հառնել է դարարկ անլառներում:

/Ա.Վոզնեսենսկի. «Աշունը Գիլիջանում»/

Մերալուրգիական թավ անլառներում,

ուր քլրոֆիլի սրեղծման գործընթացն է եռում,

պոկվեց փերերը: Աշունն է արդեն աննկար իջել

մերալուրգիական թավ անլառներում:

/Ա.Երյոմենկո/

Առաջին հատվածում Գիլիջանի աշնանային անտառը համեմատվում է եկեղեցու շուրջ ծավալված շինարարական անտառի հետ /անտառը նման է դրանց/: Մետաբոլը՝ դա ամբողջական աշխարհ է, աներկատելի, բայց իր մեջ բացահայտում է բազմաթիվ չափումներ: Բնությունը եւ գործարանը, անտառակերպ կառույցների միջոցով, վերածվում են մեկը մյուսին, որոնք աճում են սեփական անհասանելի օրենքներով. տեխնիկան ունի իր օրգանիկան, եւ միասին դրանք կազմում են մի ամբողջություն, որում ճանաչելիորեն ու սարսափելիորեն միախառնվում

են մետալուրգիական եւ անտառային ուրվագծերը:

Եթե ռեալիզմն ընդամենը իրողություններից մեկի ռեալիզմն է, ապա մետառեալիզմը դա շատ իրողությունների ռեալիզմն է՝ շաղկապված մետաբոլիստական ներհյուսումների անընդհատությամբ: Մետաֆորիզմը խաղում է տեղական իրողության հետ, իսկ մետառեալիզմը ջանում է լրջորեն հասնել այլ իրողության: Մետառեալիզմը դա մետաֆորի ռեալիզմն է՝ որպես կերպափոխություններ, որպես իրականության ըմբռնում իր փոխանցումների եւ վերափոխումների ամբողջ լայնությամբ... Մետաիրական արվեստում յուրաքանչյուր երեսույթ ընկալվում է իբրեւ ինքնակա նպատակ, եւ ոչ թե միջոց մի այլ բանի հասնելու համար:

...Ժղանովի պոեզիայում իրերի առնչությամբ իմաստը որոշ չափով խճողված է: Ժղանովը իր պատկերային համակարգը զարգացրել է՝ դիմելով ժամանակակից իրողություններին /«ջեռուցման համակարգի մարտկոցը» եւն/: Նրա պոեզիան դուրս է գալիս առօրեականության շրջանակներից եւ մուտք գործում այլ իրականություն: Դա տեղի է ունենում բանաստեղծական խոսքի մակարդակում: Բանաստեղծը ձգտում է ձեռք բերել գեղարվեստական նոր լեզու երեսույթների նկարագրության համար, որոնք պարտակված են իրերին հղված սովորական հայացքի մեջ:

Ժղանովի լեզուն նման չէ առօրեականին, նրա բանաստեղծություններում թաքցված են իմաստի զանազան շերտեր, դրանք խաչաձեւվեւն են, միահյուսվում եւ վերափոխվում բանաստեղծական խոսքի, իսկ բանաստեղծությունը, պարզվում է, հագնում է կերպարներով ու մետաֆորներով: Բայց Ի. Ժղանովին չի կարելի ներկա պոետ-մետամետաֆորիստների հետ դնել մի շարքում, որոնք, ինչքան էլ ծանրաբեռնեն մետաֆորը, մշտապես գիտեն արդյունքը՝ հնարավորինս թաքցրած իրենց կողմից: Ժղանովը նախապես երբեք չգիտե արդյունքը: Նա բանաստեղծ-լուսնոտ է՝ իր երազները բարձրաձայն վերապատմող: Նրան բնորոշ չէ բլոկյան «ճանապարհի զգացումը», որ եմթաղում է եւ ժամանակի, եւ պատմության զգացում: Նրա մոտ չկա սկիզբ, միջակայք, ավարտ: Ժղանովի ընթերցած բանաստեղծություններում առկա է ինչ-որ ինքնիրեն առաջ մղող սկզբնաղբյուրի անվիճելի ինքնաբավություն, որ սաստկանում է նա-

ԿԱՄՈՒՐՋՆԵՐԻ ԽՈՒՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

Եւ նրանով, որ նա բանաստեղծութիւնները կարդում է ոչ թե արտաքնահասցե՝ դիմելով լսարանին, ինչպես դա արդարացված կլինէր տրամաբանորեն, այլ՝ ներքնահղմամբ, դէպի իր ներսը: Ամենն այդ ասես տեղի է ունեցել իր ներսում, եւ նա հետեւելով դրանց զարգացմանը սեփական ներաշխարհում, բառերի լուսնոտային սոսափյունով վկայում է կատարվածը:

*Պահածոյի դանակով խոր վնասված ու բացապարզվող
երկիրք, վերից ներսում է ծաղկե դարարկ ռումբեր,
վառ կիսալուսինը ծաղկաքմբին ընկած է սիրոցի պես:
Իսկ վարդի թուփը՝ ծագելով սեղանի կլորավուն ծայրին,
ցնցվում է բրոնխիտով եւ նիկոտինի աղ ցիրուցանում -
շողարաշակելով ռենդգենի սարսուռ սեւ նեգաթիվին:*

*Դիմացս նստած ամեն ոք ունի նման կերպարանք,
հարկապես թանձր պորպֆեյնի խոշոր բաժակից հետո,
ծխախոտով զույգ՝ փրամվաշի զնգուն թախիծով նայող,
այդպիսին կթվամ նրան, ով որ ինչ նկարի անդող:
Եվ որ դեմքը չէ սուզված փիեզերքում, ջրապտույրն է այլ
ներքաշված խուլ ու հարմարավետ ճահճում:*

*Սրճարանի բյուրեղ ծխում քանդակված կապույր
մի պուրակ,
Ապօրինի գետեր՝ ճնշված ջեռուցման ջեռ գարեջրից,
ուր մարտկոցների չուգունն կրկներգով փանում են
անկանգ
խուլ Օրփեոսին, եւ Օրփեոսը թվում է հարքած:*

*/«Ջեռուցման համակարգի մարտկոցի
ռապտոդիան» բանաստեղծությունից/*

«Իվանը ասես Նավիի հակառակ երեսն է», - նրա մասին գրում է քննադատ Դ.Բավիլսկին: Ժղանովի բանաստեղծությունը փշոտ է եւ կոշտ; Չնայած դրան, որ նրա բանաստեղծությունների ներսում անդադար թափվում են հրեշտակներ ու տեղումներ, ինքը նման է գեղագրի, որ հղկված ասեղով ավելի փա-

փուկ նյութերի վրա փորագրում է պատկերներ՝ գծված մանրանկարչորեն: Ընդ որում, նրա բանաստեղծություններում չկան որեւէ առանձնահատուկ գերբնականություն եւ այլակեցություն, գործնականում նրա բոլոր տեքստերը ամուր կանգնած են հողին եւ իրենց արմատներով խորացած են այդ հողի մեջ: Բայց դրանցում կան խորհրդավորություն, ամենահասարակի խորհրդավորություն, չհորինված գոյականներ՝ հող, տուն, սեր: Եվ մշտապես ալիքվում է ինչ-որ համընդհանուր մեղքի զգացում,- կարելի է հավաքել մեղավոր ճպտուների մի ամբողջ դեզ, որոնք առկայծում են ժղանովյան շատ տեքստերի անկյուններում:

Պատասխանելով հարցին՝ «Ինչո՞ւմ է Ձեր անհասկանալիությունը», Ժղանովը ասել է. «Կարծում եմ՝ այնպիսի հասկացությունների համակցման առեղծվածն է, ինչպիսիք են կանոնը, էլիպսիսը /իմա՝ ակնհայտ ըմբռնողության թույլատրումը/ եւ դրվագը: Հիմա, երբ ընդհանուր կանոնը ձեռքբերված չէ, դժվար է հասկանալ, թե որ կանոնում ես դու էլիպսիս արել: Ես բաց եմ թողնում այն, ինչն արդեն գտնվում է բզկտվող մշակույթի կարծրատիպի մեջ»:

*Եվ երբ ի հաճույս անթիվ քմայքների
շողկապվել ուզես ինչ-որ տենչանքի,
բացելով ճամփան՝ կանխատեսողի լույս շավիղների,
/ասես Հերակլեսի սիրանքն Անթեյին
վերագրվել է նրա համար, որ խնդրության պահին
կտրվես հողից եւ թռչես երկինք/
այնժամ մերձիմուր կտեսնես, զարմանքով
սրապես դարձած, ինչ չկա շուրջդ
եւ մոտակայքում, եւ այն, որ այնպես խոցուրել է քեզ:
Կլռահես՝ որքան խոր-ահավոր է վիհը կանոնի:
Պարկերագրման կեր ես՝ վախի մեջ պիկո
շրջանակված,
դու՝ ուղղիչ սարսափ անհյուրընկալ ուժի:
/«Մարգարեներ» քանաստեղծությունից/*

...Ա.Պարչիկովի /եւ Իլյա Կուտիկի/ ոճի առնչությամբ տեղին է առաջադրել նոր եզրույթ՝ презентализм -«поэзия присутвия - «ներկայության պոեզիա»: Առնչակցելով ֆու-

տուրիզմի ավանդույթներին՝ արդիականության, իրերի տեխնիկական պլաստիկայի հանդեպ իր շեշտված հակվածությամբ, պրեզենտալիզմը գերծ է նրա սոցիալ-գեղագիտական մարտաշնչությունից եւ ուտոպիականությունից, ուղղված է ոչ թե ասպագային, այլ հավերժ ներկային, տվյալ պահին՝ որպես այդպիսին: Պոետական մոնիզմի /իրերի եւ իմաստի միախառնման/ եւ դուալիզմի /դրանց տարանջատվածության/ ծայրահեղությունների միջեւ այստեղ պատկերագծվում է իրականության հանդեպ հաստուկ, ֆենոմենոլոգիական մոտեցումը: Պրեզենտալիզմը հաստատում է իրերի ներկայությունն ինքնին, դրա տեսանելությունը, շոշափելիությունը եւ նման կարգի բաներ, որպես դրա իմաստավորության անհրաժեշտ ու բավարար պայման: Պոետական ստեղծագործությունն արարվում է որպես իրի նկատմամբ տարբեր հայացքների, դրանց ընկալման ու նկարագրության եղանակների հաջորդականություն, որոնք ամբողջության մեջ բացահայտում են իրի սեփական էությունը: Իրը շաղկապված չէ գաղափարի հետ եւ չի հակադրվում նրան, եւ այն ինքնին գաղափար է:

*Դարչնե շուրթերով, կաղնեսադարթի պես խշշուն
մազերով,
նրա ակնոցները, նախ, մզացան դանդաղ,
մերմակակաթով ողողվեցին ապա,
ուր սիրահարները խաչաձեւվում են իրենց քթերով,
ուր ուղղաթիռն է ծխահար շարժվում՝ չհիշելով գոնե
մեկին սիրոժար:*

*Ես գերանից թռա եւ խաշխաշի մարգում ծանր
տրապալվեցի՝
կրակմարիչ, դանակ նրան նվիրելու թաքուն
ցանկությամբ:
Ոնց շեմը սողալով հաբոող խեցգեպիկներ՝
երկու հավակնորդուհի մենամարտի ելան:*

*Լուսավոր ու կորսվող անվանումներ հին՝
ճանկռված՝ դպրոցական նստարանի նման,*

*երբ ես մայրցամաք եմ տեսնում Շոքրլանդիայի
Եւ Նորվեգիայի միջեւ՝ քարտեզում ցայսօր չգծված:*

*Դա թորած ջրի, սպիտակ աղմուկի մայրցամաքն է, ուր
չկա որ ջրվեժ, ոչ կրակ ու լիճ:
Մենամարտողները Ուլյալյումին գոնե վկա վերցնեին:
Ավադ, ինքնասպանությունը փախչում է ինչնից:
/«Լուսնորը»/*

Պարշիկովի պոեզիայի գլխավոր խնդիրը ձեռնարկի մակարդակի վրա՝ դա տեսադաշտի, տեսողականության խնդիրն է: Պարշիկովին դուր է գալիս իրեն Գուլիվեր գգալ: Խաղալով մասշտաբներով՝ նա փոխնիփոխ ընկնում է մերթ գաճաճների երկիրը, մերթ՝ հսկաների: Հաճախ՝ մի քառատողի սահմաններում: Պարշիկովն ինքը հաճախ է խոսում լարվածության մասին, որը ծնվում է հապաղումից, միմուս-շարժումից, աստիճանական դադարից:

*Ես զենքը թաքցրի, անջարեցի կապը եւ շրջվեցի դեպի
Տարանցման հովիտ:*

*Մնաս բարով, ծիծաղելի իմ առափնյակ:
Ի՞նչ եմ ես փնտրել...*

*Չեմ սսի Ալբորֆենն ու Դարիոն: Հեղացույց հայելում
ազոսվն է կաղում, երեւին է տալիս շնագայլը ծեր:*

*Լեռներում հովիտը պղպջում էր՝ ասես
զինադադարների հպվածք լիներ:*

*Մեղուն՝ գառիվերին, ցածում՝ գլադիատորական
դպրոցների բաց հրաչգարանն է:*

*Ենթակայանների ապակիներն են եւ
խողովակաշարերը՝ հարկ հարկի վրա:*

*Եվ նավթագործների սրվերներով լեցուն
վերելակները կաթասն են ծածկել:*

*Հանց էլեկտրոնային երկու խուճում ոլորք,
նկատելով միմյանց՝*

ի փոխ անհեղացան ազոսվների երկու սրվերները,

*սպա՝ շնագայլը ծեր,
ունց էլեկտրոնային երկու ցուցանիշ, որ դողդողալով
մաքրում են համառ մանրամասները:
Հովիւրն, հակառակը, արձակվում է՝ նման
օդապարանի:*

*Եվ շրջանի ամեն տեղամաս ճշտիվ մեղսագրված է ու
նշագրված,
նա դարարկ է եղել, եւ առավելս՝ դարարկությունների
հրաշալի կարգով,
ունց խորանարդիկ՝ միշտ վեցի վրա, կռահումն է հուշել
մնացյալ այն հիևզ մակարդակների
կեղծության մասին:
/ «Տարանցման հովիւր» քանասրեղծությունից/*

... Թեպետ Ա. Երյոմենկոն հարում է մետառեալիստների խմբին, նա միջանկյալ դիրք է զբաղեցնում մետառեալիստների եւ կոնցեպտուալիստների միջեւ. Նա բառերով ստեղծում է առարկայական հատուկ իրականություն եւ միաժամանակ հեզնաբար ավիրում այն: Բարձրի եւ ցածրի միջեւ մատնանշվող միջանկյալ դիրքը գրավում է տեխնիկայի եւ գիտության աշխարհը, Երյոմենկոն դիմում է հենց դրա եզրաբանությանը՝ իր տեսքերը կազմավորելով տարատեսակության ամենատարբեր շերտերից: Մեջբերումներն երկայնաձգում են տեսքերը՝ կարծես թե այն պաշտպանելով կողմնակիներից:

Մեջբերումների հետ ձեռնածությունն ինքնին բավական վտանգավոր է. դրսից նեմուծվածը, եթե անգամ այն օրգանապես տեղին է, ներգծվելով տեսքի կառուցվածքին, իր հետեւից քարշում է այլ տեսքերի ճայներն ու հոտերը: Մեջբերումն իմաստաբանական հանգի տեսակ է, քանի որ այն ոչ միայն կապակցում է տարբեր ավեր, այլեւ ուշադրություն է սեւեռում իր իմաստային թանձրուկների վրա: Հանգը վերջնական մեջբերման ենթատեսակ է. Երյոմենկոն առաջինն է մտնում պոստ-մոդեռնի ջուրը, տարալուծվում մեջբերումների մեջ եւ օգտագործում պատրաստի կառույցահատվածներ: Նրա բանաստղծությունը կեղծագործում է կյանքը:

Անքնություն: Երևաբեմ Հոմերոսը գնաց:
Չիսնի սրանսներով լի եմ կիսով չափ:
Աշխարհները՝ հանց նագանի համակարգ՝
մեքենայի պես աստ գործող հայրակ:

Յոթ շրջանի է քմբուկը կիսված,
բոլորին՝ արված անել յոթ անգամ,
ամեն ռասայի՝ ոռնոցի դրոշմ,
հասցնել միևնույն լույս - ինքնասպանություն:

Պոետի խոսքով՝ «հաչոց ռետլվերի»
/նշեմ լուսանցքում՝ հաչել եմ ինքզինք/,
քաղաք-այգին, թե հանդերձյալ դրախտ
մտնում եմք, ըստ մեզ՝ հանց Փոքր Հաչան:
49 սրանս եւ պարասիսան մի սուր,
խսկ սա երկհատորյա մեկնություններ ունի:
հասկացա՝ մարդը իջնում է հանց լույս,
եւ ամեն աշխարհ կրակոց է մի:

49 սրանս եւ մի խոցում դառն,-
ու՞ր եք լողում դուք, Հեղինե՞ն դեպի...
Ուր էլ որ նայեք՝ փեշերն են նրա,
նրա ծունկն է ցից՝ ամեն անյունից:

Ամեն ինչ պրկված է նրա բախտով չար,
ուր էլ որ նայես՝ փեշերն են նրա:
Ամեն գրույցի վերջն է Հեղինեն՝
ունց սեռը փոխած պոետն է ասել:

Բայց Բուդդան ճիշտ է՝ միշտ հնար կա աստ,
ոչ ոք չի փախչի պարենադարձից:
Ես անգիր գիրեմ 49 սրանս,
պորպվեյն «777»-ի հետ չեմ շփոթի այն:
Սրիխը թե չլինի, հնար ունի լավ
ամեն մեկը: Բայց վերանում է այն սուլոցով բարկ,
եւ 220 վոլտը, 49 սրանսը,
եւ անգամ Բաքվի 26 կոմիսարք...

Պարբերական մամուլում Երյոմենկոն հրապարակվել է սկսել 1986-ին, առաջին գիրքը լույս է տեսել 1990-ին: 1990-ականներին բանաստեղծություններ գրեթե չի գրել, սակայն ամբողջ տասնամյակի ընթացքում նա ընդունվել է որպես գրական գործընթացի ակտիվ մասնակից, ինչը մեծավ մասամբ բացատրվում է նրա ինտերտեքստային, հղումային բանաստեղծական արվեստը ընդօրինակողների մեծաքանակ հայտնությամբ, որոնցից առավել հանրաճանաչություն է ձեռք բերել Թիմուր Կիբիրովը: Երյոմենկոյի քնարական հերոսը մարդ է, ով սրությամբ ընկալում է ժամանակակից աշխարհի հարստությունն ու գեղեցկությունը, ունակ՝ միասնականորեն տեսնելու կենսությունն ու տեխնոլոգիան:

*Պրոպեղերը՝ մրգաջրի հսկց կորիզ,
մեկաքսաշոր պարառություն՝ ունկերում:
Հայրակն անցավ: Հավերժական շախն է ուր՝
ինքզինք՝ ասես հավերժական մի շարժիչ:*

Նման միասնականության մեջ են Երյոմենկոյի աշխարհում գոյակցում բնությունն ու գրական մշակույթը. «Պերեդելիկն» բանաստեղծության մեջ բնանկարն անբաժանելի է բանաստեղծական շատ քաղվածքներից եւ աղոտ վերնուշներից ու արձագանքներից, որոնք վերաիմաստավորվել են ողբերգական, հեզնանքի նշանի ներքո:

*Անչրե է մաղվում... Լռություն է հեղզ
շրաք-բնակարանում ծեր պարրիարքի,
իսկ անգլիական պուրակի մեջտեղ
Վեներան է չիզ: Առանց վարրիքի:*

.....

*Ամառանցում խոնավ է ու խառն:
Կերոսինի բույր-հոտն է ռունգերիդ:
Անչրե է մաղվում... Քնած են որդիք
օղի ու կոնյակ կոնծելուց մի լավ:*

*Խաչերից փարփամ թռչում են կորմեջք
ագռավները սեւ ու գաղպնակորով:*

*Եվ գիշեր ու փիվ գիտնականի պես
Պաստենռնակն է աստ քայլում շրջանով:*

*Աջից անտառն է՝ սպիտակ, ցանցի պես:
Չախից զանգվածն է շիրմաքարերի:
Շունն է փաք ոռնում, եւ Ֆեդիկը խեղճ
սակված նստել է կեչու ճյուղերին:
... Այսպեղ խնցի ոսկի գարեջուր՝
մարմնավորելով մահը, ոչ՝ կսկիծ,
բայց ինչ-որ մեկը մեկնված ձեռքիս
սեւ քար է դրել... ու մաղձի փշուր:*

*Խաղում է քամին, փեղկերն են զարնվում:
Իսկ կայմը ծովում եւ ճռռում է մառ:
Իսկ գիշերները Սյրալինն է շրջում:-
Վնասակար է հյուսիսն ինչ համար:*

... Բռնկվելով եւ վառվելով պոեզիայում, մետառեալիզմը մշտապես խթանել է մյուս ժանրերի՝ արձակի, խոհագրության, գեղարվեստական քննադատության զարգացումը: «Միանգամից պարզ դարձավ,- իր «Երեք աղբյուր, մետառեալիզմի երեք բաղադրամասերը» էսսեում վերհիշում է Մարկ Շատունովսկին,- որ յուրաքանչյուր ոք, ինչպես այդ մետաֆորիստները, հենց փորձի սուզվել սովորել մինչեւ սեփական Ես-ի խորքը, կարող է խորանալ մինչեւ ունիվերսալ համաշխարհային օվկիանոսի հատակը եւ այնտեղից, նրանց պես, հանել սեփական նշխարները: Ի ցույց է հանվել ակնհայտ արդյունավետ եղանակ, թե ինչպես, պահպանելով սեփական անհատականությունը, կարելի է ձեռք բերել նաեւ ընդհանրականություն: Դա իսկական հայտնագործություն էր»:

/հոդվածը տպագրվում է կրճատումներով/

Կոնստանտին ԿԵՂԻՐՈՎ

ՀՐԵՇՏԱԿԱՅԻՆ ՊՈՒԷՏԻԿԱ

/հատված «Մետամետաֆոր» գրքից/

Աստղերի համն ու բույրը ես զգացել եմ մանկուց: Քաղցր, դառնավուն Սիրիուսը, կարմրա-կապույտ, թթվահամ Կասսիոպեն եւ Մեծ Արջից տարածվող օժանային ալիքը: Մայրիկս ինձ աստղահաշվորդ է անվանել, բայց միաժամանակ ես նվագավար էի: Լսելով պատի սեւ ափսեից սփռվող ցանկացած երաժշտություն, ես տեղնուտեղը սկսում էի նվագավարել: Ես չէի տարբերում մեղեդին, վարում էի ինչ-որ աղմուկ ու դրդոց:

Աստղերի երգչախումբը ինձ համար վերացական հասկացություն չէ, այլ միանգամայն լսելի հնչողություն: Այն վաղուց վերածվել է իմ բանաստեղծություններին: Եթե ես նվագավարեի իմ բանաստեղծության երաժշտությունը, ապա վաղուց կերպափոխված կլինեի հարյուրածեռ Շիվային: Հազարաշորք եւ հազարաչ երկինքը համբուրում էր ինձ իր լույսով եւ փաղաքշում էր աստղերի թարթիչներով: Ճիշտ չէ, որ Դրախտը անտեսանելի է, հառեք աչքը վերեւ՝ երկինք, եւ այն ձեր առջեւ է: Ֆլամարինոն հաստատել է, որ եթե աստղաերկինքը տեսանելի լիներ Երկրի սուկ մի վայրում, այնտեղ կփութային միլիոնավոր ուխտյալներ:

Բայց առավել մեծ խոնարհման արժանի է անտեսանելի երկինքը, որ հայտնագործել է Ալբերտ Էյնշտեյնը: Որքան էլ սարսափելի լիներ 20-րդ դարը, այն բացահայտել եւ գիտությանը մատչելի է դարձրել տիեզերքի այնկողմնային աշխարհը: Սլանալ լույսի արագությամբ՝ նշանակում է աշխարհը տեսնել Հրեշտակների աչքերով: Մեծն Ալբերտի հրեշտակային լուսատեսությունը՝ դա ժամանակակից գեղանկարչությունն է եւ մետամետաֆորը պոեզիայում: Ոչ մի եկեղեցի ինձ համար չի բացահայտել այնքան, որքան զգայատեսել եմ Լոբաչեսկին եւ Էյնշտեյնը: Յավոք, ֆիզիկոսներն ու մաթեմատիկոսները Դրախտի մասին խոսում են դժոխքի լեզվով: Էյնշտեյնին դրախտի լեզվի փոխադրելը առաջին անգամ փորձել է Պավել Ֆլորենսկին «Երկրաչափական գեղժարարություններ» գրքում: Այնուհան-

դերձ, ոչ մի գրքում ես չգտա ամենայն արարչագործության այն անսահման մտերմիկ աշխարհը, որը հատուկ է ինձ ծննդյան օրից: «Պոետի եւ մուսայի միջեւ առկա է արեւային ձգափոկ», - ասել է Ալեքսեյ Պարչիկովը: Ձգափոկ քո եւ տիեզերքի միջեւ, իսկ առավել ստույգ՝ քո եւ տիեզերքի միջեւ մրկող քաղցր ներքաշումը քեզ այլաշխարհների մեջ եւ առավել քաղցր ներքաշումը բոլոր աշխարհների՝ քո մեջ: Եվ ոչ առանձին ազդակով, այլ ամբողջ ներքին ու արտաքին, ավելի ճիշտ՝ ներքնա-արտաքին միացյալ քո գոյությամբ:

Իմ աշխարհը չի բաժանվում ներքինի ու արտաքինի, տիեզերքի ու մարմնի, ոգու եւ նյութի: Նյութը ոգեղեն է, իսկ ոգին՝ մարմնավոր: Կյանքը հագեցած է մահվան ներկայությամբ, իսկ մահը եռում է կյանքով: Այր ու կին միաձույլ գոյություն են՝ տարանջատված միայն արտաքնապես: Նույն մաքրությամբ արտաքնապես ենք մենք տարանջատված աստղային երկնքից:

«Աստղերը իմ աղիներն են», - ինձ ասել է Անդրյուշա Վրադի սանիկս, երբ նա 6 տարեկան էր: 7 տարեկանում այդ մասին նա մահացու կերպով մոռացել էր: Իմ աստղային հիշողությունը կարկառվում է մինչեւ ծննդյանս պահը, երբ քաղցր ձգափոկը քարշել է ինձ ներկա աշխարհի ձգողական տարածության միջով: Եվ պահ է եղել, երբ ներքին՝ մայրական եւ իմ արտաքին աշխարհի միջեւ սահմաններ չեն ձգվել: Հավանաբար, դա եղել է միասնական մի աշխարհ մինչեւ պորտս կտրվելը: Այդ կտրվածքի վնասվածքն այնքան մեծ էր, որ ես համառորեն չէի ուզում ապրել, մինչեւ իմաստուն բժշկուհին իմ բերանին չէր մոտեցրել ստերլետ ձկան խռիկով գրպալը:

Թե ինչ հնարով էր հաջողվել ստերլետ հայթայթել 42 թվի Ռիբինսկում, անդադար ռմբակոծությունների տակ, դա մեծ գաղտնիք է: Հետագայում ես իմացա, որ ռիբինսկյան անտառներում, 18-րդ դարում իմ նախնի Չելիշեւներից մեկը հիմնել է Ռոզենկրեյցերների մենաստանը, եւ նա հրամանատարն էր ամբողջ հրետանու: Բացի դրանից, իմ ծննդյան տարում, 1942-ին, Ռիբինսկում վախճանվել է աստղերի ծածկագրագերծող ինստիտուտայ Նիկոլայ Մորոզովը: Երեւի ինձ էր միացել նրա հոգին, եւ ես ողջ կյանքումս եղա «աստղահաշվորդ»:

Ջարմանալի է, որ Աստվածաշնչում Մորոզովը տեսել էր մի-

այն մոլորակներ ու աստղեր եւ ամենեւին չի նկատել համաստեղությունները: Հեքիաթների հետագոտող Աֆանասսեի պես նա համաստեղությունների մասնակի նկարագրությունը ամպածեների տեղ է ընդունել: Համաստեղությունների հանդեպ այդ կուրությունը բավական բնութագրական է այսպես կոչված արեւային դպրոցի ներկայացուցիչների համար: 70-ական թվականներին Մեծ Օրդինկայի տաճարում եւ լսել եմ արքեպիսկոպոս Կիպրիանիի քարոզը: Տոնվում էր Կազանյան Աստվածածնի օրը: «Հրաշագործ սրբապատկերը ներկայումս կորսված է կամ գաղտնի պահվում է Ամերիկայում: Բայց նայեք աստղալից երկնքին եւ ահա Նա Ձեր առջեւ է»: Մեծն Վասիլին հաստատել է, որ ճիշտ չեն նրանք, ովքեր պնդում են՝ իբր Քրիստոսի դեմքը մարդկանցից թաքցված է մինչեւ երկրորդ գալուստ: Արեւը մի՞թե Փրկչի դեմքը չէ: Սի այլ տեղ նա ասում է, որ արեւը դա Քրիստոսի սիրտն է: Կասսիոպեի համաստեղության ուրվագծերը հստակորեն նշմարվում են Օդիզիտրիի պատկերում, եւ դրանք օրինությամբ տարածվում են նաեւ Աստվածածնի կերպարում:

Միայն կույրը չի տարբերի Օրինոն համաստեղությունը լայնաթիկունք Օզիրիսի կերպագծերում: Միեւնույն ժամանակ, մասնաբաժանված Օզիրիսն ու Դիոնիսոսը - այդ Լուսինն է փուլային համընկնմամբ, եւ միաժամանակ, այդ Արեւմուտքում մայր մտնող եւ Արեւելքում ծագող արեւն է: «Դու հենց արեւն ես, արեւը, որ մեկ-մեկ անցնում է», - այսպես է երգվում Քրիստոսի տանջանքների մասին հիշատակություններում: Օզիրիսի եւ Դիոնիսոսի պառակտումը հիշեցնում է Հիսուսի հագուստի ծվատման դրվագը: «Շուրջառս է պատառոտուն եւ վիճակ է նետված իմ հագուստի համար»: Քրիստոսի անկար քիտոնը՝ դա նաեւ ողջ աստղային երկինքն է գլխավերեւում: Այն եւ Իզիդայի աստղային ծածկոցն է: «Հագած շուրջառո լուսն՝ մերկ կանգնած եւ դատաստանին»: Բայց երկինքը Քրիստոսի լոկ շուրջառը չէ, այն եւ տիեզերամարդ Ադամ Կադմոնի մաշկն է:

Յուրաքանչյուր մարդու ձեռնափում հստակ դրոշմված է Կասսիոպեի համաստեղությունը եւ այն հատող Ծիր-Կաթինը:

Ներշնչեք խունկը անասհման է այն

Ներշնչում՝ եւ դու լուսամուտի խորքն ես

Մի անգամ նայեցի շեռնափիս ունայն
Հեծյալ ու նժույզ այնպեղ րեսսս ես
Հեծյալը նեյրեց նիզակը բախարի
Եվ կյանքի գիծը չգվեց դեպ գեկիթ
Եվ սրբի գիծը չգվեց ներսը իմ
Երջանկության գիծը չգվում է անդին
Ոնց Կույսի րեզը Օռլեանից վեր
Ոնց Գողգոթային րեզը հռոմեացու
Այդպես հայացքն իմ Ժաննային խոցեց
Հոյոգրաֆիայի բռնկումով սուր
Տեսնում եմ Ժաննասն զրահն է մրնում
Խաղապրունը լայն ասրդախաղերի
Թափավազք - րեզը սուրաց մարտաշունչ
Թռիչք - գեկիթը խոցվեց նադիրից

Թե պարսպի մեջ ասրեի հանց Տեր
Ես այն ինչանով լի կլցնեի
Բայց Տերը մերկ է առանց հագուարի
Հագուարը նրա րաճարն է լուսեղ

Պրովանսն ու Ռեյմսը երես թողնելով
Ժաննայի րեզն է սուրում անվթար
Մի վառ չվերթով
Այդպես Բայրոնը լքելով Անգլիան
Հին հույնի նման լողաց Հելլադա
Մարդը մարդուն աննահ Հրեշտակ է
Հրեշտակն Հրեշտակին՝ մարդ

ԿՈՆՍՏԱՆՏԻՆ ԿԵԳՐՈՎ

Սիրո համակարգիչ.....	9
ԴՕՕԱ.....	15
«Թափանցիկ շղարշով թռչում եմ հանց թիթեռ».....	17
«Սետամետաֆոր».....	19
«Գառուդի եւ հեռաստանի միջեւ ընկած բացատներով».....	20
Թիթեռի նվազավարը.....	21
Աթոռը.....	22
Սպինոզայի աղամանդը.....	23
Աստժո հիերոգլիֆը.....	25
«Իմ տանը».....	26
Աերողար.....	27
«Քո սիրտը».....	28
«Չվող թռչունը».....	29
«Եռուն կրքերն արդեն բարձրակետին են».....	30
Կալվինը.....	31
Շուրթերի երկխոսությունը.....	32
Ստվերային ծիածան.....	33
Թիթեռի աստվածաշունչը.....	35
Համլետը իժորյան մենաստանում.....	36
Ծովահարսերի հավքը.....	38
Լերմոնտաժամ.....	40
Ուլիսը եւ Նավգիկեն.....	42
Նոր լսուկոն.....	45
«Աղոթքը դա նավ է».....	47
Մաժինոյի գիծը.....	48
Հարավի քերովբեն.....	49
Խնձորը.....	51
«Բյուր անգամ կարելի է կրկնել.....	52
«Երկիրը թռչում է».....	53
Ծովի թանաքամանը.....	54
Դեկարտի հողմերը.....	55
Վերամարմնավորում.....	57
Հրաշասարյակ.....	58
Հոգու բանաձեւը.....	59
Կամուրջների ապստամբությունը.....	61
«Ներշնչեք խունկը անասհման է այն».....	63
Անեզր.....	65

ԵԼԵՆԱ ԿԱՅՅՈՒՔԱԸ

Կրակի մարդիկ.....	73
Դիմակը.....	74
Մոմը.....	76
Ուղի.....	77
Գ-նդակը.....	78
Քնքանքի դպրոց.....	79
Այգեպանուհին.....	80
Նզովք կարմիրով.....	82
Հանգը.....	83
Գ-իշերային անցում.....	84
Մանեկենի հարցաթերթը.....	85
Աղբանոցում փոխարինվողներ չկան.....	86
Լուրը.....	87
Թատրոնախոս.....	88
«Կյանքը նշանակված է մի վարդով միայն».....	89
«Նախ իր ծնունդը կերպարն ապրում էր».....	90
Քարեր, կամ մարդիկ.....	91
Սանդուղք.....	95
Ճյուղ.....	97
Երբ.....	102
Լուսնի վկայությունը.....	103
Հրեշտակի օրագիրը.....	104
«Գ-նայի ու գնայի ուր աչքս կտրում է».....	105
«Մի՞թե ամեն ինչ կավարտվի այսպես».....	106
«Ստեղծների վրա սիրո մասին մեկը».....	107
«Մի օր ասել եմ ես քեզ.....	108
«Ես կապված եմ քեզ».....	109
«Ես մնում եմ: Հայելուց դուրս».....	110
Սիրահար ձկները.....	111
Ամպրոպ.....	112
Զգեստը.....	114

ԱԼԵՔՍԵՅ ՊԱՐՇՉԻԿՈՎ

Նախերգանք.....	119
Ուժ.....	121
Փախուստ-2.....	123
Ցուցարարների շները.....	124
Սանդղիկ.....	126
Լուսանկար «Ընտրանքի» համար.....	128
Լուսանկարիչը կինոհրապարակում.....	129

Հեռակայություն.....	131
Անմահը.....	134
Երբ.....	135
Ողջը այդպես էլ կա.....	136
Ազարակում: Կալիֆորնիա.....	137
Հընթացս լեռներում.....	138
Տիպ: Հոկտեմբեր.....	139
Սան-Ֆրանցիսկոյի առափնյա հանրախանութը.....	140
Էքսկուրսիա.....	142
Ես ուրացվում եմ կապիկներից.....	143
Օ, այգին ընկերներիս.....	144
1971 թիվ.....	145
Երկու գրիմարարուհի.....	147
Լոքո.....	148
Ապակե աշտարակներ.....	149
Արձաններ.....	152
Ամայուտ.....	153
Եղերերգ.....	154
Թռչնակը.....	155
Պոետը եւ մուսան.....	156
Իրական պատմեչը.....	157
Ես չեմ ըմբռնում քո ընտրությունը.....	158
Ածելին վայրագ փայլում է լոգարանում.....	159
Ես քեզ բաց թողի կույր գայլի հանգույն.....	160
Դիրիժաբլներ.....	161
Լուսնոտություն.....	166
Ռումֆիուս.....	169
Ճանապարհ.....	171
Երագ.....	172
Երկրաշարժ սրճարանում.....	173
Խուսավարումներ.....	174
Տարանցման հովիտ.....	176

ԱԼԵՔՍԱՆԳԻ ԵՐՅՈՄԵՆԿՈ

«Ձեռքերը՝ արմունկով թեորեմից ներս».....	180
«Ամպրոպաճեղքերին համընկնելով».....	181
«Չույզվում-պարում եմ եւ սողում պատից».....	182
«Թեժ արեգակի եւ լուցկու միջեւ».....	183
Անհայտ գինվորի հիշատակին.....	185
«Մանդելշտամի հետ խմել եմ Կուրսկում».....	186
«Անքնություն: Ետնաբեմ Հոմերոսը գնաց».....	187

Գողական սոնետ.....	189
Անհանգ սոնետ.....	190
Երեկոյան սոնետ.....	191
«Բարի եմ, գեղեցիկ ու լավ».....	192
Տոնավաճառ.....	194
«Փայտի երեկո».....	195
«Պատուհանից դեմ».....	196
«Երեկոների թանձր լուծույթում».....	197
«Ռացիան երագի, Ֆերմոպիլների հույները նաեւ».....	198
«Վառվելով, սպիրտը՝ ոնց պիտներուի».....	199
«Անդրդվելի են չափերը հոգու».....	200
«Եվ Շուբերտն է ջրին, եւ Պուշկինն է սետվ».....	201
Պարզունակ խոհեր.....	202
«Երանելի ու օրինյալ կիրակի».....	205
«Կերոսինի նման բռնկվում է դյուրին».....	206
Հոքու-1.....	207
Հոքու-2.....	208
«Գիշերն այս տաք է, ինչպես ռադիատոր».....	209
«Ցուցափայտը մղվում է հեռուները դեպի».....	210
«Նկատել եմ՝ ինչքան էլ խմում եմ».....	211
«Փոխզնդապետը ինքնաթիռ նստեց».....	212
Ձմեռայինի գրոհը.....	213
«Երբ բախտաբերի ծածկագիրն է ճեղքվում».....	214
Հայացքի երկարության հարցի առիթով.....	215
«Չճանաչված թռչող դու օբյեկտ».....	216
«Հորիզոնական երկիր».....	217
Տխուր կանխատեսում՝ ընկերոջս.....	218
Պերեդելկինո.....	219
«Հիվանդասենյակի ցուրտը սոսկալի».....	221
«Նա մագլցեց ու,- օրը երկուշաբթի».....	222
«Գարունը Սարատովում նման է Օդերի».....	223
«Անհանգիստ լուսին».....	224
«Երբ իշխանները երկրի վրաց».....	225
«Անձրեւի շեղակի վահանով».....	226
«Անտառի ապակե-դատարկ ուրվագիծն է այնտեղ».....	227

ԻՎԱՆ ԺՎԱՆՈՎ

Հորս դիմանկարը.....	233
Սկրտություն.....	234
Ձայնակարգություն.....	236
Հուդայի լացը.....	238
«Երբ զարկված թռչունը մեռնում է՝ սրտում».....	239

«Ջուրը աչքերում չի սուզվում - թախծի նշան է».....	240
Աշուն.....	241
«Գիշերը եկավ».....	242
«Ուղղաբերձ գետը անձրեւի».....	243
Հայացք.....	244
Հայելիներն են նվաղում.....	245
Դիմանկար.....	246
«Անտառաշենին կանգնած ես մենակ».....	248
«Հոգին կգարթնի եւ այն ժամանակ».....	249
«Չեն ընտրում նման գիշերը».....	250
«Երբ պարզ չէ հանցանքը».....	251
«Վառվում է սիրտը լուռ, աշնան հոգով».....	253
«Անցորդը».....	254
«Դատարկ սայլն արդեն ետեւում մնաց».....	255
Սրճարան.....	256
Աղոթյալը.....	258
«Ծովը, որ սեղմված է թռչնոց կտուցներում».....	259
«Կթափանցի շողը պարապի մեջ սեւ».....	260
«Փորձիր ասել ինձ, որ ես ուրու եմ».....	261
Ուր է քառասունը քառասունի.....	263
«Քարը լողում է հողում».....	265
Այլակերպություն.....	266
«Թե հավք է - ապա ճախրի ստվեր կա».....	267
«Չմանրվող տիրության գոտի».....	268
Կրնկաբաց դռներ.....	269
«Հապաղած խնձորը բնավ չի ննջում».....	270
Կալանված աշխարհը.....	271
«Ես լուսնոտ չեմ, քնում եմ ես ոտքի վրա».....	273
«Քաղաքն այս ձախող ֆոտոռոբոտ է».....	274
«Արձակության մեջ, ուր հեռաստան երկու».....	275
«Այգին գարնանը կփթթի ճյուղերին».....	276
«Արի գնանք այնտեղ ճանապարհով կեռման».....	277
«Ոսկորքս շնչում են հրդեհի պահին».....	279
Վերադարձ.....	280
Ծագում.....	282
Ջեռուցման համակարգի մարտկոցի ռապտոդիան.....	284
Հակամարգարե.....	285

ՀԱՎԵԼՎԱԾ

<i>Եվգենի Սրեպանով.</i> «Մետա - Մետա».....	288
<i>Նաիրալյա Դալի.</i> «Մետամետաֆորիստները».....	298
<i>Կոնստանտին Կեդրով.</i> «Հրեշտակային պո-էտիկա».....	310

ԿԱՄՈՒՐՋՆԵՐԻ ԽՈՒՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՄԵՏԱՄԵՏԱՖՈՐԻՄՏՆԵՐ
Քանաստեղծությունների անթոլոգիա

Թարգմանություններ ռուսերենից

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ 2015

Կազմող եւ թարգմանիչ՝ Հ. Ալեքսանյան
Սրբագրիչ՝ Թ. Մաթետայան
Էջադրումը՝ Մ. Ավանեսյանի
Կազմի ձևավորումը՝ Մ. Դրավյանի

Թուղթը՝ օֆսեթ, չափսը՝ 60x84 1/16: Ծավալը՝ 20 տպ. մամուլ
Տպաքանակը՝ 500:

Տպագրվել է «Դիզակ պլյուս» հրատարակչության տպարանում
ԼՂՀ, Ստեփանակերտ, Հ. Հակոբյան 25